

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta

Bakalářská práce

**Fenomén Filmového klubu v Ostravě
v letech 1980–1991 na pozadí činnosti
Kina náročného diváka**

**The Film Club in Ostrava from 1980 to 1991 on the Background
of Kino náročného diváka's Activity**

Bára Navrátilová

Katedra muzikologie

Vedoucí práce: Mgr. Petr Bilík, Ph.D.

Studijní program: Uměnovědná studia

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Fenomén Filmového klubu v Ostravě v letech 1980–1991 na pozadí činnosti Kina náročného diváka* vypracovala samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Olomouci dne 16. 5. 2018

.....

Bára Navrátilová

Poděkování

Děkuji svému vedoucímu práce Mgr. Petru Bilíkovi, Ph.D. za odbornou pomoc, cenné rady a připomínky při vedení bakalářské práce. Dále chci poděkovat pamětníkům za poskytnutí rozhovorů a souhlasu s jejich zpracováním.

Obsah

1. Úvod	6
1.1. Teoreticko-metodologický úvod.....	8
1.2. Vyhodnocení pramenů a literatury	12
2. Historie Ostravy za doby normalizace v kontextu ČSSR.....	15
2.1. Změna kulturní politiky po nástupu normalizace	18
2.2. Kulturní dění na Ostravsku od nástupu normalizace.....	20
2.3. Ostravská kina v době normalizace	24
3. Kino náročného diváka v Ostravě v letech 1980–1991	32
3.1. Dům kultury v Ostravě a jeho kulturní funkce.....	32
3.2. Fungování Kina náročného diváka v letech 1980–1991	35
3.2.1. Personální obsazení	36
3.2.2. Hrací profil a dramaturgie	38
3.2.3. Kluby	42
3.2.4. Využití prostor.....	43
4. Filmový klub v Kině náročného diváka	45
4.1. Pojem „filmový klub“	45
4.2. Fungování Filmového klubu v Kině náročného diváka v letech 1980–1991	46
4.2.1. Výbor Filmového klubu.....	47
4.2.2. Členství ve Filmovém klubu.....	50
4.2.3. Dramaturgie	51
4.2.4. Formy práce s klubovým divákem	54
4.2.5. Publikace vydané Filmovým klubem	58
5. Zánik Kina náročného diváka a vznik kina Art.....	61

Závěr.....	64
Anotace.....	69
Zdroje.....	70
Literatura	70
Prameny	74
Orální prameny	75
Elektronické zdroje.....	75
Resumé	77
Summary.....	78
Zusammenfassung	79
Seznam obrázků.....	80
Seznam zkratek.....	82
Seznam příloh.....	84
Přílohy	85
Příloha č. 1: Rozhovory s pamětníky.....	85
Příloha č. 2: Obrázky	106

1. Úvod

Cílem bakalářské práce je zmapovat fungování Kina náročného diváka a jeho Filmového klubu v letech 1980–1991 na pozadí kulturního a společenského dění na Ostravsku. Toto téma bylo vybráno z důvodu, že se ve své době jednalo o opravdový fenomén v rámci ostravské kultury, kterému dosud nebyla věnována rozsáhlejší práce. Kino, sídlící v dnešním Domě kultury města Ostravy, se díky dramaturgie zaměřené na náročného diváka vymezovalo vůči ostatním dobovým kinům. Svým programem nabízelo občanům něco nového a výjimečného. Filmový klub vedli nadšenci, kteří měli touhu své znalosti o filmové kultuře nejen prohlubovat, ale také předávat dál klubistům.¹ O jeho významu a oblíbenosti mezi Ostravany svědčí počet členů, který přesáhl 5 000, čímž se klub stal druhým největším v republice. O samotném kině zatím byla napsána pouze jedna kapitola v knize *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961–2011: 50 let Domu kultury města Ostravy v proměnách umění a doby*,² která vyšla k 50. výročí fungování Domu kultury.

Práce se bude snažit přinést ucelený pohled na chod a aktivity kina i klubu. Kino náročného diváka bylo založeno v roce 1961 a svou funkci plnilo až do roku 1991, kdy jeho činnost skončila z důvodu generální rekonstrukce Domu kultury. V roce 1994 vzniklo v téže budově kino Art, které se svým profilem stalo pokračovatelem původního kina. Jeho kvalit však dodnes nedosáhlo.

Původním záměrem bylo soustředit se na historii Kina náročného diváka od jeho samotných počátků z roku 1961 až po rok 1991, kdy svou funkci ukončilo. Po důkladném prostudování archivních materiálů, které by se mohly vztahovat k činnosti kina v Archivu města Ostravy a Archivu Vítkovice, kde se nachází fond Domu kultury, jsem svůj výzkum musela zaměřit jiným směrem.

¹ Jako klubisté jsou zde označeni řadoví členové filmových klubů. Zakládání filmových klubů v Československu sahá do 40. let 20. století, za oficiální počátek klubového hnutí je však považován až rok 1963, kdy vznikla prazákladní organizace filmových klubů Klub přátel filmového umění. In: DVOŘÁKOVÁ, Tereza, KASTNER, Jan (2003): *40 let filmových klubů (texty k připomenutí 40. výročí existence filmových klubů na XXIX. letní filmové škole 2003)*. Uherské Hradiště: Asociace českých filmových klubů, s. 6. Viz kapitola Pojem „filmový klub“.

² JEMELKA, Martin, STRAKOŠ, Martin, ed. *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961–2001: 50 let Domu kultury města Ostravy v proměnách umění a doby*. Ostrava: Image Studio, 2011. ISBN 978-80-903902-3-2.

Ani v jednom z archivů se nenacházely materiály, které by mi poskytly potřebné informace mapující historii kina. V jednotlivých kartonech byly uloženy pouze plány a rozborů činnosti práce s filmem, ze kterých jsem čerpala jisté informace, dále pak programy vztahující se k činnosti celého Domu kultury, jež mi poskytly alespoň programy kina. Ani ty však nebyly, co se týče jednotlivých let, uceleny. Z kronik města Ostravy jsem vyčetla pouze data vztahující se k počtu odehraných filmů a počtu návštěvníků. Kroniky mi posloužily více ke zmapování ostravských kin za doby normalizace. Bývalým členem výboru Filmového klubu Kina náročného diváka mi bylo sděleno, že archiv kina byl v době rekonstrukce budovy zničen.

Z výše zmíněných důvodů je jádro mé práce zaměřené především na výpovědích pamětníků. Rozhovory byly vedeny s bývalým vedoucím kina Vratislavem Marešem, který svou funkci vykonával v letech 1980–1987 a později se angažoval v kině Art. Další rozhovor jsem vedla s bývalým zaměstnancem kina a členem výboru Filmového klubu Vladimírem Holaněm, který taktéž později pracoval v kině Art. Vladimír Holaň mi poskytl své dochované propagační letáky kdysi vydávané klubem. Následující rozhovory byly vedeny s bývalými návštěvníky kina.³ Vzhledem k výběru respondentů, kteří kino buď vedli, nebo ho navštěvovali během 80. let, jsem se rozhodla svou práci zaměřit na fungování kina v letech 1980–1991.

Zaměřením se na aktivity Kina náročného diváka v 80. letech si budu ověřovat vstupní hypotézu, že se kino svým programem zřetelně vymezovalo v rámci sítě ostravských kin zaměřených převážně na komerční produkci a jedinečnost získalo především díky fenoménu Filmového klubu, který v normalizační Ostravě (a v jistém smyslu také v rámci ČSSR) neměl obdoby. Budu zjišťovat, jakým způsobem a prostředky si kino získávalo své diváky. V rámci Filmového klubu popíšu jeho aktivity, dramaturgii, spolupráci se zahraničními filmovými kluby i personální obsazení a jeho vliv na klubového diváka. Díky kritickému zhodnocení získaných materiálů a rozhovorů budu moci

³ Přepis rozhovorů je součástí přílohy bakalářské práce. Vzhledem k jejich rozsáhlosti bylo zvoleno jiné formátování. Viz příloha č. 1 – Rozhovory s pamětníky.

potvrdit či vyvrátit zásadní roli Kina náročného diváka v každodennosti jedinců v souvislosti s kulturním děním na Ostravsku.

Práce je rozdělena do kapitol pokrývajících společenské a kulturní dění v Ostravě za doby normalizace, přičemž jedna kapitola je věnována ostravským kinům zaměřeným na komerční produkci. Tato část práce vychází z odborné literatury, dobových periodik a kronik města Ostravy. Druhá část, založená na metodě orální historie a heuristickém výzkumu, se zabývá činností samotného Kina náročného diváka. Jeho pokračovatelem se v roce 1994 stalo kino Art, jemuž je věnována poslední kapitola.

1.1. Teoreticko-metodologický úvod

Tato kapitola si klade za cíl představit hlavní metodologické přístupy, ze kterých budu vycházet při psaní této práce. Zaměřím se na přístupy nové filmové historie, dále využiji heuristického výzkumu, budu se snažit kriticky přistupovat k nalezeným pramenům vztahujícím se k problematice této práce a využiji metody orálních dějin. V následujícím textu se pokusím krátce a výstižně představit hlavní myšlenky zmíněných metod.

Otázkou, jak nejlépe podat dějiny, aby byly objektivní, skutečné a pravdivé, se zabývá kniha Georga G. Iggerse *Dějepisectví ve 20. století*⁴ pojednávající o různých přístupech k psaní dějin od počátku 19. století. Autor jinými slovy říká, že k psaní a zaznamenávání historie lidstva se po dlouhou dobu přistupovalo se známou prűpovědí „vítěz píše dějiny“. To však znamená, že k literatuře je nutné přistupovat s vědomím, že národy prošly a neustále procházejí různými režimy a cykly (např. publikace napsaná v období komunismu jím bude zákonitě silně ovlivněna, výklad historie zkreslen a to z prosté potřeby zachovat a konzervovat požadavky nastolené ideologie). Při zpracovávání historických materiálů je proto nezbytné tento fakt brát v úvahu.

Ke konci 20. století však začala řada historiků pociťovat nutnost prosazení nového přístupu ke zkoumání historie, na kterou již nemělo být nahlíženo jako na vyprávění výjimečných událostí, prezentování důležitých osobností a jejich

⁴ IGGERS, Georg G. *Dějepisectví ve 20. století: od vědecké objektivity k postmoderní výzvě*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. Knižnice Dějin a současnosti. ISBN 80-7106-504-8.

činů, ale měla se začít zkoumat a vykládat na základě kritického přístupu k práci s prameny a dát prostor tzv. dějinám každodennosti.⁵ Tito revizionisté se postupně odkláněli od tradičních forem interpretace dějin a představili nové pohledy na zkoumání historie. Z těchto myšlenek vychází i antologie Petra Szczepanika *Nová filmová historie: antologie současného myšlení o dějinách kinematografie a audiovizuální kultury*,⁶ která předkládá texty autorů stavící své bádání na konceptu tzv. nové filmové historie (*new film history*) a archeologie médií. První část knihy je věnována metodologickým přístupům, které jsou autory reflektovány ve druhé části publikace. Nová filmová historie se snaží vymezit a oprostít od dosud zavedených přístupů zkoumání, propojuje teorii s historií a navrhuje nové metody bádání.⁷ Příčiny revizionismu souvisí s rozvojem jiných oborů, především historiografie, sociologie a literární vědy. Ke změně paradigmatu dochází i z důvodu institucionalizace a profesionalizace filmové vědy v průběhu 60. let a přístupu k novým typům filmových pramenů. Zatímco tradiční historie aplikuje nereflektované modely kauzality, nová (filmová) historie nemá za cíl přinést nutně lineární vývoj a příčinnost, nýbrž shromažďuje časově bezprostřední i vzdálené jevy.⁸ Szczepanik vychází z autorů knihy *Film History: Theory and Practise*⁹ Roberta C. Allena a Douglase Gomeryho, kteří při filmovém bádání nabádají novodobé filmové historiky ke zkoumání nefilmových pramenů v podobě soudobých periodik, právních dokumentů, propagačních materiálů a soukromých vzpomínek jedinců.¹⁰

Proměny ve společnosti měly být vylíčeny nejen na základě historického kontextu, ale také politického, sociologického a technologického. Tento

⁵ Dějiny každodennosti jsou formou mikrohistorie a mají se obrátit k podmínkám každodenního života „malých bezvýznamných lidí“. Historické bádání se tak v 80. letech přesunulo od mocenských center k širokým masám. Jedinci však nejsou vnímáni jako zlomek anonymního davu, ale jako individua s vlastní identitou. Tento přístup zkoumání dějin se tedy odklání od jednotných dějin a dává prostor pluralitě dějin založených na příbězích jednotlivců. In: IGGERS, Georg G. *Dějepisectví ve 20. století: od vědecké objektivitě k postmoderní výzvě*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. Knižnice Dějin a současnosti. ISBN 80-7106-504-8, s. 96.

⁶ SZCZEPANIK, Petr (ed.). *Nová filmová historie: antologie současného myšlení o dějinách kinematografie a audiovizuální kultury*. Praha: Herrmann & synové, 2004. ISBN 80-234-4107-0.

⁷ Tamtéž, s. 10

⁸ Tamtéž, s. 12–13.

⁹ ALLEN, Robert Clyde a GOMERY Douglas. *Film History: Theory and Practise*. New York: Knopf, 1985. ISBN 0394350405.

¹⁰ SZCZEPANIK, Petr (ed.). *Nová filmová historie: antologie současného myšlení o dějinách kinematografie a audiovizuální kultury*. Praha: Herrmann & synové, 2004. ISBN 80-234-4107-0, s. 21-22.

interdisciplinární přístup nové teorie se projevil i v oblasti kinematografie. Nová filmová historie se již nezabývá samotným tvůrcem a jeho dílem vytrženým z kontextu, ale spojuje kulturně-historické souvislosti produkce, distribuce, uvádění a recepce, propojuje filmové dění s příbuznými institucemi a vědními obory. Sleduje dějiny v rámci mikrohistorické perspektivy a bere v úvahu synchronní i diachronní změny ve společnosti.¹¹

Sociální dějiny měly dát prostor kulturním dějinám, které by se zaměřily na zkoumání každodenního života jednotlivců v rámci společnosti, která již nebude chápána jako masa anonymů, nýbrž subjektů. Mělo se jednat o novou „historii s lidskou tváří“.¹² Makrohistorii měla tedy doplnit mikrohistorie soustředící se na vyprávění příběhů „těch zdola“ (*history from below*).¹³ Při koncentraci na dějiny všedního dne však může dojít k trivializaci historie, neboť jsou často izolované od širších souvislostí.¹⁴

Ukázkou mapující dějiny každodennosti může být kniha *Náměstí Krasnoarmějců 2*¹⁵ zabývající se životem na FF UK v době normalizace. Vedle vysvětlení organizačních a politických struktur na fakultě chce kolektiv autorů čtenáři přiblížit osobní vztahy a jednání jednotlivců tohoto mikrokosmu, které by mohly pomoci ověřit, doplnit nebo revidovat dosavadní všeobecně známé informace normalizačního období. Toho docílí na základě studia mnoha pramenů a rozhovorů s bývalými členy fakulty a jejími studenty.¹⁶

Ze Szczepanikovy *Nové filmové historie* vychází i kniha *Studie z dějin lokální filmové kultury*,¹⁷ která je sborníkem prací FF MU. Studie jsou založené

¹¹ Tamtéž, s. 10-13.

¹² IGGERS, Georg G. *Dějepisectví ve 20. století: od vědecké objektivitě k postmoderní výzvě*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. Knižnice Dějin a současnosti. ISBN 80-7106-504-8, s. 8.

¹³ Tamtéž, s. 22.

¹⁴ IGGERS, Georg G. *Dějepisectví ve 20. století: od vědecké objektivitě k postmoderní výzvě*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. Knižnice Dějin a současnosti. ISBN 80-7106-504-8, s. 98.

¹⁵ AREŠ, Jakub, Matěj SPURNÝ a Katka VOLNÁ. *Náměstí Krasnoarmějců 2: učitelé a studenti Filozofické fakulty UK v období normalizace*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2012. ISBN 978-80-7476-001-3.

¹⁶ IGGERS, Georg G. *Dějepisectví ve 20. století: od vědecké objektivitě k postmoderní výzvě*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. Knižnice Dějin a současnosti. ISBN 80-7106-504-8, s. 17.

¹⁷ SKOPAL, Pavel (ed.). *Kinematografie a město. Studie z dějin lokální filmové kultury*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80-2-0-3913-2.

na metodologickém východisku tzv. konceptu kinematografické sítě, která se snaží propojit filmové dění určité lokality s okolními médii, institucemi, spolky, aktivitami nebo jinými druhy umění a snaží se dát čtenáři širší kontext zasazený do dané doby, který může odhalit dosud neobjevené specifické vazby a vytvořit tak nový obraz kulturní ekologie.¹⁸

Pro správné vedení rozhovorů s pamětníky mi poslouží publikace Miroslava Vaňka a Pavla Mückeho *Třetí strana trojúhelníku: Teorie a praxe orální historie*.¹⁹ Kniha v úvodu pojednává o dějinách a významu orální historie, vysvětluje její přínos i rizika a následně podává určitý návod, jak správně vést rozhovor s dotazovaným. Lidé žijí z příběhů druhých, neustále se sdílí, každodenně se setkávají, protože, ač si to možná neuvědomují, potřebují vyprávění. Orální historie je metodou kvalitativního výzkumu, rozumí se jí řada postupů, jejichž prostřednictvím se badatel snaží do svého výzkumu zařadit informace pamětníků určité události nebo procesu na základě ústního sdělení. Reflektuje jejich vzpomínky o určité problematice minulosti. Interview je založeno na interakci připraveného tazatele a dotazujícího a je zaznamenáno na audio- nebo video-formu.²⁰ Orální historie zajisté vnáší do výzkumu hodnotné poznatky, aby se však dospělo k co nejobektivnějšímu obrazu minulosti, je vhodné zkombinovat kvalitativní přístup např. s archivním výzkumem.²¹ Právě tyto dva přístupy budou v mé práci nejzřetelnější. V následujících kapitolách publikace se autoři věnují samotnému průběhu rozhovoru, vysvětlují role tazajícího i dotazovaného, snaží se nastínit východiska analýzy a interpretaci rozhovorů.

Práce bude mapovat fungování Kina náročného diváka v Ostravě v letech 1980–1991, přičemž se zaměřím na fungování Filmového klubu, který se v Ostravě stal zcela ojedinělým kulturním jevem. Budu se snažit odpovědět na otázky typu *Jakým způsobem a prostředky pracovalo Kino náročného diváka se svými návštěvníky a jaký byl jeho kulturní přínos pro Ostravu?, Jak se Kino*

¹⁸ PAALMAN, Floris. *Město jako kinematografická síť*. In SKOPAL, Pavel. *Kinematografie a město. Studie z dějin lokální filmové kultury*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. Cinematographica, s. 19.

¹⁹ VANĚK, Miroslav a MŮCKE, Pavel. *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie*. Praha: Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2931-5.

²⁰ Tamtéž, s. 14.

²¹ Tamtéž, s. 20.

náročného diváka odlišovalo od ostatních dobových kin?, Jak pracoval Filmový klub se svými návštěvníky?, Jaké byly cíle vedení kina a klubu?, Jak se výbor klubu angažoval na jeho fungování? Jak kino a filmový klub vnímali jeho pravidelní návštěvníci? ad. Na základě archivních materiálů a rozhovorů bude mým cílem vytvořit mozaiku, která by tak zahrnula aktivity kina a klubu, jeho dramaturgii, spolupráci s jinými filmovými kluby nebo personální obsazení. V rámci dějin každodennosti se zaměřím také na roli kina v životech jedinců, kteří byli jeho členy. Zjištěné informace budu kriticky hodnotit a snažit se je zařadit do kulturního a společenského dění dané doby v naší zemi a v Ostravě. Ze získaných dat pak závěrem potvrdím nebo vyvrátím v úvodu stanovenou hypotézu.

1.2. Vyhodnocení pramenů a literatury

V této kapitole představím základní zdroje, ze kterých vycházím. O publikacích věnujících se metodologickým přístupům užitým v práci je pojednáno výše. Při zpracovávání mého tématu budu vycházet z primárních pramenů a sekundární literatury. Výchozí téma práce je rozděleno do hlavních kapitol a podkapitol, přičemž první kapitola se zabývá historií Ostravy za doby normalizace v kontextu ČSSR. V ní vycházím především ze zdrojů sekundární literatury. Hlavní publikací se pro mě stala *Ostrava*, která je dílem kolektivu autorů shromážděných kolem Blaženy Przybylové a Antonína Barcucha a pojednává o historii města od jeho počátků až po první desetiletí 21. století. K historickému výkladu mi dále poslouží publikace *Konec nadějí a nová očekávání: k dějinám české společnosti 1969–1993* (Lenka Kalinová), *Zelinář a jeho televize: kultura komunismu po pražském jaru 1968* (Paulina Bren), *Svědectví o roce 1968 v Ostravě: studie, vzpomínky, dokumenty* (Karel Jiřík), *Únor a kultura: sovětizace české kultury 1948 – 1950* (Jiří Knapík) a encyklopedicky pojatá kniha *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948 – 1967* (Jiří Knapík – Martin Franc a kol.). Podkapitola s názvem *Ostravská kina v době normalizace* vychází částečně z primárních pramenů Archivu města Ostravy z fondu Obvodního národního výboru města Ostravy, dále z kronik města Ostravy a z dobového tisku *Ostravského kulturního*

měsíčníku,²² který vycházel jako součást *Ostravského večerníku*, v jehož číslech na přelomu let 1980–1981 vycházely články Libuše Cimalové k historii ostravských kin. Tuto část doplním i sekundární literaturou *Ostrava: příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska* (Karel Jiřík a kol.), ve které je věnována kapitola ostravským kinům v roce 1985.

Následné kapitoly věnující se již samotnému Kinu náročného diváka v Ostravě (dále jen KND) a jeho Filmovému klubu (dále jen FK) vycházejí z primárních pramenů, metod orální historie i sekundární literatury. O kinu samotném dosud vyšla pouze jedna kapitola v rámci publikace *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961–2011: 50 let Domu kultury města Ostravy v proměnách umění a doby* (Martin Strakoš a kol.) věnující se Domu kultury, ve kterém kino působilo. Kapitulu napsal člen bývalého Filmového klubu Milan Líčka, který vycházel především ze svých vlastních vzpomínek. Z publikovaného textu částečně vycházím, mým cílem je však podívat se na danou problematiku i z druhé strany, tedy se snažit přispět pohledem na kino jeho tehdejších návštěvníků a zaměřit se na fungování kina v konkrétních letech. Ze zmíněné publikace dále budu čerpat v podkapitolách věnujících se Domu kultury, kde představuji jeho architektonické pojetí a uměleckou činnost. V rámci kapitoly o Filmovém klubu mi poslouží brožura *40 let filmových klubů: texty k připomenutí 40. výročí existence filmových klubů na XXIX. Letní filmové škole 2003* (Tereza Dvořáková – Jan Kastner).

Vyhlášené Kino náročného diváka pamatuje většina Ostravanů, proto pro mě bylo velkým překvapením, když jsem zjistila, že dochovaných materiálů ke kinu je minimum. V Archivu města Ostravy jsem kromě pár programů k akcím Domu kultury (dále jen DK), které zahrnovaly i program kina a klubu v kartonu Domu kultury vítkovických železáren Klementa Gottwalda, nenalezla téměř nic. Ve fondu Národního obvodního výboru města Ostravy jsem objevila pouze dokumenty pojednávající o plánech činnosti Domu kultury v daných letech a jejich závěrečné hodnocení, ze kterých jsem vyčetla pouze nástin práce s filmem a statistické údaje týkající se počtu uvedených filmů za daný rok, počet návštěvníků, v případě konání Filmového festivalu pracujících bylo

²² Měsíčník začal vycházet roku 1966 pod názvem *Ostravský kulturní zpravodaj*, od roku 1976 pak pod názvem *Ostravský kulturní měsíčník* a po roce 1984 změnil svůj název na *Kulturní měsíčník*.

v dokumentech uvedené místo konání, které od jistého roku zahrnovalo i Kino náročného diváka. Náplň činnosti se rok od roku však příliš nelišila. Dalším možným řešením pro nalezení materiálů se pro mě stal Archiv Vítkovice, a.s. V tomto archivu se nachází fond Domu kultury pracujících Vítkovic 1961–1992, který dokumentuje činnost DK v těchto letech. Pro mé bádání se staly nejdůležitější zprávy o činnosti zájmových uměleckých skupin, ve kterých se občas vyskytly také dokumenty ke Kinu náročného diváka. I zde však materiálů, ze kterých by se daly vyčíst přínosné informace, bylo poskrovnu. Podobně v Archivu města Ostravy se ve fondu nacházely pouze záznamy o plánech činnosti, korespondence mezi vedením Domu kultury a Československým filmovým ústavem v Praze nebo kolektivní smlouvy. Jediným přínosem pro mě byla charakteristika činnosti odboru práce s filmem z roku 1984, která krátce charakterizovala činnost kina, informovala o změně technického vybavení kina a uvedla tržby za pět let působení, tedy v rozmezí let 1980–1984. V propagačním materiálu DK jsem našla fotografie a plakáty ke konaným výstavám v DK, obrazový materiál ke kinu jsem však kromě pěti plakátů, které zvaly na výstavy konané v prostorách kina, nenalezla téměř žádný.

Bývalým zaměstnancem kina mi bylo řečeno, že archiv kina byl během 90. let v době privatizace zničen. Mou jedinou možností tedy bylo pokusit se zpracovat materiály získané z archivů a nalézt pamětníky, kteří by mi řekli více informací, případně poskytli vlastní dochovaný materiál týkající se kina. Z tohoto důvodu bude jádro mé práce založeno především na metodě orální historie. Rozhovory budou vedeny s bývalými pracovníky kina – vedoucím Vratislavem Marešem a pracovníkem KND a členem výboru FK Vladimírem Holaněm – a také s dvěma bývalými členy a návštěvníky kina i Filmového klubu.

2. Historie Ostravy za doby normalizace v kontextu ČSSR

Tato kapitola uvede čtenáře do kontextu společenského dění v Ostravě za doby normalizace, přičemž se krátce zmíní o událostech spojených s rokem 1968. Následně se budu soustředit především na ostravský kulturní život, do jehož oblasti se výrazně zapsalo i KND.

60. léta přinesla vlnu uvolnění komunistického totalitního režimu, která vyvrcholila rokem 1968, tím však bohužel na dalších dvacet let zároveň skončila. Prvním tajemníkem ÚV KSČ se stal v roce 1968 Alexander Dubček, který se pokusil o jistou liberalizaci režimu. Tento obrodný proces později vstoupil do dějin pod označením „pražské jaro“. V Ostravě se do něj zapojili umělci, díky nimž vznikl Akční a koordinační výbor uměleckých svazů a kulturních institucí, který měl svůj základ v pozdějším celostátním Koordinačním výboru tvůrčích svazů. Byl přijat Akční program KSČ, jehož cílem bylo „polidštit“ a reformovat socialistické zřízení v hospodářské a sociální politice. Byla snaha o proměnu komunistické strany, přičemž konzervativci měli stranu postupně opustit a o jejím financování měla být informována i široká veřejnost. Došlo ke vzniku nových organizací, jako byl K 231²³ nebo Klub angažovaných nestraníků²⁴ a prostor byl dán i nekomunistickým politickým stranám. Ačkoliv jistý pokrok k demokratizaci režimu byl většinou veřejností s nadšením přijat, křídlo konzervativních členů KSČ sestávající především z předválečných členů strany tento proud kritizovalo. V letních měsících však rostla snaha o obrodný proces stále víc. Občané republiky plní entuziasmu z konaných událostí požadovali urychlení reform. Jejich nadšení však opadlo vtrhnutím vojsk Varšavské smlouvy na území Československa 21. srpna 1968. Tento krok byl pro celou republiku šokem. Ostrava byla okupována 24. Samaro-Uljanovskou motostřeleckou divizí zvanou Železná.²⁵

²³ K-231 byla organizace někdejších politických vězňů komunistického režimu v Československu od konce 40. do začátku 60. let, ustavená v březnu 1968 v Praze. Po srpnové invazi v roce 1968 byla činnost organizace zakázána. In: *Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích*. 4 díl, K-L. Praha: Diderot, 1999. Encyklopedie Diderot. ISBN 80-902555-6-6, s. 9.

²⁴ Klub angažovaných nestraníků, též KAN bylo demokratické politické hnutí zformované na jaře 1968 v Československu. Vedle K-231 to byla jediná nezávislá politická struktura v období pražského jara. In: *Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích*. 4 díl, K-L. Praha: Diderot, 1999. Encyklopedie Diderot. ISBN 80-902555-6-6, s. 115.

²⁵ PRZYBYLOVÁ, Blažena a Antonín BARCUC. *Ostrava*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2013. ISBN 978-80-7422-240-5, s. 537-541.

Rozsáhlá vlna odporu odsuzující okupaci a s ní spojené protiokupační aktivity byly potlačeny a do popředí se dostali opět konzervativní komunisté, kteří vyzdvihovali Sovětský svaz. I přes snahu o kritiku cenzury nebo posrpnové politiky a sebeupálení Jana Palacha v lednu 1969 nakonec došlo k útlumu a několika rokům nesvobody. Nastala „nehybná“ normalizace.²⁶ Tato normalizace²⁷ znamenala téměř dvacet let stagnace. Alexandra Dubčeka vystřídal ve funkci v roce 1969 Gustáv Husák. Následovaly masivní čistky téměř ve všech odvětvích. Personální změny nastaly v politice, médiích, která byla cenzurována, umělecké branži, církev byla pod neustálým dohledem, čistky měly v rámci školství dopad především na humanitně zaměřené obory vysokého školství.²⁸

Situace po roce 1968 byla ve většině měst podobná, Ostrava však zaznamenala nejtvrdší normalizaci v rámci ČSSR. Lidé buď emigrovali, stěhovali se do jiných měst, především do Prahy nebo Brna, kde dostali lepší pracovní nabídky. Razantní průběh normalizace v Ostravě a apatie občanů vůči jakémukoli zasažení proti režimu měla dopad i na (oproti jiným městům) úzkou základnu disidentského hnutí,²⁹ které se nejvíce projevovalo a mělo svou základnu především v hlavním městě Praze a iniciovalo Chartu 77.³⁰

Vlna tichého odporu normalizačního období 70. a částečně 80. let přinesla silnou individualizaci způsobu života, ke kterému přispělo stěhování lidí do panelových domů na sídlištích. Nová bytová výstavba byla započata v Porubě, Zábřehu, Hrabůvce a Výškovicích. Dělníci zaujímali nejpočetnější sociální

²⁶ Tamtéž, s. 541.

²⁷ Součástí normalizace byla tzv. konsolidace. Tímto termínem je označována doba od srpna 1968 do května 1971, kdy docházelo k unifikaci režimu ve všech sférách veřejného života. Období normalizace zahrnuje konsolidaci a trvá do listopadu 1989. Cílem hlav státu bylo dosáhnout na základě marxismu-leninismu upevnění úlohy dělnické třídy a komunistické strany a upevnění pozic socialismu v zemi. Mělo dojít k prohloubení mezinárodních vztahů ČSSR se Sovětským svazem a jeho spojenci. Docházelo k čistkám v komunistických řadách, propouštění odpůrců komunismu ze zaměstnání a k rozsáhlé cenzuře. In: *Ostrava: příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska*. Ostrava: Profil, 1963. ISBN 978-80-86904-33-7. ISSN 0232-0967, s. 65.

²⁸ PRZYBYLOVÁ, Blažena a Antonín BARCUC. *Ostrava*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2013. ISBN 978-80-7422-240-5, s. 569.

²⁹ PRZYBYLOVÁ, Blažena a Antonín BARCUC. *Ostrava*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2013. ISBN 978-80-7422-240-5, s. 541-548.

³⁰ Charta 77 byla neformální občanská iniciativa, která se stala především mravní opozicí režimu. Kritizovala státní moc za nedodržování lidských a občanských práv. Charta 77 získala i mezinárodní ohlas, čímž získala na aktivaci části obyvatelstva a stala se postrachem i pro vládnoucí garnituru. Měla vliv na rozšiřování samizdatu a sblížovala tak českou kulturu s exilem. In: KALINOVÁ, Lenka. *Konec nadějí a nová očekávání: k dějinám české společnosti 1969-1993*. Praha: Academia, 2012. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-2043-7, s. 308.

skupinu. V průmyslu pracovalo v Ostravě do 80. let 20. století přes 50 % všech pracujících. Těžký průmysl měl stále dopad na zdraví občanů.³¹ Kromě neustálého zhoršování zdravotního stavu obyvatel rostla výše kriminality a problémem byl alkoholismus, který měl vliv na zvýšený počet sebevražd. Ostrava zažívala neblahou situaci i v dalších odvětvích. Jednalo se především o městskou hromadnou dopravu nebo nedostatek potravin.³²

Druhá polovina 80. let se opět zdála obratem k lepšímu. V roce 1985 se v Sovětském svazu stal generálním tajemníkem ÚV KSSS Michail Sergejevič Gorbačov, který se ve své politické kariéře snažil o prosazení reform, které by vedly ke zlepšení sovětského politického systému a ukončení studené války.³³ Rok 1988 přinesl v ČSSR novou vlnu opozičního hnutí v souvislosti s událostmi v SSSR z roku 1985. Docházelo k masovým demonstracím u příležitosti výročí upálení Jana Palacha, okupace sovětskými vojsky a vzniku samostatného Československa.³⁴ Na začátku roku 1989 síla občanského hnutí narůstala a KSČ začala propadat nejistotě.³⁵ Situaci nedokázala uchopit pevně do rukou a 17. listopadu 1989 došlo k jejímu pádu. O událostech sametové revoluce se lidé v Ostravě dozvídali díky zahraničním rozhlasovým stanicím Svobodná Evropa, Hlas Ameriky nebo z vysílání polské televize. Mezi první angažované Ostravany patřili herci Divadla Petra Bezruče a studenti Vysoké školy báňské. Město bylo zaplaveno plakáty vyzývající lidi k manifestačním protestům vůči stávající vládě. Ti, kteří nesouhlasili s tímto krokem, byli v menšině. Stávající vláda nezvládala situaci a 13. prosince podali rezignaci členové rady města, tajemník a předseda Výboru lidové kontroly. Došlo k novému zvolení primátora a členů rady. Nastal zásadní zlom v historii ČSSR.³⁶ Sametová revoluce, která ukončila dvacet let normalizace, nastolila demokratický režim v zemi v čele s novým prezidentem, dramatikem a disidentem Václavem Havlem.

³¹ Ostrava byla dokonce vybrána jako modelový příklad vlivu těžkého průmyslu na hustě zabydlené území a krajinu. V roce 1971 se zde konalo jednání výboru pro životní prostředí Evropské komise OSN. In: PRZYBYLOVÁ, Blažena a Antonín BARCUC. *Ostrava*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2013. ISBN 978-80-7422-240-5, s. 559.

³² Tamtéž, s. 555.

³³ KALINOVÁ, Lenka. *Konec nadějí a nová očekávání: k dějinám české společnosti 1969-1993*. Praha: Academia, 2012. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-2043-7, s. 291.

³⁴ Tamtéž, s. 315.

³⁵ Tamtéž, s. 320.

³⁶ PRZYBYLOVÁ, Blažena a Antonín BARCUC. *Ostrava*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2013. ISBN 978-80-7422-240-5, s. 572-575.

2.1. Změna kulturní politiky po nástupu normalizace

Pro porozumění kulturní politiky v období normalizace je nutné stanovit důležité mezníky a pojmy v politickém kulturním dění předcházející rok 1968, které odhalí důležité souvislosti pro následující vývoj kultury.

Kulturní politika komunistického režimu se zasazovala především o výchovu pracujícího lidu.³⁷ Tato idea se od roku 1948 až do roku 1989 v zásadě nezměnila.³⁸ Revolučním nástrojem politické moci, který sehrál od roku 1948 důležitou, leč v následujícím kulturním vývoji neblahou roli, byly akční výbory Národní fronty, které působily ve všech sférách politického, hospodářského, společenského a kulturního života. Podílely se na čistkách komunistických odpůrců v institucích a snažily se formovat společnost pro potřeby totalitního státu.³⁹ Od roku 1945 docházelo na základě Benešových dekretů k procesu zestátnění. Jako první byl v roce 1945 zestátněn film, který od té doby podléhal ideologickým požadavkům.⁴⁰ V roce 1959 proběhl sjezd socialistické kultury, na jehož setkání přijali kulturní pracovníci rozhodnutí se podílet na budování socialismu v Československu a demonstrovali pokrok v oblasti kultury.⁴¹ Mezi lety 1958–1968 existovala tzv. ideologická komise ÚV KSČ, která nebyla navázána na politické byro ÚV KSČ a jejímž úkolem bylo zaujímání stanovisek k problémům a jejich řešení v oblasti společenského života, kulturní politiky, ideologie a propagandy.⁴²

Po pražském jaru došlo k novému, svým způsobem však pouze „oprášenému“ a obnovenému ideologickému pojetí kultury. V Ostravě jej představil tehdejší ředitel Státního divadla v Ostravě a člen předsednictva MěV KSČ Zdeněk Starý: „*Stranická kulturní politiky předpokládá uplatňovat ideovou nesmiřitelnost k cizím nepřátelským projevům, důsledně postupovat proti zanášení*

³⁷ KNAPÍK, Jirí. *Únor a kultura: sovětizace české kultury 1948-1950*. Praha: Libri, 2004. Otazníky našich dějin. ISBN 80-7277-212-0, s. 107.

³⁸ Tamtéž, s. 13.

³⁹ KNAPÍK, Jirí a Martin FRANC. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948-1967*. Praha: Academia, 2011. Šťastné zítřky (Academia). ISBN 978-80-200-2019-2, s. 124-125.

⁴⁰ Tamtéž, s. 218-219.

⁴¹ KNAPÍK, Jirí a Martin FRANC. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948-1967*. Praha: Academia, 2011. Šťastné zítřky (Academia). ISBN 978-80-200-2019-2, s. 828.

⁴² Tamtéž, s. 384.

*buržoazních a maloměšťáckých vlivů do umění a kultury. [...] Socialistický stát... nemůže a nebude podporovat zveřejňování a rozšiřování uměleckých děl, jejichž charakter je protisocialistický a často nevkusný..., prostředky musí být vynakládány cílevědomě na podporu angažované kultury...*⁴³ Tyto požadavky značně limitovaly dosavadní aktivity kulturních institucí a samotných umělců (nejen) v Ostravě.

V platnost se uvedl nový zákon o cenzuře, který spoléhal na autocenzuru a vzájemnou kontrolu. Nebyli již jmenováni cenzori, kteří by rozhodovali o správnosti obsahu v kultuře, především pak v tisku, rozhlase a televizi.⁴⁴ Funkci hlavního stranického ideologa zastával od roku 1969 Jan Fojtík, který byl pověřen řízením propagandy, kultury a médií.⁴⁵

I v oblasti filmu se vývoj po roce 1968 shodoval s vývojem po únoru 1948. Film byl podle ÚV KSČ prohlášen za hlavní nástroj propagandy. Filmová tvorba měla mít výchovné poslání, ideologickou jasnost a uměleckou přesvědčivost.⁴⁶ Forma ztratila na významu, do popředí vstoupil obsah. V roce 1965 se podařilo založit Svaz československých filmových a televizních umělců (FITES). Politické okolnosti roku 1968 však nutily tvůrce všech uměleckých svazů ustavit Koordinační výbor tvůrčích svazů (KOO TS) s cílem bránit reformní společenský proud. V roce 1969 bohužel došlo k nucenému rozdělení FITESU na český a slovenský svaz (ČeFITES a SloFITES) s federálním výborem. V téže roce ÚV KSČ neuznalo KOO TS jako organizaci v rámci Národní fronty, čímž mu byla odebrána registrace.⁴⁷ K obnovení FITESu došlo až po revoluci v roce 1990.⁴⁸

⁴³ PRZYBYLOVÁ, Blažena a Antonín BARCUC. *Ostrava*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2013. ISBN 978-80-7422-240-5, s. 566.

⁴⁴ BREN, Paulina. *Zelinář a jeho televize: kultura komunismu po pražském jaru 1968*. Praha: Academia, 2013. Šťastné zítřky (Academia). ISBN 978-80-200-2322-3, s. 65.

⁴⁵ Tamtéž, s. 86.

⁴⁶ KNAPÍK, Jirí a Martin FRANC. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948-1967*. Praha: Academia, 2011. Šťastné zítřky (Academia). ISBN 978-80-200-2019-2, s. 780.

⁴⁷ Registrace byla odebrána na základě zákona z 13. října 1968 128/68 Sb., podle něhož byla legální pouze organizace, která byla členem Národní fronty. In: Historie | Fites.cz. Fites.cz | Český filmový a televizní svaz [online], [cit. 5. 2. 2018]. Dostupné z: <http://fites.cz/o-fitesu/historie/>.

⁴⁸ Historie | Fites.cz. Fites.cz | Český filmový a televizní svaz [online], [cit. 5. 2. 2018]. Dostupné z: <http://fites.cz/o-fitesu/historie/>.

V rámci filmu je v souvislosti s normalizací a jarem 1968 důležité zmínit tzv. trezorové filmy. Tyto dokončené snímky z důvodu změny kulturní politiky nevstoupily v daném roce do kin a musely si na své filmové premiéry počkat dvacet let.⁴⁹ Jde o tituly *Den sedmý, osmá noc*,⁵⁰ *Skřivánci na niti*,⁵¹ *Smuteční slavnost*,⁵² *Ucho*,⁵³ *Zabitá neděle*,⁵⁴ *Ezop*⁵⁵ a *Nahota*.⁵⁶ Ústředním dramaturgem normalizačního filmu se stal Ludvík Toman, který ostře a destruktivně zasahoval do tvorby československé kinematografie.⁵⁷

Kultura za doby normalizace byla bezpochyby formována politikou, která si chtěla vychovat svůj pracující lid. Nejen v kultuře byli na místa dosazeni noví, režimu vyhovující pracovníci, kteří se často v daném oboru sami nevyznali. To samozřejmě kulturní vývoj značně zbrzdilo. Místem, kde naopak působili správní lidé na správných pozicích, se staly např. filmové kluby, které postupně získaly statut vzpoury proti tehdejšímu režimu, neboť členové výboru klubů se snažili svým divákům promítat tehdy neoficiální a nedostupné filmy a přibližovat kulturu jinou než jen sovětskou.

2.2. Kulturní dění na Ostravsku od nástupu normalizace

Lidé z jiných koutů republiky vnímají Ostravu různě. Je pro ně třetím největším městem v České republice, městem továrních komínů, městem buranů z hornických dolů, navíc se specifickou – pražským občanům úsměvnou – krátkou mluvou, zkrátka Ostrava je většinou „Neostravanů“ vykreslena spíš v negativním světle, něco jako „černá díra“ na východě ČR, kam se na dobrovolné výlety a za kulturou moc nejezdí. Přitom právě ostravská kultura, jak poznamenal spisovatel Jan Balabán, měla a: „*má svou specifickou, mnohdy vyvzdorovanou*

⁴⁹ HULÍK, Štěpán. *Kinematografie zapomnění: počátky normalizace ve Filmovém studiu Barrandov (1968-1973)*. Praha: Academia, 2011. Šťastné zítřky (Academia). ISBN 978-80-200-2041-3, s. 56.

⁵⁰ *Den sedmý, osmá noc* (Evald Schorm, Jan Kačer, Československo, 1969)

⁵¹ *Skřivánci na niti* (Jiří Menzel, Československo, 1969)

⁵² *Smuteční slavnost* (Zdeněk Sirový, Československo, 1969)

⁵³ *Ucho* (Karel Kachyňa, Československo, 1969)

⁵⁴ *Zabitá neděle* (Drahomíra Vilhanová, Československo, 1969)

⁵⁵ *Ezop* (Rangel Valčanov, Bulharsko / Československo, 1969)

⁵⁶ *Nahota* (Václav Matějka, Československo, 1970)

⁵⁷ HULÍK, Štěpán. *Kinematografie zapomnění: počátky normalizace ve Filmovém studiu Barrandov (1968-1973)*. Praha: Academia, 2011. Šťastné zítřky (Academia). ISBN 978-80-200-2041-3, s. 170.

*kulturu, která se poměrně často dobere i národního uznání.*⁵⁸ Ačkoli je má práce zaměřena na kino, považuji za důležité zodpovědět si otázku: *Jaké jiné aktivity zábavného charakteru kromě navštěvování Kina náročného diváka nabízela Ostrava za normalizace?* Většina z institucí, které představuji v níže uvedených odstavcích, přetrvala dodnes. Ostravským kinům bude věnována samostatná kapitola.

V každém městě i vesnici zcela bez výjimky působí, ať už v menším nebo větším měřítku, kulturní instituce, které svým občanům nabízí kulturní vyžití patřící k životu jedince. Lidé mají různé zájmy, někteří preferují navštěvování divadel, jiným vyhovuje hudební scéna nebo prostor kinosálů a dalším stačí televizní obrazovka či strávený čas v kavárně. Normalizační Ostrava nabízela pestrou nabídku ve všech těchto oblastech.

Velkou zásluhu na kulturním dění měly kulturní domy. V Ostravě k těm největším patřil Dům kultury VŽKG, Dům kultury OKD v Porubě a Dům kultury NHKG v Zábřehu. Všechny tři svou funkci plní dodnes, avšak pod jinými názvy.⁵⁹ Domu kultury VŽKG, pod jehož hlavičkou působilo i Kino náročného diváka, bude věnována pozornost v následujících kapitolách.

Pozastavím-li se nad divadelními a hudebními tělesy, většina jich začala svou funkci již po druhé světové válce. Tehdy lidé cítili potřebu kulturního života, jehož znovuoobnovení však častokrát bránil nedostatek finančních prostředků nebo vhodných prostor pro jejich realizaci. Do dnešní doby působí v Ostravě Národní divadlo moravskoslezské sestávající ze dvou scén (Divadlo Jiřího Myrona a Divadlo Antonína Dvořáka), které vzniklo již v roce 1919 a během let vystřídalo více oficiálních názvů. Mezi lety 1948–1995 bylo evidováno pod názvem Státní divadlo v Ostravě, od roku 1995 vystupovalo pod názvem Národní divadlo moravskoslezské. Mezi jeho úspěchy patřila televizní inscenace baletu Karla Kupky *Piccasiáda*, která dosáhla ocenění na mezinárodním filmovém festivalu v Cannes v roce 1964. K další populární scéně převážně mezi mladými návštěvníky patřilo do dnešní doby oblíbené Divadlo Petra Bezruče, které svou

⁵⁸ WILKOVÁ, Scarlett. Ostraváci [online]. *Mladá fronta DNES*. 2010, č. 16, s. 22, [cit. 7. 2. 2018]. Dostupné z: <http://www.ostravaci.cz/testiky/mfostrava.pdf>.

⁵⁹ Dnešní názvy kulturních domů – Dům kultury města Ostravy, Dům Kultury Poklad a Dům kultury Akord.

činnost zahájilo již v roce 1945 pod názvem Divadlo mladých a sídlilo v bývalém Katolickém domě na Přívozké ulici. Na přelomu 50. let se soubor přemístil do nově postaveného Domu kultury Vítkovice. Od 90. let působí v samostatné budově vedle Domu kultury na ulici 28. října. Na divadelních prknech svou kariéru zde započaly hvězdy českého filmového nebe jako Jiří Hrzán, Nina Divíšková, Jiří Kodet nebo Ladislav Mrkvička. Oblíbenost si získaly i kabarety a divadla malých forem, k nimž se řadilo Divadélko Tempo, Štafle a Divadélko Pod okapem. V roce 1953 rozhodl Krajský národní výbor v Ostravě o zřízení profesionální loutkové scény Loutkové divadlo Ostrava, které bylo nástupcem amatérského Dřevěného království. Ostravská divadla byla v roce 1980 sloučena a spadala pod Státní divadlo Ostrava. Z repertoáru byly vyřazeny hry nevyhovující režimu. Mezi osoby, které narušovaly normalizační představy o kultuře, patřil například Jan Kačer, který svou kariéru zahájil v Ostravě. Poté, co jej vyloučili z pražského Činoherního klubu, se opět vrátil do ostravského divadla.⁶⁰

Ostrava svým občanům nabízela také bohatý hudební repertoár. V roce 1954 se jádrem Janáčkovy filharmonie Ostrava stal Ostravský symfonický orchestr. Filharmonie působila od roku 1961, stejně jako Kino náročného diváka, v Domě kultury VŽKG. I ostravská hudební sféra zažila normalizační zásahy. Jednalo se o zasahování do programu, byly provedeny také čistky mezi pracovníky filharmonie.⁶¹ Vedle vážné hudby existovala v Ostravě také populární scéna. Řeč je především o ostravském folku, jehož kořeny lze hledat ve druhé polovině 60. let, kdy byl spojen především se jménem písničkáře Karlem Krylem. Protože je folk jevem spíš společenským než hudebním a jeho základem není bohatost po stránce hudební, ale obsahové, doba normalizace, alespoň její první desetiletí, bohužel na nějaký čas jeho vývoj pozastavila. K představitelům tohoto žánru patřil zejména Karel Kryl, který ve svých nestárnoucích písničkách jasně pojmenovával společenské problémy doby, což mělo za následek jeho emigraci po roce 1968. Druhá polovina 80. let se pro ostravský folk stala opět významnou

⁶⁰ PRZYBYLOVÁ, Blažena a Antonín BARCUC. *Ostrava*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2013. ISBN 978-80-7422-240-5, s. 560–563.

⁶¹ Jednalo se o Ostravské kvarteto, Janáčkův komorní orchestr, Ostravské dechové kvinteto či KAEMIKA corni. In: PRZYBYLOVÁ, Blažena a Antonín BARCUC. *Ostrava*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2013. ISBN 978-80-7422-240-5, s. 563–568.

periodou. Tehdy se na folkových prknech prosadili především Josef Streichl a Pavel Dobeš, ale hlavně ostravský písničkář Jaromír Nohavica. Svou hudební dráhu populární hudby v Ostravě zahájila také Věra Špinarová, Marie Rottrová nebo Hana Zagorová.⁶²

Nejdůležitější funkci pro zájemce o výtvarnou scénu zaujímala již od roku 1952 Galerie výtvarného umění. V 60. letech docházelo k rozšiřování galerijních sbírek díky tehdejšímu vedoucímu odborných pracovníků Vilému Jůzovi.⁶³

O bohatosti vydávání periodik v oblasti kultury se nedá příliš hovořit. Po roce 1968 se vydával pouze *Ostravský kulturní zpravodaj* (později pod názvem *Ostravský kulturní měsíčník*).⁶⁴ Samozřejmě vycházely celostátní časopisy zaměřené na jednotlivá kulturní odvětví.

Také média hrála určitou kulturní roli. Ostravské televizní studio ČST zahájilo vysílání v roce 1955. V roce 1968 bylo zprovozněno druhé studio v Ostravě-Zábřehu.⁶⁵ Normalizace přinesla personální proměnu, ale i přes změnu v celé produkci televize si studio díky pár jedincům (Milan Švihálek, Jiří Vrožina, Jaroslav Dietl) zachovalo, především překročením ideologického rámce doby, určitou kvalitu své tvorby. Televize zaujímala důležitou roli v čele téměř každé normalizační rodiny a poznamenávala tak nejen myšlení dospělých, ale i výchovu dětí. Silně ovlivňovala názory, postavení i budoucí profesní zaměření svých diváků. Ačkoli podle pamětníků tehdejší televizní tvorba nedosahovala téměř žádných kvalit, fenoménem se staly socialistické seriály, jejichž ústřední postavou se stal scénárista Jaroslav Dietl.⁶⁶ Na jeho kontě ležely seriály jako *Tři chlapi v chalupě*, *Píseň pro Rudolfa*, *Dispečer*, *Byli jednou dva písaři*, *Žena za pultem* nebo *Nemocnice na kraji města*. Seriály lidem dávaly možnost úniku ze stereotypní a nehybné reality normalizace, kdy se diváci mohli ponořit do života televizních hrdinů, žijících sice ve stejné době, ale na rozdíl od života běžných

⁶² KALETA, Ivo. *Bílá kniha: 17 příběhů z historie ostravské kultury*. Ostrava: Statutární město Ostrava, 2009. ISBN 978-80-254-6362-8, s. 136–138.

⁶³ Galerie výtvarného umění v Ostravě. Galerie výtvarného umění v Ostravě [online], [cit. 18. 11. 2017]. Dostupné z: http://www.gvuo.cz/galerie_historie.htm.

⁶⁴ PRZYBYLOVÁ, Blažena a Antonín BARCÚCH. *Ostrava*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2013. ISBN 978-80-7422-240-5, s. 568.

⁶⁵ Tamtéž, s. 565.

⁶⁶ BREN, Paulina. *Zelínář a jeho televize: kultura komunismu po pražském jaru 1968*. Praha: Academia, 2013. Šťastné zítřky (Academia). ISBN 978-80-200-2322-3, s. 249.

jedinců byl ten jejich plný zvrátů a nových očekávání, což bylo velmi vzrušující. Jednalo se o formu relaxování, lidé při sledování seriálů nemuseli příliš přemýšlet. Pro ty, kteří se této formě zábavy vyhýbali a hledali na obrazovkách umělecké kvality, sloužily pak filmové kluby zaměřující se na náročnější diváky.

Kultura jako taková se často dělí na tzv. „vysokou“ a „nízkou“ neboli populární. Každá z těchto forem má své kvality. Když bych tuto formulaci měla vztáhnout na kapitolu o ostravské kultuře, lze říct, že zde působily obě její formy. Tu „nižší“ mohla představovat hudební populární scéna, komerční kina a masové médium televize. Do „vyšší“ by pak spadala vážná hudba nebo zmíněné Kino náročného diváka a jeho Filmový klub, který svým programem nabízel nekomerční produkci. Vzhledem k vysokému počtu jeho členů lze usoudit, že lidé v rámci nehybné normalizace vyhledávali v kině undergroundového charakteru něco víc, než jen oddech a pobavení.

2.3. Ostravská kina v době normalizace

Cílem této kapitoly je představit kina, která působila v Ostravě vedle KND v době normalizace, jejichž návštěvnost v té době byla běžnou součástí každodenního životního stylu. V každém městském obvodu působila kina převážně komerčního charakteru a lidé chodili na promítání filmů i vícekrát za den. V kapitole vycházím z dobového tisku *Ostravského večerníku* a kronik města Ostravy. O samotné činnosti jednotlivých kin se nebudu zmiňovat, stručně se však zaměřím na jejich historii.

V 60. letech bylo radou MěstNV Ostrava projednáno a rozhodnuto o zajištění zvýšení návštěvnosti kin propagujících filmy se společenskou a politickou problematikou a zároveň bylo cílem zlepšit materiálně technickou vybavenost kin. Došlo k vybudování nových a obnově již fungujících kin. V době normalizace byla kina od roku 1971 řízena 4 obvodními národními výbory, kdy každý výbor se staral o chod kin ve svém obvodu. Toto uspořádání však nevyhovovalo celoměstsky koordinované kulturní politice v práci s filmem, což vedlo k požadavku na centrální řízení kin v rámci města a vytvoření Městské správy kin v roce 1980. To umožnilo vytvořit jednotnou organizační strukturu kin,

kteřá byla řizena odborem kultury Národního výboru města Ostravy.⁶⁷ Na území krajského města Ostravy rozvíjel svou činnost v oblasti distribuce filmů kromě Městské správy kin také Krajský filmový podnik. Z důvodu duplicity některých pracovních činností obou organizací však bylo v roce 1991 rozhodnuto o začlenění Městské správy kin pod Krajský filmový podnik, který byl přejmenován na Ostravský filmový podnik a svou funkci vykonával do roku 1999.⁶⁸

Program kin byl přizpůsoben době, která přinesla konsolidaci poměrů a zaměřila pozornost na kulturně politické poslání umění.⁶⁹ V kinech musel být dodržen poměr filmů 60:40 ve prospěch společensky angažovaných filmů, filmů socialistické produkce a preferovaných filmů.⁷⁰ Ve 2. polovině 80. let však došlo k poklesu návštěvnosti snímků sovětské kinematografie a lidé začali dávat přednost americké produkci.⁷¹ Většina kin byla komerčně zaměřena a promítala filmy, které slibovaly vysokou návštěvnost. Svou dramaturgií se odlišovalo Kino náročného diváka, které svým programem a existencí Filmového klubu upřednostňovalo artové snímky. Ve většině kin se promítalo každý den, přičemž byl program co týden obměňován. Větší kina hrála třikrát denně v časech 15:30, 17:45 a ve 20 hodin.⁷²

V mnohých ostravských kinech existovaly filmové kluby. V kině Elektra působil D Klub, kde byly pořádány výchovné akce pro děti. V kině Svoboda byl Klub SSM, kluby působily také v kinech Dukla, Slezan, Slavia.⁷³ Ke konci roku 1975 již v Ostravě pracovalo celkem 18 různých filmových klubů, z toho 12 klubů přátel sovětského filmu. (Jenom pro zajímavost, prvním městem v ČSSR, kde vznikl klub přátel sovětského filmu, byla Ostrava. K rozvoji tohoto klubu

⁶⁷ JELÍNEK, František. Kina. In: *Ostrava*. Sborník příspěvků k dějinám a výstavbě města. Sborník č. 13. Ostrava: Archiv města Ostravy, 1985, s. 509-512.

⁶⁸ Archiv AMO 1969-1990, dodatek č. 1, Návrh začlenění Městské správy kin v Ostravě do Krajského filmového podniku v Ostravě, fond Národní výbor Ostrava, kart. č. 2825.

⁶⁹ *Kronika města Ostravy 1972*. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava, s. 124.

⁷⁰ *Kronika města Ostravy 1985*. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava, s. 214.

⁷¹ *Kronika města Ostravy 1988-1994*, svazek VIII. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava, s. 1860.

⁷² MUŠÁLKOVÁ, Iva. Elektra, Svoboda, Dukla, Edison... Na ostravská kina pamětníci nezapomenou [online], *Moravskoslezský Deník*, 31. 3. 2014, [cit. 19. 3. 2018]. Dostupné z https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/elektra-svoboda-dukla-edison-na-ostravska-kina-pametnici-nezapomenou-20140331.html.

⁷³ *Kronika města Ostravy 1974*. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava, s. 188.

přispíval i každoročně pořádaný seminář o sovětském filmu, v jehož rámci probíhaly přednášky, setkávání s významnými hosty i promítání filmů.⁷⁴) Z celkového počtu bylo 9 klubů pro dospělé, 4 kluby pro mládež a 5 klubů pro děti. V roce 1982 existoval filmový klub také při kině Luna nebo Jas, promítal však pouze dvakrát měsíčně filmy vybrané ze zvláštního klubového fondu Ústřední půjčovny filmů a Filmového ústavu v Praze. Klubová představení v těchto kinech byla doplňována semináři, večery absolventských filmů či besedami s významnými filmovými tvůrci.⁷⁵ Při kině Zdar pak fungoval Klub krátkého filmu a v kině Odboj Klub dětského filmového diváka.⁷⁶ O kluby byl vysoký zájem, především však o Filmový klub v KND, který v roce 1980 sdružoval na 3 400 členů,⁷⁷ v roce 1983 pak dosáhl počtu 5 000 členů,⁷⁸ čímž se stal po pražském filmovém klubu druhým největším v republice.⁷⁹

Mezi nejvyhlášenější kina působící v době normalizace na území Ostravy, která svými programy zaplňovala plakáty, patřila: Vesmír, Elektra, Svoboda, Kino náročného diváka, Slavia, Mír, Jas, Luna, Dukla, Zdar a Vítek. Do kategorie letních se řadilo kino na Černé louce a Amfi v Porubě při Domě kultury OKD. Dalšími důležitými kiny byla Lípa, Horník, Slezan, Svět a Odboj. Kina Perla v Porubě a Hvězda ve Vratimově se lišila ve skladbě programu. Perla byla zaměřena na děti a filmy promítala i v dopoledních hodinách. Hvězda zase hrála pouze ve středy, čtvrtky, o sobotách a nedělích. Ke kinům na okraji Ostravy patřilo kino v Petřkovicích, Polance, Krásném Polí a v Radvanicích. Mezi menší a zároveň méně významná kina patřila Odra, Moskva a Hvězda ve Svinově – tato kina byla uzavřena pro nedostatek návštěvnosti již v roce 1970 – dále pak kina Oko, Květen, Vlast a Experiment, která promítala nepravidelně.⁸⁰

V Moravské Ostravě a Přívozu působila kina Vesmír, Elektra, Odra, Svoboda, KND a letní kino na Černé louce. Kino Vesmír zahájilo provoz v roce 1921 pod názvem Kosmos. Za normalizace působilo na Tyršově ulici a jeho

⁷⁴ *Kronika města Ostravy 1975*. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava, s. 253.

⁷⁵ *Kronika města Ostravy 1982*. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava, s. 208.

⁷⁶ *Kronika města Ostravy 1983*. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava, s. 212.

⁷⁷ *Kronika města Ostravy 1980*. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava, s. 238.

⁷⁸ AV, fond DKPV 1961 – 1992, kart. č. 3, Charakteristika činnosti odboru práce s filmem DKP Vítkovice – zpráva pro radu DKP. Viz příloha č. 2. – obrázek č. 1–8.

⁷⁹ *Kronika města Ostravy 1986*. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava, s. 163-165.

⁸⁰ Ukázka programů Městské správy kin je součástí příloh. Viz příloha č. 2 – obrázek 9–23.

kapacita byla 961 sedadel. Vesmír patřil k nejuspěšnějším kinům v Ostravě, protože mj. jako první promítal premiérové filmy, které slibovaly vysokou návštěvnost a tržby.⁸¹ Kino Svoboda bylo otevřeno v roce 1921 pod názvem Světelné hry Odeon a ve večerním programu střídalo artistická živá vystoupení s filmovou projekcí a představovalo významná díla tehdejší kinematografie a naučné filmy. Po znárodnění kinematografie v roce 1948 bylo přejmenováno na kino Svoboda a přizpůsobeno k promítání širokoúhlých snímků.⁸² V roce 1914 se dočkalo otevření kino Promenade na Nádražní třídě s 500 sedadly. V důsledku hospodářské krize musel být provoz kina pozastaven a jeho činnost byla obnovena v roce 1933 pod novým názvem Savoy. Kino si však většina pamětníků pamatuje až pod názvem Odra. Jeho činnost byla ukončena v roce 1970, kdy se z kina stal obchodní sklad.⁸³ Kino na Černé louce hrálo v letních měsících a zajišťovalo promítání v rámci FFP.

V Mariánských Horách působilo kino Slavia. Jeho základ vznikl již v roce 1911, k modernizaci došlo o čtyři roky později, kdy kinu byl přizpůsoben sál v hotelu Slávia. V roce 1924 však byla postavena zcela nová budova kina ve Slezské Ostravě a v době svého otevření patřilo kino k největším na Ostravsku. Po roce 1945 bylo zmodernizováno k promítání širokoúhlých filmů.⁸⁴

Ve Vítkovicích působila kina tři – Jas, Moskva a Mír. Kino Jas neslo původní název Central a bylo otevřeno v roce 1913. Zpočátku promítalo především německé filmy a po otevření kina Rekord v těsné blízkosti kina Central muselo být v roce 1933 v důsledku hospodářské krize uzavřeno. Po roce 1939 byla jeho činnost obnovena. Po znárodnění kinematografie převzala provoz kina Správa státních kin v Ostravě a jeho název byl změněn na kino Jas. V 60. letech zde byla provedena rekonstrukce a poskytnuto nové projekční zařízení umožňující promítání panoramatických filmů.⁸⁵ Dalším vítkovickým kinem se stalo kino

⁸¹ CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Vesmír. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 25. 8. 1980, s. 4.

⁸² CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Svoboda. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 11. 8. 1980, s. 4.

⁸³ CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Odra. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 20. 10. 1980, s. 4.

⁸⁴ CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Slavia. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 13. 10. 1980, s. 4.

⁸⁵ CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Jas. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 8. 9. 1980, s. 4.

Imperial. Némé filmy byly doprovázené hudebním doprovodem populárních popěvků i symfonické hudby. Za okupace bylo kino v roce 1940 jako židovský majetek prodáno novým německým majitelům tehdejších kin Mír a Jas. V roce 1945 bylo znovu otevřeno pod názvem Moskva a promítalo se v něm do roku 1970. Jeho prostory následně sloužily jako dílny Módní tvorby.⁸⁶

V městském obvodu Ostrava-Jih působila kina Lípa a Luna v Zábřehu, v Hrabůvce pak kina Edison a Vítek. Kino Lípa stávalo v Sovově ulici v Zábřehu, jehož prostory sloužily původně místnímu hostinci. Kino průběžně střídalo názvy s novými majiteli. Vystupovalo pod názvy Hvězda, Šaman nebo Láďa, pod jehož názvem hrálo až do roku 1948. Pod pozdějším jménem Lípa byl provoz ukončen v roce 1976.⁸⁷ Kino Luna patří mezi nejmladší normalizační kina, vzniklo v roce 1970 a dodnes zůstává největším jednosálovým kinem v Ostravě. V kině je 522 míst a promítá filmy klasického, širokoúhlého i 70 mm formátu. Součástí kina je i kavárna a cukrárna. Při kině stále funguje filmový klub, který se snaží nabídnout svým členům uměleckou hodnotu. Kino prošlo několika fázemi rekonstrukce. V roce 2010 zde došlo k digitalizaci, jeho celková rekonstrukce byla završena v roce 2015.⁸⁸ Dnes je provozovatelem kina Kulturní zařízení Ostrava-Jih. Vedle filmové projekce pořádá také řadu koncertů a dalších akcí.⁸⁹ Kino Edison v Hrabůvce vzniklo v roce 1926 a promítalo němé filmy doprovázené orchestrem. Kapacita čítala 535 míst. Na rozdíl od většiny ostatních ostravských kin si Edison udržel činnost i v době hospodářské krize, kdy sloužil mj. k estrádám místní školy a to až do roku 1975, kdy byl uzavřen.⁹⁰

Ve Slezské Ostravě působila kina Oko, Květen, Slezan, Svět a Horník. Kino Horník, původně kino Světozor, bylo vystavěno v Kunčičkách a jeho

⁸⁶ CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Moskva. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 22. 9. 1980, s. 4.

⁸⁷ CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Lípa. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 10. 11. 1980, s. 4.

⁸⁸ KOHUTOVÁ, Klára. Kino Luna: po půlroce se bude opět promítat [online], *Moravskoslezský Deník*, 24. 3. 2015, [cit. 19. 3. 2018]. Dostupné z: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/kino-luna-po-pulroce-se-bude-opet-promitat-20150324.html.

⁸⁹ KRUMPHOLZOVÁ, Tereza. Digitalizace Luny přinesl premiéry i více diváků [online], *Moravskoslezský Deník*, 12. 1. 2011, [cit. 19. 3. 2018]. Dostupné z: https://moravskoslezsky.denik.cz/kultura_region/digitalizace-luny-prinesla-premiery-20110112.html.

⁹⁰ CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Edison. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 3. 11. 1980, s. 4.

správce se stal tehdejší herec Národního divadla moravskoslezského Ludvík Souček. Ve 30. letech kinu konkurovala jiná ostravská kina v centru Ostravy, která byla pro Ostravany dostupnější. V roce 1970 bylo kino rekonstruováno na promítání širokoúhlých filmů.⁹¹ Kinu Slezan v Michálkovicích zůstal původní název Elektra až do roku 1948. Během války nebylo poškozeno a mohlo tak promítat sovětské filmy přivezené osvětovými složkami Rudé armády.⁹² Počátky kina Svět v Hrušově, jehož původní název zněl Apollo, sahají do roku 1921, kdy byl jeho provoz zahájen v původně tanečním sále, který byl upraven pro kinematografický provoz. Sál měl 260 míst.⁹³

V Porubě existovala kina Dukla, Zdar, Vlast, Letní kino Amfi, Perla, Experiment a Hvězda. Kino Hvězda promítalo ve Svinově. Po roce 1945 bylo poškozeno, následně opraveno a znovu otevřeno. V 60. letech již kino nevyhovovalo zvýšeným požadavkům filmových diváků, provoz kina byl ztrátový a v roce 1970 byla jeho činnost ukončena.⁹⁴ Kino Zdar v Porubě bylo otevřeno pod názvem Ludmila roku 1930. V roce 1951 byla kvůli zvýšené návštěvnosti zapotřebí jeho rekonstrukce. Než začalo kino působit pod jménem Zdar, neslo název Poruba. V roce 1956 došlo znovu k rozsáhlé opravě objektu.⁹⁵ Kino Dukla bylo vystavěno v Porubě se zařízením pro širokoúhlé promítání s plastickým zvukem, mělo kapacitu 550 míst a pyšnilo se vysokou návštěvností. Dvakrát do měsíce pořádalo projekce klubu náročných filmových diváků, které byly po několika letech přeneseny do ostravského KND. V Dukle se promítaly i po několik sezón filmy zimní části FFP. V roce 1972 byl v kině založen klub přátel sovětského filmu. Značnou část návštěvníků tvořily děti a mládež.⁹⁶ Kino Vlast promítalo v Třebovicích již ve 30. letech. Po Mnichovské dohodě se Třebovice staly součástí nacistického Německa, přičemž okupanti činnost kin

⁹¹ CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Horník. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 24. 11. 1980, s. 4.

⁹² CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Slezan. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 14, 5. 1. 1981, s. 4.

⁹³ CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Svět v Hrušově. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 6. 10. 1980, s. 4.

⁹⁴ CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Hvězda. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 17. 11. 1980, s. 4.

⁹⁵ CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Zdar. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 1. 12. 1980, s. 4.

⁹⁶ CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Dukla. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 29. 12. 1980, s. 4.

zastavili. V roce 1950 byla jeho činnost znovu obnovena až do roku 1975.⁹⁷ V letních měsících promítalo při Domě kultury OKD v Porubě Letní kino Amfi, které podobně jako letní kino na Černé louce sloužilo pro pořádání FFP a od roku 1974 zajišťovalo projekci festivalu Ekofilm prezentujícího filmy s tematikou životního prostředí.⁹⁸

V Radvanicích se promítalo již od roku 1909 a stálé kino zde bylo zřízeno v roce 1923. Po osvobození dostalo název Adria, o rok později však bylo přejmenováno na Odboj.⁹⁹

Z výše zmíněného textu je patrné, že mnoho kin ukončilo svou činnost během 70. let. V 80. letech, jak uvádí kronika města, působila na území Ostravy pouze kina Vesmír, Elektra, KND, Svoboda, Slavia, Horník, Slezan, Odboj, Mír, Jas, Vítek, Luna, Dukla, Zdar, Polanka nad Odrou, Krásné Pole,¹⁰⁰ Perla a kino v Petřkovicích.¹⁰¹

Po sametové revoluci došlo v celé republice k radikálnímu poklesu činnosti kin kvůli propadu návštěvnosti, za jehož hlavní příčinu je považováno rozšíření televizního vysílání, uvedení na trh VHS kazet, DVD přehrávačů, domácích kin, zvyšování vstupného v kinech, rostoucí životní náklady obyvatelstva a snižující se kvalita promítaných filmů. V roce 1988 se uzavření týkalo kina Jas a Slavia. V roce 1991 pak ukončilo činnost kino Horník, kino v Petřkovicích, Zdar, Polanka, Mír, Slezan, Odboj, Elektra a Svoboda. KND bylo uzavřeno v roce 1992 z důvodu rekonstrukce DK. Od roku 1992 pak byla v provozu jen kina Vesmír, Dukla, Luna, Vítek, Máj, který vznikl v roce 1991 a Minikino založené roku 1993.¹⁰²

Budovy kin začaly sloužit jiným účelům nebo byly srovnány se zemí. Z kina Slezan se stal sklad, z Dukly obchod Hruška, kino Zdar slouží dnešnímu

⁹⁷ CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Vlast. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 8. 12. 1980, s. 4.

⁹⁸ PRZYBYLOVÁ, Blažena a Antonín BARCUC. *Ostrava*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2013. ISBN 978-80-7422-240-5, s. 553-559.

⁹⁹ CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Odboj. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 15. 12. 1980, s. 4.

¹⁰⁰ *Kronika města Ostravy 1982*. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava, s. 208.

¹⁰¹ *Kronika města Ostravy 1983*. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava, s. 212.

¹⁰² *Kronika města Ostravy 1988-1994*, svazek VIII. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava, s. 1858-1859.

Domu farnosti, Letní kino Amfi prochází již mnohaletou rekonstrukcí, z kina Máj je deponiář Ostravského muzea, z Elektry pošta, Svoboda slouží obchodnímu středisku, kino Vesmír funguje jako přednáškový sál vysoké školy, prostory kina Vítek využívá taneční klub Akcent Ostrava, na místě bývalého kina Lípa dnes stojí sportovní hala ČEZ Aréna, z Edisonu je soukromá firma, na místě kina Slavia je dnes tržnice¹⁰³ a kino Horník v Kunčičkách bylo zbouráno v roce 2010.¹⁰⁴

Koncem roku 1990 byly zrušeny krajské národní výbory a Krajský filmový podnik, který měl před rokem 1990 na starost distribuci filmů pro Severomoravský kraj, byl přebudován na Filmservis Ostrava. V roce 1991 vznikl sloučením Filmservisu Ostrava a Městské správy kin Ostravský filmový podnik, který se stal příspěvkovou organizací a nebyl závislý na rozpočtu města. Podnik se staral o distribuci a provoz kin, poskytoval odborné a technické služby. Po roce 1992 působilo v Ostravě pouze šest kin a po roce 2000 s nástupem multiplexů musela svou činnost ukončit i další kina.¹⁰⁵

¹⁰³ MUŠÁLKOVÁ, Iva. Elektra, Svoboda, Dukla, Edison... Na ostravská kina pamětníci nezapomenou [online], *Moravskoslezský Deník*, 31. 3. 2014, [cit. 19. 3. 2018]. Dostupné z: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/elektra-svoboda-dukla-edison-na-ostravska-kina-pametnici-nezapomenou-20140331.html.

¹⁰⁴ STYPKOVÁ Marie a SLÍVA Karel. Kino Horník v Kunčičkách srovnali se zemí [online], *Slezskoostravské noviny*, duben 2010, [cit. 19. 3. 2018]. Dostupné z: www.slezska.cz/cs/o-slezske-ostrave/media-a-zpravodajstvi/slezskoostravske-noviny/2010/2010_04.pdf.

¹⁰⁵ *Kronika města Ostravy 1988-1994*, svazek VIII. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava, s. 1860.

3. Kino náročného diváka v Ostravě v letech 1980–1991

Tato kapitola se zabývá fungováním Kina náročného diváka v Ostravě v rozmezí let 1980–1991. V následujících kapitolách budu zmiňovat způsoby, kterými si kino získávalo své návštěvníky, popíšu jeho aktivity, přičemž se zaměřím především na Filmový klub a jeho význam pro tehdejšího filmového diváka. Považuji za důležité zmínit se o Domě kultury, ve kterém kino sídlilo, a představím jeho funkci v rámci tehdejší ostravské kultury.

3.1. Dům kultury v Ostravě a jeho kulturní funkce

Dům kultury města Ostravy¹⁰⁶ je dodnes znám každému Ostravanovi. Jedná se o rozsáhlou budovu na ulici 28. října v Moravské Ostravě, ať už ve smyslu její rozlohy či rozmanitosti produkce a činností s ní spojených. Za řadu let v ní působily různé instituce a spolky. Editor knihy *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961–2011* Martin Strakoš hovoří v souvislosti s budovou Domu kultury o jakési „nejednoznačnosti samotné, její obtížné zařaditelnosti a krom toho i výrazovosti, odlišující ji od ostatních kulturních staveb nejen na Ostravsku.“¹⁰⁷

V této souvislosti je třeba se pozastavit nad pojmem „kulturní dům“. Kulturní domy hrály již na přelomu 19. a 20. století důležitou roli v životech obyvatel města. Jednalo se o zvláštní architektonický typ budov, které svými prostory poskytovaly kulturní vyžití. Můžeme laicky říct, že se jednalo o umění všeho druhu pod jednou střechou. Nacházely se zde divadelní, koncertní, výstavní a přednáškové sály, klubové místnosti, knihovny, kina, restaurace nebo kavárny.¹⁰⁸ V době komunismu začala role kulturních domů sílit. Vyvinuly se ze spolkových, národních a osvětových domů 19. a počátků 20. století nebo docházelo k jejich nové výstavbě.¹⁰⁹ Po roce 1945 mají „kulturní domy zejména rozvojem vlastní osvětové činnosti pracujících přispět ke zvyšování kulturní

¹⁰⁶ Viz příloha č. 2 – obrázek č. 24.

¹⁰⁷ JEMELKA, Martin, STRAKOŠ, Martin, ed. *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961-2001: 50 let Domu kultury města Ostravy v proměnách umění a doby*. Ostrava: Image Studio, 2011. ISBN 978-80-903902-3-2, s. 11.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 45.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 12.

a politické úrovně a k cílevědomé aktivní výchově socialistických občanů, [...] k rozšiřování a propagování usnesení strany, vlády, Revolučního odborového hnutí [...] a musí být vždy v podstatě universálním střediskem kulturních funkcí, důležitých pro výstavbu socialistické společnosti.“¹¹⁰ Mají být domem kultury a výchovy nového socialistického člověka.

V roce 1954 se konala soutěž na výstavbu Domu kultury. Realizace budovy byla nakonec přisouzena architektu Jaroslavu Fragnerovi. Fragner nepatřil mezi vyčnívající zastánce socialistického realismu,¹¹¹ který byl v té době označen za oficiální umělecký směr, jeho stavby po roce 1950 nesly stále znaky kosmopolitického funkcionalismu.¹¹² Na Fragnerův architektonický návrh proto převládaly rozličné názory. Jeho stavbě v duchu nového klasicismu byla vytýkána střídmost, střízlivost a prostá vznešenost. Podle mnohých mu chyběla monumentalita stalinského socialistického realismu.¹¹³ Rozporuplné názory převládaly i po jeho dokončení v roce 1961. Obecně se šířily dva protichůdné názory. Jedna strana zastávala mínění, že Fragner svou stavbou potvrdil sounáležitost s tehdejším socialistickým realismem, druhá naopak tvrdila, že se mu silně vymezoval.¹¹⁴ Martin Strakoš v publikaci *Bílá loď uprostřed Ostravy* dochází k hypotéze, že: „Fragnerův ostravský Dům kultury nelze jednoduše chápat jako ortodoxní dílo socialistického realismu, ale samozřejmě, jak vyplývá z jeho utváření, ani jako dílo modernismu.“¹¹⁵ Budovu tak nelze zařadit

¹¹⁰ STAŠEK Jiří, STAŠKOVÁ Hana. *Kulturní domy*. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1957, s. 9–10.

¹¹¹ Socialistický realismus je umělecké hnutí a metoda vycházející z ideologie marxismu-leninismu. Jeho funkcí je politická, morální a estetická výchova, která má u člověka formovat jeho dělnické revoluční uvědomění. Byl pod permanentním dohledem státních a komunistických orgánů, znemožňoval tvůrčí svobodu. Navázal na realismus 19. století, kterému však dal komunistický ideologický obsah; jeho hrdiny jsou vůdčí osobnosti komunistického hnutí, pracovníci – hrdinové socialistické práce. Časté bylo používání symbolů a klišé, osoby zobrazovány bez individuálního vnitřního prožitku. Povrchově realistické umění, často s nízkou uměleckou hodnotou. Svým mottem, které jej charakterizovalo jako „umění socialistické svým obsahem a národní svou formou“, zasáhl do všech oblastí umění. In: *Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích*. Díl 7, Ř-Š. Praha: Diderot, 1999. Encyklopedie Diderot. ISBN 80-902555-9-0, s. 197.

¹¹² Funkcionalismus je umělecký směr v architektuře 20.–50. let 20. stol. Forma je určována provozními funkcemi stavby. Souvisí s technickým pokrokem a řešením ekonomických a sociálních problémů bydlení a výstavby měst. In: *Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích*. 2 díl, C–F. Praha: Diderot, 1999. Encyklopedie Diderot. ISBN 80-902555-4-X, s. 529.

¹¹³ JEMELKA, Martin, STRAKOŠ, Martin, ed. *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961-2001: 50 let Domu kultury města Ostravy v proměnách umění a doby*. Ostrava: Image Studio, 2011. ISBN 978-80-903902-3-2, s. 49–54.

¹¹⁴ Tamtéž, 31–34.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 34.

do jednotného stylu. Nese prvky moderního klasicismu 1. poloviny 20. století, funkcionalismu i socialistického realismu.¹¹⁶

Dům kultury města Ostravy byl slavnostně otevřen v neděli 16. dubna 1961. Pro Ostravu znamenala tato budova nové důležité kulturní centrum. V den otevření slavila Komunistická strana Československa 40. výročí svého založení. Výstavba domu byla financována Ústřední radou odborů a dohlížela na ni Krajská odborová rada v Ostravě. Z důvodu změny zřizovatele Dům kultury od svého založení několikrát obměnil svůj oficiální název. Budova se tak setkala s názvy jako Dům kultury pracujících Ostravy, Dům kultury pracujících VŽKG,¹¹⁷ Dům kultury pracujících VŽSKG¹¹⁸ nebo Dům kultury Revolučního odborového hnutí VŽSKG. Kvůli tehdejší politické situaci v Československu byl veškerý jeho program ve svých začátcích pod dohledem státu. Komunistická strana Československa si do vedení Domu kultury dosazovala své prověřené stranické členy, aby tak zajistili ideologickou správnost programu. Po sametové revoluci v listopadu 1989 se proměnil nejen program Domu kultury ale i jeho zaměstnanci.¹¹⁹ Dům kultury města Ostravy, a. s., jak zní jeho dnešní oficiální název, je v současnosti majetkem statutárního města Ostravy.¹²⁰

Budova měla svá jednotlivá oddělení zabývající se různými oblastmi umělecké činnosti. Svým programem nabízel DK občanům bohaté kulturní vyžití. Pořádala se zde divadelní představení, koncerty jak populární tak vážné hudby, dále přednášky, semináře a besedy, výstavy, působila zde knihovna, kino a mnoho zájmových kroužků (Kroužek genealogů a heraldiků, Fotoklub Vítkovice, Filmový kroužek, Kroužek bibliofilů, Klub důchodců Vítkovic ad.). Všechny pořádané akce Domu kultury byly pravidelně uveřejňovány v měsíčním programu.¹²¹

¹¹⁶ Tamtéž, s. 76.

¹¹⁷ Vítkovické železářny Klementa Gottwalda.

¹¹⁸ Vítkovické železářny a strojírny Klementa Gottwalda.

¹¹⁹ V Domě kultury byly po určitou dobu zaměstnány i pozdější významné osobnosti české kultury. Patřil mezi ně například Viktor Kolář (fotograf), Jiří David (člen skupiny Tvrdohlaví), Miroslav Pesch (malíř), Petr Pastrňák (hudebník a výtvarník), v propagaci Kina náročného diváka Jiří Surůvka (malíř a performer). In: JEMELKA, Martin, STRAKOŠ, Martin, ed. *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961-2001: 50 let Domu kultury města Ostravy v proměnách umění a doby*. Ostrava: Image Studio, 2011. ISBN 978-80-903902-3-2, s. 17.

¹²⁰ Tamtéž, s. 11–20.

¹²¹ Viz příloha – obrázek č. 25.

3.2. Fungování Kina náročného diváka v letech 1980–1991

Tato kapitola se zabývá fungováním KND v Ostravě v letech 1980–1991. Cílem bude odpovědět na výzkumnou otázku *Jakým způsobem a prostředky pracovalo Kino náročného diváka se svými návštěvníky a jaký byl jeho kulturní přínos pro Ostravu?*. Postupně představím celý profil kina, počínaje jeho působením v DKP VŽKG¹²² (dále jen DK). Následně výzkum zaměřím na dramaturgii kina, jeho pravidelně i ojediněle pořádané akce, přiblížím působení filmových klubů v rámci tohoto kina, přičemž se budu orientovat na aktivity a činnost samotného Filmového klubu (dále jen FK), který se stal základním zdrojem pro získávání a udržení návštěvníků v KND. Ačkoliv je tedy má práce zaměřena na KND a především jeho FK v letech 1980–1991, pro lepší porozumění fungování kina pokládám za důležité stručně zmínit jeho vznik a počátky působení v DK.

KND mělo výhodnou lokální pozici,¹²³ neboť se nacházelo v Moravské Ostravě a Přívozu, tedy v centru města. DK byl postaven před tramvajovou tratí, kde projížděly téměř všechny tramvajové linky z ostatních obvodů. Kino se nacházelo necelých sto metrů od zastávky. Jeho výhodná lokální pozice zcela určitě přispěla k vyšší návštěvnosti.

Již při samotné výstavbě DK se počítalo s prostory pro kino, které bylo nakonec, při čelním pohledu, umístěno v levém křídle budovy. KND zahájilo činnost ve stejném roce, kdy se otevřel DK, tedy v roce 1961. Tehdejší zvolené vedení se rozhodlo, že profil kina bude zaměřen na nekomerční produkci, čímž chtělo ostravské veřejnosti představit zajímavá filmová umělecká díla, která nebyla k vidění v ostatních kinech. Tomu dopomohlo také založení FK v KND v roce 1963. Celková koncepce kina vycházela z Klubu náročných filmových diváků, který působil v Ostravě koncem 50. let. Nekomerční filmy, které byly získávány díky spolupráci s filmovým archivem, se promítaly v tehdejších kině Vesmír a Elektra, kde si získaly své náročné publikum. V roce 1961 však klub svou činnost ukončil. Z tohoto důvodu se Karel Biňovec, zakladatel tehdejšího klubu, rozhodl v tomto fenoménu pokračovat také v nově otevřeném KND. Tímto

¹²² Dům kultury pracujících Vítkovických železáren Klementa Gottwalda.

¹²³ Viz příloha č. 2 – obrázek č. 26.

kulturním počinem se tak následně záslužně zapsal do ostravské kulturní historie.¹²⁴

Kino úředně spadalo pod DK, zatímco ostatní ostravská kina pod Městskou správu kin. Ta vznikla 1. ledna 1980 a do svého řízení převzala 16 ostravských kin, která dříve byla pod správou obvodních národních výborů. Mimo sféru jejího řízení zůstalo kromě KND také kino Vítek, kino Experiment KD OKD v Porubě a letní kino na Černé louce. Nadřízeným orgánem provozovatelů kin byl odbor kultury Národního výboru Ostrava.¹²⁵ Do nájmu Městské správy kin se KND dostalo až v roce 1991. Tento krok znamenal pro DK určité výhody. Jednou z nich byl fakt, že provoz kina nemusel financovat ze svého rozpočtu. Poslední rok svého fungování před generální rekonstrukcí DK měl kino v nájmu Vladimír Holaň, tehdejší zaměstnanec KND a člen výboru FK.¹²⁶

KND se již od svého počátku profilovalo jako zcela jedinečné a s jinými ostravskými kiny tedy příliš nespolečně pracovalo. Pro vedoucího Vratislava Mareše byla vždy ostatní kina potencionální konkurencí, a proto si své organizační schopnosti a inovační nápady v jakékoli oblasti řízení nechával pro sebe.¹²⁷

3.2.1. Personální obsazení

V souvislosti s činností kina v letech 1980–1991 pokládám za důležité představit jméno tehdejšího vedoucího KND, Vratislava Mareše, za jehož působení se výrazně zlepšila pozice kina v rámci sítě ostravských kin. V začátcích kina patřila k nejvýznamnějším vedoucím Eva Hanáková, která stála u jeho samotného zrodu a vedla jej až do roku 1977. Po ní převzala roli vedoucí Zdeňka Pastorková a od 1. ledna 1980 byl do vedení KND zvolen Vratislav Mareš, který díky svým osobnostním rysům zahrnujícím cílevědomost, oddanost práci, píli a hlavně nadšení, se kterým veškerou činnost obsahující filmovou kulturu vykonával, vyzdvihnul KND do nejvyšších příček v pozici kin

¹²⁴ LÍČKA, Milan. Kino náročného diváka a filmový klub v Domě kultury. In: JEMELKA, Martin, STRAKOŠ, Martin, ed. *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961-2001: 50 let Domu kultury města Ostravy v proměnách umění a doby*. Ostrava: Image Studio, 2011. ISBN 978-80-903902-3-2, s. 181–182.

¹²⁵ *Kronika města Ostravy 1981*. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava, s. 196–197.

¹²⁶ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vladimírem Holaněm.

¹²⁷ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

v Severomoravském kraji. Dokazuje to dokument Rozboru činnosti odboru práce s filmem za rok 1983,¹²⁸ ve kterém je uvedeno, že KND bylo v roce 1979 podle tabulky tržeb v rámci 247 kin s 35mm projekcí v Severomoravském kraji na 42. místě. V roce 1983 se dostalo již na 10. pozici, čehož bylo docíleno díky změně v oblasti členění hracího profilu kina na začátku roku 1980, kdy se klubová projekce rozšířila kromě čtvrtků také na středy. K estetické propagaci kina přispělo v témže roce také schválení realizace nového světelného nápisu „Kino“ na budově DK. V dokumentu je dále přiložena listina zahrnující zlepšení technického vybavení kina, ke kterému došlo mezi lety 1980–1983. Spis zahrnuje i přehled návštěvnosti a tržeb mezi lety 1979–1983, přičemž v roce 1979 činil příjem kina 406 393 Kčs, zatímco o čtyři roky později dosáhl výdělek 1 251 672 Kčs. Vratislav Mareš se tudíž zasloužil o zvýšení počtu členů ve FK, který se tak v roce 1983 se svými 5 000 členy stal druhým největším klubem v ČSSR po Praze. Počet 5 000 členů byl v následujících letech dokonce překročen. Dalším úspěchem se stalo pravidelné konání Filmového festivalu pracujících v KND, které se v roce 1987 dostalo na 1. místo v soutěži v rámci Severomoravského kraje, kdy kromě vynikající dramaturgie a propagace bylo dosaženo i rekordní návštěvnosti.¹²⁹

Ačkoliv v DK působilo reklamní oddělení, tvořil si propagaci kina sám Vratislav Mareš. Měl tak veškerou kontrolu nad celým procesem. Po bocích hlavního vchodu byly vystaveny tzv. markýzy s programem kina. Další panely stály před DK a po městě byly vylepovány plakáty s programem kin, včetně programu KND. V rámci přehlídek filmů se tvořily samostatné vývěsky, jejichž grafiku většinou tvořil Oldřich Pelikán. Program kina byl součástí také dobového denního tisku. Pravidelně se objevoval na stránkách *Ostravského kulturního měsíčníku*, do kterého přispíval také výbor FK. Poté, co Vratislav Mareš roku 1986 změnil svou pracovní pozici a nastoupil jako náměstek na Krajském filmovém podniku, převzal vedení kina do roku 1990 Vladimír Holaň.¹³⁰

¹²⁸ AV, fond DKPV 1961–1992, kart. č. 3, Charakteristika činnosti odboru práce s filmem DKP Vítkovice – zpráva pro radu DKP.

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

V KND pracovali kromě vedoucího kina také dva promítači, pokladní, tři uvaděčky, dvě šatnářky, pracovnice v občerstvovacím bufetu a pomocná vedoucí, která však byla z jiného kulturního oddělení DK, ale podílela se na výpomoci v KND.¹³¹

3.2.2. Hrací profil a dramaturgie

Mezi prostředky, kterými si KND získávalo své filmové diváky, patřila jednoznačně dramaturgie. Obecně se v rámci profilace kin jedná o jednu z nejdůležitějších složek. Jak již bylo zmíněno, při založení se vedení kina rozhodlo zaměřit na tzv. náročného diváka, čímž se chtělo odlišovat od ostatních ostravských kin nabízejících komerční produkci. Jedinečnost KND se pak projevila především v dramaturgii filmových klubů, které svým programem uváděly unikátní díla světových produkcí.

Kino mělo svůj týdenní hrací profil. Promítalo celý týden, přičemž čtvrtky byly věnovány FK. S nástupem Vratislava Mareše na začátku roku 1980 však byla uskutečněna změna v oblasti členění hracího profilu kina, který měl být v roce 1981 rozšířen. Kino hrálo jako před rokem 1981 třikrát denně představení distribučních filmů vždy v časech 15:30, 17:45 a ve 20:00. Pokud byl začátek představení posunut, změny byly vždy uvedeny v programu kina. Čtvrtky se pak věnovaly FK, který díky velkému zájmu klubistů opakoval promítání klubových filmů také některé pátky a soboty dopoledne. Nově se klubová projekce začala soustředit na středy, které byly věnovány představením Klubu přátel sovětského filmu. Důležitým aspektem v práci s divákem byla spolupráce KND se školami, především s 2. stupni gymnázií. Na tom měl zásluhu vedoucí kina Vratislav Mareš, který vybíral taková hodnotná filmová díla, která nesla určitou pozitivní myšlenku a zapadala do kontextu probíraného učiva daného předmětu. Osobně do škol docházel a snažil se učitelskému sboru nabízet zajímavá díla, která by studentům rozšířila obzory. Tento koncept spolupráce byl ze strany pedagogů vždy nadšeně přijímán.¹³² Promítalo se taktéž pro školní družiny a proběhla rovněž mimořádná představení na základě objednávek. V neděli měla být pravidelně konána představení pro děti a mládež, která nabízela většinou kreslené,

¹³¹ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vladimírem Holaněm.

¹³² Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

animované nebo hrané pohádky.¹³³ V určitém období byly promítány také americké grotesky pro klubisty s dětmi, kvůli nízkému zájmu se však tato představení brzy zrušila.¹³⁴

Dramaturgii kina tvořil jeho vedoucí. Výhodou KND byl fakt, že úředně spadalo pod DK, což znamenalo, že Městská správa kin vedení striktně nediktovala, které snímky musí ve svém programu uvádět. Ačkoliv kina obecně musela splňovat určitá procenta uvedených filmů sovětské produkce, tento závazek byl v KND pokryt Klubem přátel sovětského filmu. V Ostravě v té době působilo až 18 kin, která hrála veskrze stejné tituly, proto bylo cílem bývalých vedoucích KND, včetně Vratislava Mareše, získat si ostravské diváky odlišnou dramaturgií, která se kromě komerční nabídky filmů zaměřila na premiérové a předpremiérové tituly a zajistila tak KND přední místo v síti ostravských kin s širokým a spokojeným okruhem návštěvníků.

Na programu kina se podílel Krajský filmový podnik v Ostravě, Ústřední půjčovna filmů v Praze, Čs. filmový ústav v Praze a Slovenská půjčovna filmů v Bratislavě.¹³⁵ Ústřední půjčovna filmů byla monopolním distribučním podnikem. Filmy získávala na základě objednávek, které zadávala Československému filmexportu.¹³⁶ Vytvářela čtvrtletní a pololetní programové plány, podílela se na výběru filmových titulů, stanovovala termíny premiér a vytvářela filmové kopie, které se s propagačními materiály distribuovaly do Krajských filmových podniků. Ty byly zřizovány krajskými národními výbory a měly na starost z plánů Ústřední půjčovny filmů sestavit program jednotlivých kin a následnou distribuci filmů do kin.¹³⁷

¹³³ AV, fond DKPV 1961–1992, kart. č. 3, Charakteristika činnosti odboru práce s filmem DKP Vítkovice – zpráva pro radu DKP.

¹³⁴ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vladimírem Holaněm.

¹³⁵ AV, fond DKPV 1961–1992, kart. č. 3, Charakteristika činnosti odboru práce s filmem DKP Vítkovice – zpráva pro radu DKP.

¹³⁶ Mezi lety 1979–1989 byl v Československu průměrný roční počet distribuovaných filmů 231, přičemž filmy byly tvořeny především domácí tvorbou, sovětskými filmy, filmy z lidově-demokratických zemí a západní produkcí, která však neměla překročit 30 % všech distribuovaných filmů. Průměrně bylo každým rokem do našich kin uvedeno pouze přes 16 amerických filmů. In: HAVEL, Luděk. *Hollywood a normalizace Distribuce amerických filmů v Československu 1970–1989*. Brno, 2008. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Fakulta filozofická, s. 15.

¹³⁷ Tamtéž, s. 34–37.

Bylo zmíněno, že KND uvádělo ve svém programu tituly v předpremiéře. Premiéra však měla svůj řád, což znamenalo, že ji předně měla promítat všechna premiérová kina. K těm nejdůležitějším tehdy v Ostravě patřilo kino Vesmír a Elektra. Aby se však zajistila předpremiéra pro KND, musel jeho vedoucí porušit subordinaci. Programově totiž podléhal Krajskému filmovému podniku. Proto musel zajištění předpremiéry domluvit přes Ústřední půjčovnu filmů v Praze, kde jednal s náměstkem ředitele. Ačkoliv se tento postup Krajskému filmovému podniku a konkurenčním kinům nezamlouval, KND tak získalo svou jedinečnost. Tímto způsobem se podle výpovědi Vratislava Mareše promítal v předpremiéře například film *Zvětšenina*¹³⁸ od Michelangela Antonioniho. Podobná situace v souvislosti s odlišením se od ostatních kin nastala například tehdy, když si vedoucí na základě úspěchu hongkongské kinematografie v zahraničí objednal pro KND hongkongský film na šest týdnů. Ačkoliv se jednalo o určitý risk, tento krok se nakonec setkal s úspěchem:

„A ještě jsem tam udělal jeden pokus, a sice to, když jsem se dočetl, že v Paříži má nesmírný úspěch hongkongská filmografie, tak jsem si první hongkongský film rezervoval na šest týdnů. Všichni si mysleli, že jsem ztratil rozum, ale fronty před KND na první hongkongský film byly dlouhé. Vydělaly se ohromný peníze. Středy a čtvrtky zůstaly FK, ale abych se odlišil v distribuci od jiných kin, tak jsem sáhl po tomto filmu. Domu kultury to přineslo velký příjem, protože 50 % se odvedlo distributorovi, 50 % zůstalo provozovateli.“¹³⁹

Kino tedy promítalo snímky, které v ostatních kinech v té době ještě nebyly k zhlédnutí. To přispělo k jeho přednímu postavení v rámci sítě ostravských kin. Kino hrálo pravidelně během celého roku tři představení denně, v letních měsících pak promítalo pouze dvě představení za den.

Zda se jedná o film přístupný či nepřístupný mládeži, bylo vždy uvedeno v programu. Výše vstupného závisela na postavení a typu kina v rámci města. KND stavebně spadalo do vyšší úrovně, jeho vstupné se však pohybovalo již od 2 Kčs do zhruba 9 Kčs. Záleželo na promítaném titulu a místě sezení, přičemž na začátku byly stupně vstupného rozděleny do čtyř kategorií. Později pak pouze do tří, které se rozdělovaly na balkón, kde byla místa nejdražší, v další cenové

¹³⁸ *Zvětšenina* (Michelangelo Antonioni, Velká Británie / Itálie, 1966)

¹³⁹ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

relaci se nacházely první tři řady a zbytek přízemí. Koncem 80. let dosáhla výše vstupného až 28 Kčs.¹⁴⁰

KND mělo ve svém programu také každoroční pravidelně pořádané akce a filmové festivaly. Leden patřil Filmovému festivalu pracujících (dále FFP),¹⁴¹ který vznikl v roce 1948 a od roku 1966 se dělil na dvě části – letní a zimní. Zatímco zimní část festivalu bývala pořádána v sálech kin po různých městech Československa, letní část se většinou konala v letních kinech.¹⁴² V Ostravě mezi tato kina patřilo i KND. Kvalita snímků zimní části FFP byla náročnějšího charakteru, letní období tvořily filmy spíše oddechové a více prosycené ideologií. Pro zajímavost uvádím, že se Vratislavu Marešovi podařilo zajistit, aby zahájení FFP proběhlo v Ostravě. Ostravská veřejnost tak byla první, která měla možnost tyto snímky v rámci ČSSR vidět. KND přišlo také s nápadem, že bude promítat každý film dva nebo tři dny, což přineslo efekt návštěvnosti a tržby. Jinde se totiž často promítal třeba jeden film v jednom dnu. Z Ostravy se pak kopie filmů posílaly do dalších měst.¹⁴³ KND informovalo o programu zimní části FFP v *Ostravském kulturním měsíčníku*, kde se lidé mohli dočíst stručný obsah promítaných filmů doplněný fotografiemi. Probíhaly také ankety, které u diváků zjišťovaly preferenční filmy. Ukázka anketního lístku je přiložena v příloze.¹⁴⁴

Kino dále pořádalo Krajský seminář o sovětském filmu, který se každoročně zaměřoval na určité téma. V letních měsících se konávala přehlídka filmů zábavného charakteru v rámci ostravského kulturního léta a na podzim k výročí VŘSR věnovaný Městský seminář o sovětském filmu. Cílem seminářů bylo seznámit ostravskou veřejnost s nejnovější filmovou produkcí socialistických států a uvést předpremiérové filmy SSSR. Dále se pořádal Festival českých

¹⁴⁰ Viz programy Filmového klubu – soukromý archiv Vladimíra Holaně.

¹⁴¹ Filmový festival pracujících byla nejmasovější specifická filmová akce festivalového typu pořádaná od roku 1948 do roku 1990 v Československu, která navazovala na mezinárodní filmový festival v Mariánských Lázních. V samotných počátcích byl jeho základ propagandistického rázu. Účelem bylo zpřístupnění filmu co největšímu publiku. Festival se během let rozrůstal, stoupal počet měst, kde se konal a postupně vzrůstala jeho návštěvnost. Od roku 1959–1966 měl pak FFP soutěžní charakter. In: KNAPÍK, Jiří a Martin FRANC. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948-1967*. Praha: Academia, 2011. Šťastné zítřky (Academia). ISBN 978-80-200-2019-2, s. 319.

¹⁴² HAVEL, Luděk. *Filmový festival pracujících a jeho funkce v kulturní politice komunistického režimu*. Brno, 2016. Disertační práce. Masarykova univerzita v Brně. Fakulta filozofická, s. 7.

¹⁴³ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

¹⁴⁴ Viz příloha č. 2 – obrázek č. 27.

a slovenských filmů, tato akce celostátního charakteru byla pravidelnou bilancí Československé filmové tvorby.¹⁴⁵

3.2.3. Kluby

KND si své diváky udržovalo nejen komerčním programem, který byl od roku 1981 obohacen o předpremiéry, ale také svými kluby, které v něm působily. Významnou částí týdenního hracího profilu některých ostravských kin tvořila vyhraněná ideově politická práce s filmem v řadě filmových klubů. Zpráva z roku 1978 podává, že v Ostravě tehdy působilo dvacet filmových klubů. Nejčastěji se jednalo o kluby přátel sovětského filmu (dále KPSF), které v Ostravě začaly působit od roku 1970, dále pak dětské kluby.¹⁴⁶

I v KND zaujaly své místo KPSF, které promítaly jednou nebo dvakrát měsíčně ve středy a pokryly tak shora předepsaný podíl uvádění sovětské produkce. KPSF v sobě sdružovaly tři kluby, rozdělené podle věkové struktury. Jednalo se o dětský klub, který se svou dramaturgií soustředil na dětského diváka, dále klub mládeže zaměřený na mládež dělnických učilišť od 14–18 let (v rámci tohoto klubu probíhaly rovněž soutěže a besedy) a klub BSP Vítkovic,¹⁴⁷ který se koncentroval na dospělé pracovníky BSP Vítkovic. V tomto klubu byly pravidelně vydávány letáčky s lektorskými úvody k filmům, probíhaly besedy a u každého představení se provádělo losování návštěvnických kupónů, přičemž výherci byli odměňováni knihami a gramofonovými deskami, které přibližovaly kulturu národů SSSR.¹⁴⁸ Pro představu o počtu členů v těchto klubech lze uvést údaje z Rozboru činnosti práce s filmem za rok 1983, které uvádí, že dětský klub měl v té době 305 členů, KPSF pro mládež 245 členů.¹⁴⁹ V KPSF se pořádaly také semináře sovětského filmu. Jejich výjimečnost oproti klubům v jiných kinech se projevila v promítání sovětských filmů, které Ostrava nabízela mezi prvními. Dramaturgii klubů tvořila Eva Hanáková, později také Vítězslav Rohan, který čerpal informace o filmech ze zahraničního tisku a vybíral tak zajímavá sovětská

¹⁴⁵ *Kronika města Ostravy 1979*. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava, s. 233.

¹⁴⁶ *Kronika města Ostravy 1978*. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava, s. 231.

¹⁴⁷ Klub brigád socialistické práce Vítkovic.

¹⁴⁸ AV, fond DKPV 1961–1992, kart. č. 4, Plán činnosti Domu kultury ROH Vítkovic železáren a strojíren Klementa Gottwalda 1986.

¹⁴⁹ AV, fond DKPV 1961–1992, kart. č. 3, Charakteristika činnosti odboru práce s filmem DKP Vítkovice – zpráva pro radu DKP.

díla. Díky tomu se do programu kina dostaly hodnotné ruské filmy, které v té době nebyly v Rusku v běžné distribuci.¹⁵⁰

Dalším klubem, který v KND působil, byl Klub přátel filmů socialistických zemí, který svým členům uváděl v předpremiéře filmy z produkce české, slovenské, sovětské, polské, bulharské, maďarské, rumunské a německé. Nabízený program chtěl uspokojit nejširší vrstvy diváků, proto byla zachována pestrost představující nejlepší díla těchto zemí.

3.2.4. Využití prostor

KND sídlilo při čelním pohledu na DK v jeho levém křídle. Dnes se v bývalých prostorách kina nachází restaurace. Tehdy mělo kino dva vchody – hlavní a vedlejší, který byl využíván v letních měsících, kdy se v kině například malovalo. Do kina se vcházelo předním vchodem, který byl vyvýšen na čtyřech schodech. Ve foyer kina se nalézala pokladna.¹⁵¹ V přízemí pak byly šatny, záchody, nástupní vestibul, bufet s občerstvením a samotný kinosál o 400 místech, z nichž 105 bylo na balkóně. V kinosále byl vynikající zvuk, protože stěny sálu byly opatřeny korkovým obložením, které vyladřovaly akustiku. V roce 1983 byla provedena celková rekonstrukce kinosálu zahrnující mj. i výměnu sedadel, což kinu dodalo na jeho komfortnosti a celkové hodnotě.¹⁵²

Ve vestibulu kina se pořádaly výstavy zaměřené na filmové plakáty, zpočátku vylepované na zeď. S příchodem Vratislava Mareše byly do prostor kina instalovány panely sloužící k vystavování filmových plakátů, grafik nebo uměleckých fotografií. Zkušebním rokem v oblasti pořádání pravidelných výstav ve vestibulu kina se stal rok 1983, kdy se během roku uskutečnilo celkem dvanáct výstav. Podle zápisů ve výstavní knize, která byla součástí každé výstavy, se setkaly s velmi příznivými ohlasy.¹⁵³ Filmové plakáty 60., 70. a 80. let byly výtvarně ceněny a umístěny i ve světových sbírkách. Jejich autory byli tehdejší přední čeští výtvarníci. Plakáty na výstavy byly získávány z Ústřední půjčovny filmů v Praze a skladu filmového materiálu pro Severomoravský kraj. Někdy se je

¹⁵⁰ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

¹⁵¹ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vladimírem Holaněm.

¹⁵² Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

¹⁵³ AV, fond DKPV 1961–1992, kart. č. 3, Charakteristika činnosti odboru práce s filmem DKP Vítkovice – zpráva pro radu DKP.

podářilo zajistit i jinou cestou, například ze zahraničí. Podle výpovědi Vratislava Mareše byly dokonce jednou plakáty získány z Jugoslávie, z města Budva, kde ředitel filmové distribuční společnosti osobně daroval materiály ostravskému kinu. Každá expozice zůstala v kině minimálně 14 dní a více. Záleželo na době dodání a získání nových výstavních materiálů.¹⁵⁴

Nedílnou součástí každé expozice, tedy kromě filmových plakátů, byly pozvánky k daným výstavám. V archivech se jich však příliš nedochovalo a pamětníci si jednotlivé expozice již nepamatují. Ukázky pozvánek k výstavám fotografií jsou přiloženy v příloze.¹⁵⁵

¹⁵⁴ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

¹⁵⁵ Viz příloha č. 2 – obrázek č. 28–31.

4. Filmový klub v Kině náročného diváka

Tato kapitola se zabývá Filmovým klubem v KND, prostředkem, na jehož základě si kino získalo své pravidelné a oddané návštěvníky. Kapitola je založena jednak na rozhovorech s pamětníky, kteří klub navštěvovali v letech 1980–1991, ale také na rozhovorech s bývalými členy výboru FK. Výpovědi jsou doplněny také řádnou literaturou a materiály z Archivu města Ostravy a z Archivu Vítkovice, dále pak soukromými materiály bývalého člena výboru FK a pracovníka KND Vladimíra Holaně.

4.1. Pojem „filmový klub“

Filmový divák nikdy nebyl jednotný, i přes to, že touto myšlenkou a zároveň snahou sjednotit názory lidí do jedné škatulky, bylo prosyceno celé tehdejší ideologické myšlení. Vždycky však existovali diváci, kteří dávali přednost tzv. komerci a považovali film spíše za zdroj zábavy a psychického uvolnění, a na druhou stranu pak byli lidé, kteří ve filmovém a kulturním životě hledali něco hlubšího, jakýsi vyšší estetický prožitek a podnět k racionálnímu zamyšlení.¹⁵⁶ Pro takové obecnstvo sloužily právě filmové kluby, které okruhu filmových nadšenců začaly nabízet skutečnou uměleckou hodnotu. Filmové kluby obvykle vznikaly tzv. „zezdola“ díky několika filmovým nadšencům, kteří chtěli prohlubovat své znalosti o filmové kultuře a zároveň je předávat dál.¹⁵⁷ Svým programem se kluby zaměřovaly na produkce zahraničních kinematografií, představovaly hodnotná díla světových režisérů od němé éry až po současnost zahrnující známá jména jako Murnau, Sjöström, Fellini, Pasolini, Bergman, Kurosawa, Antonioni, Truffaut, Godard, Saura, Wajda, Polanski, Penn, Kazan a mnoha dalších.

Ačkoliv začátky snah o založení filmových klubů v Československu sahají do 40. let minulého století, za oficiální počátek klubového hnutí je považován až rok 1963. Tehdy vznikla prazákladní organizace filmových klubů Klub přátel

¹⁵⁶ UHDE, Jan (1968): *Filmové kluby – a co dál?*. Index: rozpravy o soudobé kultuře a životním slohu, r. 1, č. 3, str. 52.

¹⁵⁷ DVOŘÁKOVÁ, Tereza, KASTNER, Jan (2003): *40 let filmových klubů (texty k připomenutí 40. výročí existence filmových klubů na XXIX. letní filmové škole 2003)*. Uherské Hradiště: Asociace českých filmových klubů, s. 4.

filmového umění, jejíž název byl v roce 1964 změněn na Československou federaci filmových klubů (ČFFK). Ta však byla v roce 1974 zrušena.¹⁵⁸ Důležitým rokem se pak stal rok 1976, kdy všechny filmové kluby musely být podřízeny nově vzniklé zpolitizované Radě československých filmových klubů, která byla orgánem Ústředního ředitele Československého filmu. Rada měla za cíl usměrňovat činnost klubů po stránce ideové, kulturně-politické a metodické. Prostřednictvím filmového ústavu pomáhala při výchově lektorů¹⁵⁹ pořádáním víkendových seminářů a jednou za rok proběhla Letní filmová škola. Později vznikla i Zimní filmová škola pořádaná na Slovensku.

4.2. Fungování Filmového klubu v Kině náročného diváka v letech 1980–1991

*„V trojlístku největších českých filmových klubů je se svými pěti tisíci členy na druhém místě po Praze a před Brnem. Pražský klub výjimečně spravuje profesionální aparát, brněňští přátelé filmového umění pracují jako všichni ostatní v amatérských podmínkách, jsou neúnavně vynalézaví v dramaturgii i publicitě, ale nejpozoruhodnější aktivitu už řadu let vykazuje ostravský Filmový klub při Domu kultury VŽKG. [...] Ostravské kino náročného diváka a zajímavý program jsou synonyma. Premiéry, cykly, medailóny, besedy s tvůrci i pracovníky distribuce, večery Filmotéky, semináře, pořady krátkometrážní tvorby i Dny zahraničních kinematografií – to jsou silné magnety diváckého zájmu v Ostravě.“¹⁶⁰ Tato úvodní citace je převzata z filmového časopisu *Záběr* z recenze na knihu *Stručný přehled tvorby 218 zahraničních režisérů*,¹⁶¹ kterou vydal FK.*

Výjimečnost FK KND spočívala v pestrém a zajímavém programu, který svým členům nabízel, a akcích, které pořádal. Od počátku své činnosti se snažil nabídnout uměleckou hodnotu, kterou ostatní kina postrádala. Jeho posláním bylo

¹⁵⁸ DVOŘÁKOVÁ, Tereza, KASTNER, Jan (2003): *40 let filmových klubů (texty k připomenutí 40. výročí existence filmových klubů na XXIX. letní filmové škole 2003)*. Uherské Hradiště: Asociace českých filmových klubů, s. 5–8.

¹⁵⁹ BLÁHOVÁ, J. (1976): *Zastavení s ředitelem Čs. Filmového ústavu Dr. Slavojem Ondrouškem*. Kino, r. 31, č. 21.

¹⁶⁰ ZVONÍČEK, Petr: *O dobrém filmovém klubu*. *Záběr*, 1985, r. 18, č. 7.

¹⁶¹ LÍČKA, Milan, ROHAN Vítězslav. *Stručný přehled tvorby 218 zahraničních režisérů*. Ostrava: Filmový klub při ROH, 1984.

uvádět myšlenkově a umělecky ambiciózní závažná filmová díla nejrůznějších žánrů naší i světové produkce. Klub navštěvovali nejen Ostravané, přijížděli zde i klubisté z Karviné, Havířova, Opavy, Olomouce, Brna i Prahy.¹⁶²

4.2.1. Výbor Filmového klubu

Velmi důležité je pozastavit se nad otázkou, kdo ve výboru FK působil, jakou úlohu zastával, co ho přimělo k přijetí funkce, jakým způsobem pracoval se členy klubu a jaký byl jeho vliv na ně. Každý člen výboru měl obvykle vlastní nejrůznější důvody, proč se zapojit do fungování klubu. Všechny však spojovalo, že ačkoliv za svou funkci nebyli finančně ohodnoceni a činnost vykonávali zcela dobrovolně, musela jejich motivace pramenit z ryzího a čistého zájmu o film a nezměrné touhy předávat své znalosti o filmovém umění dalším lidem. A byl to právě tento zájem, který stál na prvním místě jejich rozhodnutí. Film byl pro členy výboru hlavním koníčkem a ve svém volném čase se mu věnovali s maximálním úsilím.¹⁶³

Výbor FK v 80. letech sestával z 10 až 12 lidí. Někteří z těchto funkcionářů pracovali v kulturní sféře, to se týkalo například Vratislava Mareše, který byl v dané době vedoucím KND, nebo Vladimíra Holaně, který v kině působil na pracovní pozici promítače. Dlouholetým předsedou výboru FK byl Čestmír Lang, který však v roce 1979 emigroval. Jeho místo vystřídal středoškolský profesor Vítězslav Rohan. Spolu s ním měli největší zásluhu na fungování klubu již zmínění Vladimír Holaň, Vratislav Mareš a Milan Líčka. Dalšími členy byli František Balogh, Karel Ertner, Alena Krtilová, Leoš Pohl, Petr Mojžíšek, Alena Bémová, Eva Hanáková, Miloš Fryš, Jiří Siostrzonek ad. Na vedení klubu však pro neshody s vedením DK rezignovali v roce 1986 Milan Líčka a Vítězslav Rohan, přičemž se v dalším období věnoval klubu Vratislav Mareš a Vladimír Holaň.¹⁶⁴

Ačkoli výbor FK nebral za svou funkci plat, dostávalo se mu odměny v podobě zhlédnutí nejen filmů, které se v ostatních kinech za běžných okolností nepromítaly, ale také snímků, které se dostaly pouze do okruhu výboru. Jednalo se

¹⁶² Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vladimírem Holaněm.

¹⁶³ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vladimírem Holaněm a Vratislavem Marešem.

¹⁶⁴ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vladimírem Holaněm.

o díla tehdy z politických důvodů oficiálně zakázaná nejen v Československu, ale také v dalších socialistických zemích. Další formou ohodnocení byla možná účast na různých seminářích v jiných městech, zájezdy do zahraničí, nejčastěji pak do Polska, jelikož ostravský klub vážala silná spolupráce s polskými filmovými kluby. Pololetně se pravidelně uskutečňovaly programovací semináře v různých městech, dále pak archivní semináře nebo semináře polského a sovětského filmu, které pořádal Cheb.¹⁶⁵ Na seminářích měl výbor možnost zhlédnout filmy, jež nebyly v běžné distribuci. Dostali tak šanci si rozšířit obzory a získat nové znalosti, které pak mohli předávat klubistům. Výjezdy se konaly zhruba dvakrát za rok. Členové výboru vzpomínají zejména na filmové semináře ze sbírek Filmotéky v Bratislavě, které byly pořádané v obci Brusno na Slovensku buď v kulturních střediscích, nebo na nějaké chalupě. Ačkoli bylo oficiálním cílem seminářů zajistit kvalifikaci funkcionářů a naučit je například řádně vykonávat svou práci, popřípadě školit je ve způsobu, jak se přiblížit a pracovat se členy FK v duchu tehdejší ideologie, častokrát se povinnému školení vyhýbali a dávali přednost výuce prostřednictvím samotných filmů. Tak tomu bylo například při tří denních seminářích pořádaných na jaře a na podzim v Polsku. V oblasti zahraničních styků FK spolupracoval s Polským informačním a kulturním střediskem v Praze, s družebním klubem Iksik v Gliwicích, Českém Těšíně, Katovicích, Rybníku a ve Varšavě. Vedoucí odboru práce s filmem a vybraní pracovníci kina se zde účastnili přednášek a seminářů z oblasti filmové teorie a praxe. Semináře probíhaly tak, že výbor FK si objednal filmy, které nebyly zakoupeny do československé distribuce a za tři dny tak zhlédli zhruba 15 až 20 snímků většinou západní, polské nebo sovětské distribuce. Při příjezdu byla příchozím předána obálka¹⁶⁶ obsahující program semináře, filmové plakáty a pojednání o promítaných filmech.¹⁶⁷ Jednalo se o reciproční vztah, tudíž ostravský FK pořádal také semináře pro polský FK. Jak je ale z výpovědi Vratislava Mareše zřejmé, polská povaha a její sklon k obchodu zvítězila a většinu stráveného času v Ostravě věnovali Poláci jiným aktivitám, zatímco si

¹⁶⁵ DVOŘÁKOVÁ, Tereza, KASTNER, Jan (2003): *40 let filmových klubů (texty k připomenutí 40. výročí existence filmových klubů na XXIX. letní filmové škole 2003)*. Uherské Hradiště: Asociace českých filmových klubů, s. 13-14.

¹⁶⁶ Viz příloha č. 2 – obrázek č. 32–36.

¹⁶⁷ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vladimírem Holaněm.

výbor ostravského klubu promítal snímky v jejich nepřítomnosti neustále dokola.¹⁶⁸

Další významnou každoročně pořádanou akcí se stala Letní filmová škola. Kořeny LFŠ sahají až do roku 1964, kdy se uskutečnil nultý Seminář filmových klubů v Čimelicích. Během tohoto setkání měli českoslovenští filmoví klubisté možnost navštěvovat přednášky a zhlédnout množství filmů, které je v oblasti vzdělanosti posouvali dále. LFŠ se od roku 1992 již pravidelně pořádá v Uherském Hradišti, v předešlých letech se však místo jejího působení často měnilo. Konala se například v Písku, Hořovicích, Strážnici, Světlé nad Sázavou nebo Trutnově. Na LFŠ později navázala také Zimní filmová škola, jejíž týdenní setkání se pořádalo na Slovensku v Banské Bystrici na horské chatě a to až do roku 1990.¹⁶⁹

Výbor FK se scházel pravidelně každou první středu v měsíci. Na schůzích býval projednáván chod FK, členům byly rozdělovány úkoly, domlouval se program a za svou práci dostávali tzv. body. Příchod Vratislava Mareše totiž znamenal jistou změnu v práci filmového výboru. Vymyslel bodový systém, kterým jednotlivé členy sám ohodnocoval. Jestliže někdo zajistil např. lektorský úvod nebo se jinak podílel na chodu FK, získal určitý počet bodů a na základě výsledného počtu se mu pak hradila účast na zmíněných seminářích. Ukázka zápisu ze schůze výboru FK z roku 1983 je přiložena v příloze.¹⁷⁰ Ostravský FK, který byl podobně jako ostatní kluby podřízen Federaci československých filmových klubů sídlící v Praze, ji průběžně informoval o své činnosti, hlásil stav návštěvnosti a promítaných představení.

Klub měl vlastní podúčet, jehož finanční obnos byl získáván z prodeje legitimací a vstupenek. Z legitimací se 5 Kčs odvádělo Federaci československých klubů a 15 Kčs připadlo klubu. Za získané peníze nakupoval např. domácí a zahraniční filmové časopisy, které byly uloženy v knihovně klubovny FK a kdokoli z výboru si je mohl vypůjčit. Našel-li se někdo z členů,

¹⁶⁸ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

¹⁶⁹ DVOŘÁKOVÁ, Tereza, KASTNER, Jan (2003): *40 let filmových klubů (texty k připomenutí 40. výročí existence filmových klubů na XXIX. letní filmové škole 2003)*. Uherské Hradiště: Asociace českých filmových klubů, s. 13-14.

¹⁷⁰ Viz příloha č. 2 – obrázek č. 37.

kdo měl o periodika zájem, výbor mu je zapůjčil. Další náklady byly spojeny s financováním výjezdů na semináře do jiných měst.¹⁷¹

4.2.2. Členství ve Filmovém klubu

Členem jakéhokoli filmového klubu se mohl stát kdokoli, kdo dosáhl věku 15 let a zakoupil si členskou legitimaci. V ostravském FK v letech 1980–1991 tato legitimace stála 20 Kčs na rok¹⁷² a mohl si ji pořídit každý v pokladně KND v průběhu celého roku. Zahájení sezóny se uskutečnilo počátkem měsíce září a ukončení proběhlo koncem června. Během prázdnin FK nepromítal. Na členskou průkazku musel každý uvést své jméno, případně také adresu, díky které mohly být členům rozesílány materiály. Tato vize však nakonec nebyla naplněna, jelikož by se jednalo o finančně náročnou operaci.¹⁷³ Členská průkazka umožňovala nejen účast na klubových představeních, ale i navštěvování jiných filmových klubů v Československu. Vratislav Mareš se významně zasloužil o rozšíření klubu, který v roce 1983 získal až 5 000 členů.

Klubové čtvrtky promítaly stejně jako ostatní dny třikrát denně, ne všichni však chodili do klubu každý týden. Lidé si snímky často vybírali dopředu a navštěvovali jen ty, které je zajímaly. Byli i členové, kteří si pouze zakoupili legitimaci, ale do klubu v průběhu roku nechodili (samotné navštěvování FK totiž mělo v té době jistý punc výjimečnosti, případně revolty vůči establishmentu a socialistickému zřízení).¹⁷⁴

Milan Líčka v časopise *Film a doba* v článku z roku 1985 o činnosti Filmového klubu uvádí, že podle statistického hodnocení bylo v té době mezi členy více mužů (o 15 až 25 %), zhruba polovina měla středoškolské vzdělání, čtvrtina základní a čtvrtina vysokoškolské. Více než polovina členstva měla převahu dělníků, učňů a techniků, studenti tvořili čtvrtinu a zbytek byli pracovníci z jiných oborů zahrnujících kulturu, ekonomii, vědu, zdravotnictví. Co se týká

¹⁷¹ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

¹⁷² Viz leták Filmového klubu – soukromý archiv Vladimíra Holaně.

¹⁷³ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vladimírem Holaněm.

¹⁷⁴ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

věkového složení, zhruba 20 % bylo ve věku do 20 let, 50 % mezi 21 a 30 let, 15 % mezi 31 a 40 let a pouze 15 % mělo nad 41 let.¹⁷⁵

Členská průkazka zajišťovala dopředu členům přítomnost na klubových představeních, každý si však na daný film musel zakoupit vlastní vstupenku. Výše vstupného se příliš nelišila od filmů promítaných v běžném programu KND. Záleželo spíše na kategorii, ve které byl film zařazen Ústřední půjčovnou filmů. Asociace filmových klubů nakupovala filmy, které nebyly součástí filmové distribuce, ale byly určeny pro okruh filmových klubů. Na ně vstupné stálo kolem 6, 7, 8 Kčs. Vstupenky bylo možné zakoupit v předprodeji vždy týden před konaným představením na kase KND nebo přímo v den promítání. Jestliže se po vyprodání vstupenek na určitý čas projekce objevili další zájemci o koupi, museli si buď počkat na pozdější promítací hodinu, nebo případně využít jiných dnů, které dle možnosti a potřeby byly dodatečně vyčleněny pro opakování programu FK.¹⁷⁶

4.2.3. Dramaturgie

Dramaturgie FK tvořila základní prostředek pro práci výboru se svými členy. Díky zajímavým snímkům v programu si klub udržoval členy a zvyšoval svou návštěvnost. Ačkoliv v Ostravě existovaly i jiné filmové kluby, jejich hrací profil se ve většině případů ustálil na dva promítací dny v měsíci, zatímco FK v KND promítal třikrát denně každý týden. Při vysoké návštěvnosti některých snímků a zájmu většiny členů tyto filmy vidět se navíc z důvodu omezené kapacity sálu musela představení opakovaně hrát i v pátky a v soboty dopoledne.

Dramaturgie FK byla tvořena kolektivně. Hlavní slovo měl předseda FK Vítězslav Rohan, dále Milan Líčka a Vratislav Mareš. Přestože se tito lidé o program zaslouhovali nejvíce, měli i další členové výboru možnost přijít s nějakým konceptem, který byl následně zkonzultován. Vratislav Mareš vzpomíná, že však častokrát bylo těžké vyhovět každému návrhu. Sám říká:

¹⁷⁵ LÍČKA, Milan: *O jednom filmovém klubu*. Film a doba, 1985, r. 31, č. 7.

¹⁷⁶ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

„FK bylo společné dílo. Ale přiznám se, jak postupoval čas, tak jsem to převzal celé. Ale říkám to s malým studem v hlase, protože mám ten sklon mít kontrolu. A navíc, když máte ve výboru 12 lidí, tak máte 12 pohledů, názorů a utřídit to bylo těžké.“¹⁷⁷

Z této výpovědi je zřejmá i povaha Vratislava Mareše - jeho cílevědomost a touha naplnit určitou vizi. Postupem času tvorbu dramaturgie přebírá do svých rukou, avšak neustále s postojem, že každý člen výboru má možnost navrhnout, jaký film se bude promítat. Neboť stále platilo, že je FK kolektivním dílem a nestojí na schopnostech jednoho člověka.

Před rokem 1979 působilo KND pod hlavičkou kina Ponrepo v Praze a díky rodilému Ostravanovi, který v instituci působil, mohlo kino a klub uvádět i archivní filmy.¹⁷⁸ Po roce 1979 se hlavním zdrojem filmového programu stala Ústřední půjčovna filmů, filmový archiv, fond Filmových klubů, Dům sovětské vědy a kultury v Praze a kulturní střediska socialistických zemí.¹⁷⁹ Právě díky kulturním střediskům socialistických zemí získal FK mnohokrát významná a pozoruhodná filmová díla. Pokud si tedy například klub zažádal ve výše zmíněných institucích o konkrétní film, který jim však z určitých důvodů nebyl dodán, obrátil se na kulturní střediska, která kopie filmů většinou vlastnila. Nejčastěji se spolupracovalo s polskými, maďarskými, rumunskými, francouzskými nebo středisky Německé demokratické republiky. Z výpovědi Vladimíra Holaně v souvislosti se zdroji pro získání filmů se můžeme dozvědět, že mnohokrát záleželo na osobních vazbách a vztazích mezi členy výboru FK a pracovníky v institucích. Dá se tedy svým způsobem říci, že ostravský FK, co se týče projekce vybraných filmů, byl kolikrát o krok napřed. Díky spřáteleným vztahům s polskými kluby totiž častokrát získal mezi prvními filmy, které se nesměly promítat, přičemž o jejich projekci se nevědělo ani v pražských institucích. Dalším takovým příkladem může být spolupráce se sovětským konzulátem. Za normalizace se v 80. letech v Ostravě etabloval nový sovětský konzul Ivan Ivanovič Ivanov, se kterým FK a Klub přátel sovětského filmu navázal kontakt. Jelikož se jednalo o rozumného člověka, který měl o film zájem,

¹⁷⁷ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

¹⁷⁸ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vladimírem Holaněm.

¹⁷⁹ AV, fond DKPV 1961–1992, kart. č. 4, Plán činnosti Domu kultury ROH Vítkovic železáren a strojireň Klementa Gottwalda 1981.

rozhodl se pro FK zajistit dodávku sovětských filmů. Aniž by o tom kdokoli z výboru FK věděl, nechal před DK přivést nákladní automobil se sto různými sovětskými filmy v originále. Filmy se musely zkatalogizovat, z větší části se jednalo o propagační filmy Sovětského svazu, ale našly se mezi nimi i vzácné snímky. Tato spolupráce pokračovala i v dalších letech, a jelikož měl sovětský konzul vysoké politické postavení, nedostal se díky tomu FK nikdy do potíží kvůli filmům, které mohly být oficiálně zakázané a nebyly zakoupeny ani do československé distribuce.

Distribuce filmů probíhala tak, že filmové kopie cestovaly v rámci jednotlivých filmových klubů, což v praxi znamenalo, že po skončení projekce filmu musel být odeslán do klubu v jiném městě, které ho následující dny mělo ve svém programu. Někdy se stalo, že film dorazil se zpožděním nebo nedorazil vůbec, což se následně projevilo v tom, že ani další kluby jej nemohly promítat. Filmy, které dorazily z různých míst a zdrojů, viděl výbor FK častokrát až premiérově na představeních pro diváckou veřejnost. Soukromé projekce, na kterých by se rozhodovalo, zda film v kině uvedou či nikoli, většinou neprobíhaly. Informace o snímku se získávaly z dostupných materiálů a literatury nebo byl film promítnut na doporučení kolegů.¹⁸⁰

Na projekcích se samozřejmě vždy objevili i tajní příslušníci Státní bezpečnosti, kteří si během promítání zapisovali určité údaje. Na otázku, zda se FK dostal někdy do ideologických problémů, odpověděli oba dotazovaní záporně. Bylo to také z důvodu, že pokud se ze strany tajných příslušníků objevila nejistota s ohledem na uváděné tituly, řešila se vždy tato otázka u ředitele Domu kultury. Na závažné incidenty si však ani jeden z respondentů nevzpomněl.¹⁸¹

Od roku 1987 se nepravidelně o sobotách a nedělích promítaly v přednáškovém sále č. 177 v DK divácky méně atraktivní filmy (např. asijská kinematografie), na které by během týdne nepřišlo tolik diváků. Sál měl zhruba 80 míst, čímž se vytvořil komornější prostor pro okruh malého publika. V této místnosti se sporadicky pořádaly i besedy a přednášky a to nejen FK, ale také

¹⁸⁰ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vladimírem Holaněm.

¹⁸¹ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vladimírem Holaněm a Vratislavem Marešem.

v rámci různých kulturních oddělení v DK. Po roce 1992 potom sál sloužil nově vzniklému kinu Art.¹⁸²

FK obohacoval program o tzv. Večery filmotéky aneb Bezplatné členské prémie, což mělo pro členy určitý punc bonusu – za vstupné nemuseli platit. Bezplatnou členskou prémie byla jednak vždy standardně uzavřena podzimní část FK v prosinci, stejně jako jarní část, která byla ukončena v červnu. Ale zároveň tato forma bonusu byla aplikována dle možností i po celou sezónu.¹⁸³ Jako Večer filmotéky byly uváděny archivní filmy bez monopolního práva distribuce, tudíž propagace filmu nebyla povolena. Název snímku byl uveden na vývěsce vedle pokladny kina.¹⁸⁴ To znamenalo, že většina diváků přišla do kina na promítání plna očekávání, neboť i přes to, že měli možnost si přečíst obsah filmu i údaje o jeho tvůrci, které byly popsány v letáčcích stejným způsobem jako u ostatních filmů, lidé v té době, pokud vyloženě nevyhledávali informace o filmovém dění v zahraničních periodících nebo v literatuře (a té bylo velmi poskrovnu), neměli velkou šanci název snímku uhádnout.

Díky dramaturgii KND, filmy uváděnými ve FK měli členové možnost rozšířit si své kulturní znalosti a obzory, podívat se na svět jinýma očima, neboť v době totality byli lidé v Československu uzavřeni před okolním světem. Doslova se dalo hovořit o výuce filmem. Zhlédnuté snímky od němé éry až po současnost, od nejrůznějších filmových velikánů, jejichž seznam by zaplnil mnoho stran, jim daly možnost představit myšlenky, názory, neotřelé pohledy, vstoupit do cizího prostředí a pochopit mentalitu jiných národů.

4.2.4. Formy práce s klubovým divákem

FK vydával pro své členy interní programové letáčky velikosti A5. Ty většinou informovaly o programu na dva měsíce dopředu. Přední strana obsahovala v hlavičce logo FK, které se během 80. let dvakrát změnilo.¹⁸⁵ Následoval program filmů, jejichž obsahům byly věnovány krátké odstavce. Vybraným filmům se pak výbor FK věnoval podrobněji na zvláštním

¹⁸² Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

¹⁸³ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

¹⁸⁴ Viz programy Filmového klubu – soukromý archiv Vladimíra Holaně.

¹⁸⁵ Tamtéž.

samostatném listu papíru, kde byly uvedeny základní údaje o filmu zahrnující režii, scénář, kameru, hudbu, herecké obsazení a výrobu. Jestliže film získal i řádné ceny, byly vyjmenovány. Následně byl dán prostor krátkému představení režiséra a jeho tvorbě, kinematografii dané provenience, obsahu filmu a zajímavostem vztahujícím se k promítanému snímku.¹⁸⁶ Na tvorbě filmových letáčků se podíleli členové výboru FK, kteří čerpali materiály z dostupné literatury a periodik nebo ze zahraničního tisku.

Zahraniční snímky se téměř vždy promítaly v originále, přičemž byly na místě překládány čtením z titulkové listiny členy výboru FK. Tuto práci vykonával např. Vladimír Holaň ve svých počátcích působení v KND, neboť ostravští herci požadovali vysoké finanční ohodnocení.¹⁸⁷ V pozdějších letech se od synchronního překladu ustoupilo a na plátně promítaného filmu běžely titulky.¹⁸⁸

Základním úkolem vedení FK byl kontakt se členy, výměna názorů a zjišťování jejich zájmů. K tomu sloužily jednou ročně pořádané ankety o nejlepší promítané filmy minulé sezóny. Anketní lístky¹⁸⁹ byly vždy přiloženy v letáčcích vydávaných FK nebo si je mohl kdokoli vyzvednout v KND, kde byly volně k dispozici. Úvodní strana anketního lístku velikosti A5 zahrnovala pravidla ankety a informace o jejím následném vyhodnocení. Další stránky uváděly seznam filmů KND a FK dané sezóny, ze kterých diváci vybírali nejlepší díla. Na poslední stranu museli vyplnit osobní údaje v podobě čísla členského průkazu, jména, adresy, PSČ a dále vypsát pět distribučních filmů, pět klubových a pět ze všeobecné ankety dle přiloženého přehledu. Vylosovaní vítězi pak byli odměňováni knihami o filmu nebo volnými vstupenkami do FK na určitý počet představení.

Před některými významnějšími čtvrtletními filmovými projekcemi probíhaly lektorské úvody. V 80. letech však došlo k jejich redukci, protože mnoho diváků považovalo úvody za zdlouhavé a únavné. Takto na ně například vzpomíná jeden z pamětníků:

¹⁸⁶ Viz příloha č. 2 – obrázek č. 38–43.

¹⁸⁷ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vladimírem Holaněm.

¹⁸⁸ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Jaromírem Navrátilem.

¹⁸⁹ Viz příloha č. 2 – obrázek č. 44–47.

„(...) Já obecně nejsem na nějaké povídání před filmem, protože když jdu do kina, tak jdu na film, a když má k tomu někdo patnáctiminutový výklad, tak je to narušení filmového zážitku. Ale to není vina lektora, někteří lidi to mají rádi.“¹⁹⁰

Později lektorské úvody nahradily stručné informace o filmu pouštěné z reproduktorů před zahájením promítání.¹⁹¹ Ke konci 80. let se občas před hlavním filmem promítaly krátkometrážní filmy, především pak československých tvůrců, častokrát oceněny v zahraničí, které tematicky korespondovaly s ústředním snímkem. Čas od času proběhly diskuze o filmu po představení. Hlavním způsobem, jak zjistit názory diváků na kvalitu snímků, byl tzv. Filmtip. Jednalo se o přihrádky s označením vynikající (6), velmi dobrý (5), dobrý (4), průměrný (3), špatný (2), a velmi špatný (1), do nichž hlasující po představení vhazovali vstupenku s hodnocením. Výsledky hlasování, které díky jednomu příslušníku výboru FK byly vypočteny dokonce na tři desetinná místa, pak vedení vyvěsilo na nástěnku v KND.¹⁹²

Do práce s filmovým divákem by se dala zařadit také zkušenost, kterou prošel jeden z respondentů. Ten se účastnil v KND například praxe v rámci studia na vysoké škole. Měl tak možnost nahlédnout do zákulisí a poznat interní fungování FK.¹⁹³

Výboru FK se podařilo na projekce jednou za čas pozvat také filmové tvůrce. V 60. letech se mezi hosty vystřídali téměř všichni významní režiséři tehdejší československé nové vlny. Osobou, na níž zůstaly vzpomínky většině pamětníků, byla režisérka Věra Chytilová, která se do FK v Ostravě dostala 21. ledna roku 1982.¹⁹⁴ Vzhledem k jejímu postavení v rámci tehdejší československé kultury, provokativním snímkům a zřetelnému vymezení se proti komunistickému režimu si její přítomnost nechalo tehdejší vedení DK schválit městským výborem KSČ.¹⁹⁵ S návštěvou se pojí předpremiéra snímku *Kalamita*,¹⁹⁶ jejíž promítání se podařilo dohodnout prostřednictvím ostravského

¹⁹⁰ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s PH.

¹⁹¹ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Jaromírem Navrátilem.

¹⁹² LÍČKA, Milan: *O jednom filmovém klubu*. Film a doba, 1985, r. 31, č. 7.

¹⁹³ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Jaromírem Navrátilem.

¹⁹⁴ Viz příloha č. 2 – obrázek č. 48.

¹⁹⁵ LÍČKA, Milan. Malá vzpomínka na velkou Věru [online]. *Krásná Ostrava* [cit. 16. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.krasnaostrava.cz/milan-licka-mala-vzpominka-na-velkou-veru/>.

¹⁹⁶ *Kalamita* (Věra Chytilová, Československo, 1980)

rodáka Vladimíra Opěly, později ředitele Národního filmového archivu.¹⁹⁷ Poté následovala beseda v zaplněné klubovně DK, jak potvrzuje jeden z pamětníků:

„Chytilová mi utkvěla v hlavě, protože to něčím bylo zajímavé. U nás byla takové enfant terrible, zakázané ovoce. Zároveň se i tak fajně vyjadřovala, někdy tak kulantně. Bylo to přímo v kulturáku, nějaká místnost pro to byla vyhrazena, ale pamatuji si, jak jsem tam někde zkraje seděl, bylo narváno, všichni byli natěšení, Chytilová byla otevřena otázkám. Zrovna si vybavuji dotaz na seriály pana Dietla, které byly velice populární, ale kupodivu paní Chytilová to až tak neshodila. Hodně lidí se na to dívalo kriticky, ale ona ocenila scénářistické kvality pana Dietla a s úsměvem vyzdvihla, že tyto seriály přispívají například k soudržnosti rodiny, jelikož se rodina jednou týdně sejde u televizní obrazovky. Což bylo docela vtipné. Ale ocenila i to filmařské řemeslo.“¹⁹⁸

Semináře se uskutečňovaly nejen pro výbor FK, ale také pro samotné členy. Respondentům se vybavuje především tvorba Carlose Saury, k jehož osobnosti se program během let často vracel. Každý rok nebo půlrok byl v určitých letech zaměřen na jednoho významného filmového režiséra, ke kterému se co měsíc nebo každý týden vztahoval alespoň jeden film.¹⁹⁹ Jiný si vzpomíná, že promítané filmy někdy souzněly i se současným politickým děním ve světě. Jako příklad uvádí druhou polovinu 80. let, kdy se k moci v SSSR dostal Michail Sergejevič Gorbačov, a uváděné filmy v sobě zahrnovaly určité otázky vztahované k této problematice.²⁰⁰ Během roku se konaly také přehlídky filmů zaměřené na určité provenience. V roce 1981 se konala například přehlídka brazilského filmu, v roce 1985 pak byly promítány filmy španělské a sovětské produkce.²⁰¹

¹⁹⁷ LÍČKA, Milan. Kino náročného diváka a filmový klub v Domě kultury. In: JEMELKA, Martin, STRAKOŠ, Martin, ed. *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961-2001: 50 let Domu kultury města Ostravy v proměnách umění a doby*. Ostrava: Image Studio, 2011. ISBN 978-80-903902-3-2, s. 187.

¹⁹⁸ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Jaromírem Navrátilem.

¹⁹⁹ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Jaromírem Navrátilem.

²⁰⁰ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s PH.

²⁰¹ LÍČKA, Milan. Kino náročného diváka a filmový klub v Domě kultury. In: JEMELKA, Martin, STRAKOŠ, Martin, ed. *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961-2001: 50 let Domu kultury města Ostravy v proměnách umění a doby*. Ostrava: Image Studio, 2011. ISBN 978-80-903902-3-2, s. 188.

4.2.5. Publikace vydané Filmovým klubem

Tato kapitola je věnována publikacím, které vyšly nákladem Domu kultury a staly se důležitým počinem FK v 80. letech. V první řadě se jedná o brožuru *Labyrinty Carlose Saury*²⁰² vydanou FK v roce 1979, která sice nespadá do vymezených let mého zkoumání, avšak z důvodu její výjimečné hodnoty považují za důležité se o ní zmínit. Dále se jedná o *Stručný přehled tvorby 218 zahraničních režisérů*²⁰³ z roku 1984 a *Stručný přehled tvorby 250 zahraničních režisérů*²⁰⁴ z roku 1988, která je rozšířeným vydáním předešlé publikace. Je nutno si uvědomit, že ačkoli dnes můžeme sehnat mnoho publikací věnujících se monografiím režisérů, filmové historii a teorii jak v knižní podobě tak i elektronické, o takovém přístupu si mohla tehdejší totalitní generace nechat pouze zdát.

Brožuru *Labyrinty Carlose Saury* o 56 stranách vydal FK v roce 1979 jako studijní materiál pro seminář o díle španělského filmového tvůrce Carlose Saury. Knihu sepsal bývalý člen výboru FK Čestmír Lang. Je rozdělena na úvod, komentovanou biografii a vybrané filmy režiséra, kterým je věnován rozbor doplněný obrazovým materiálem v zadní části knihy.

Stručný přehled tvorby 218 zahraničních režisérů byl vydán v roce 1984 jako metodický materiál pro filmové kluby. Ačkoliv se o vydání a zpracování knihy zasloužili především Milan Líčka a Vítězslav Rohan, jednalo se o kolektivní dílo výboru FK. Publikace navazovala na tehdy vydané průkopnické dílo *666 profilů zahraničních režisérů*²⁰⁵ Jaroslava Brože a Myrtila Frídy z roku 1977. Zahrnovala však tvorbu režisérů zhruba do 70. let, na kterou pak navázal výše uvedený titul z roku 1984, kde se autoři především zaměřili na tvůrce, kteří do zmíněné publikace zařazeni nebyli. Jedná se o encyklopedicky pojatou příručku pojednávající o tvorbě zahraničních režisérů, o nichž autoři sehnali

²⁰² LANG, Čestmír. *Labyrinty Carlose Saury*. Ostrava: Ostravský filmový klub, 1979. Viz příloha č. 2 – obrázek č. 49.

²⁰³ LÍČKA, Milan, ROHAN Vítězslav. *Stručný přehled tvorby 218 zahraničních režisérů*. Ostrava: Filmový klub při ROH, 1984. Viz příloha č. 2 – obrázek č. 50.

²⁰⁴ LÍČKA, Milan, ROHAN Vítězslav. *Stručný přehled tvorby 250 zahraničních režisérů*. Ostrava: Profil, 1988. Viz příloha č. 2 – obrázek č. 51.

²⁰⁵ BROŽ, Jaroslav, FRÍDA, Myrtil. *666 profilů zahraničních režisérů (A – Z)*. Praha: Československý filmový ústav, 1977.

dostatečný informační materiál. U části titulů jsou rozšířené informace o jejich estetickém hodnocení a například zařazení díla do širší souvislosti. Heslová část je doplněna rejstříky původních názvů filmů včetně jejich verzí uváděných v české distribuci. Díky jazykově vzdělanému výboru FK tak bylo možné sehnat informace o režisérech v zahraničním tisku a publikacích. V knize je věnován velký prostor polské a maďarské kinematografii, které v té době byly na vzestupu. Zasluhou pracovníků v kulturních institucích těchto zemí sídlících v Praze, bylo možné pro FK vypůjčit vybrané filmy, které byly do Ostravy dopraveny z Budapešti a Varšavy přes Prahu a v rámci studijních projekcí v KND je zhlédnout.²⁰⁶ Působením člena maďarské národnosti ve výboru tak byl možný přístup k autentickým materiálům. Vzhledem k tomu, že v té době měli Poláci daleko větší přístup k materiálům než Čechoslováci, autoři během let od nich získávali údaje, které byly několikrát ověřovány. Jestliže například našli v zahraničním tisku informace, které nesouzněly se sdělením v jiných periodikách či publikacích, rozesílali dopisy s dotazy do jiných zemí, aby k dané problematice získali korektní a ověřené údaje. Podle Vladimíra Holaně vždy přišla odpověď, několikrát i s příloženými materiály ke studiu. Prvotní myšlenkou autorů však bylo takto nabyté informace nějakým způsobem utřídit pouze pro vlastní studijní potřeby. S myšlenkou knižního vydání přišel až vedoucí kina, který v dlouholeté práci členů výboru klubu viděl potenciál, a proto se rozhodl k tisku 2000 ks vlastním nákladem FK. Ve své době se jednalo o jednu z mála, ne-li téměř jedinou encyklopedickou příručku o filmových tvůrcích, jejíž údaje byly skutečně ověřeny. Výtisky se zdarma rozdávány klubistům nejen v ostravském FK, ale byly posílány i do jiných klubů po republice, dokonce do zahraničních filmových klubů a vydavatelství. Vladimír Holaň vzpomíná, že výtisk posílal americké knihovně amerického velvyslanectví v Praze.²⁰⁷ O publikaci se zmínila i dobová periodika věnující se filmové kultuře. V časopise *Kino* se o knize píše jako o: „*skutečně hodnotné práci, která je nejen příspěvkem do původní české filmové literatury, ale i mimořádným počinem, jenž obohatí práci filmových klubů i filmových*

²⁰⁶ LÍČKA, Milan. Kino náročného diváka a filmový klub v Domě kultury. In: JEMELKA, Martin, STRAKOŠ, Martin, ed. *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961-2001: 50 let Domu kultury města Ostravy v proměnách umění a doby*. Ostrava: Image Studio, 2011. ISBN 978-80-903902-3-2, s. 190.

²⁰⁷ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vladimírem Holaněm.

odborníků.“²⁰⁸ O čtyři roky později pak vyšla stejná publikace s názvem *Stručný přehled tvorby 250 zahraničních režisérů*, která byla rozšířena o další jména filmových tvůrců světového významu. Toto vydání již však nefinancoval FK, tudíž si za ně zákazník musel zaplatit.

²⁰⁸ *Kino/klub*. Kino, 1985, r. 40, č. 6.

5. Zánik Kina náročného diváka a vznik kina Art

Jak již bylo dříve zmíněno, vedoucí kina Vratislav Mareš ke konci roku 1987 změnil svou pracovní pozici a nastoupil jako náměstek na Krajském filmovém podniku. Po jeho odchodu se stal vedoucím kina jeho spolupracovník Vladimír Holaň. V roce 1991 pak na dobu jednoho roku převzala kino Městská správa kin a poslední rok fungování KND před jeho definitivním uzavřením jej měl v nájmu vedoucí Vladimír Holaň.

Z důvodu dosluhování mnohých zařízení DK se v 80. letech začalo uvažovat o rekonstrukci budovy, ke které mělo nakonec dojít na podzim roku 1989. Nepočítalo se však s nadcházejícími událostmi - sametovou revolucí v listopadu 1989 - která měla zásadní vliv na politické a společenské dění následujících let, současně však také přinesla odsunutí generální rekonstrukce DK,²⁰⁹ k jejímuž uskutečnění nakonec došlo až mezi lety 1992–1994. Některé části budovy byly zdemolovány a nahrazeny novými prostory s novým účelem.²¹⁰ Smutný konec nastal pro Kino náročného diváka, které bylo kompletně i s archivem kina zničeno. Na jeho bývalém místě se zřídila restaurace. K obnově kina v Domě kultury, které dostalo název Art, došlo až po rekonstrukci v roce 1994. Bylo zřízeno v bývalém přednáškovém sále č. 177 v pravém křídle budovy. Ačkoli po revoluci většina kin zkrachovala z důvodu nízké návštěvnosti a konkurence multiplexů, přesto si kino Art našlo své obecnstvo. Většinou se jednalo o diváky, kteří dávali přednost komornějšímu prostředí, neboť kino mělo v době svého vzniku kolem 80 míst.²¹¹ Zpočátku se mu věnovala Irena Navrátilová, od poloviny 90. let je měl v pronájmu Bontonfilm Brno. Po roce 2000 kino krátce vedla Pavlína Pospíšilová a od roku 2004 se na místo vedoucího vrátil bývalý ředitel KND Vratislav Mareš.²¹² Ten měl touhu se v kině podílet na tvorbě dramaturgie a snažil se o znovuoživení filmového klubu, který dostal

²⁰⁹ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vladimírem Holaněm.

²¹⁰ JEMELKA, Martin, STRAKOŠ, Martin, ed. *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961-2001: 50 let Domu kultury města Ostravy v proměnách umění a doby*. Ostrava: Image Studio, 2011. ISBN 978-80-903902-3-2, s. 74-75.

²¹¹ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

²¹² LÍČKA, Milan. Kino náročného diváka a filmový klub v Domě kultury. In: JEMELKA, Martin, STRAKOŠ, Martin, ed. *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961-2001: 50 let Domu kultury města Ostravy v proměnách umění a doby*. Ostrava: Image Studio, 2011. ISBN 978-80-903902-3-2, s. 193.

název Klub náročného diváka. Ke spolupráci si přizval Vladimíra Holaně. Ve výboru FK bohužel jako v minulosti již nepůsobilo deset a více členů, nýbrž pouze tito dva, což mělo na chod kina podstatný vliv. Vzhledem k jeho předchozímu působení v KND se Vratislav Mareš snažil zachovat profil kina, který by se soustředil na náročnějšího diváka.²¹³ Nabídka filmů, jejíž většinu nyní tvořila americká produkce, se samozřejmě změnila. Snímkům artového rázu se pak každé čtvrtky věnoval Klub náročného diváka, jehož provoz byl zahájen 16. září 2004²¹⁴ filmem *Sloní muž*.²¹⁵ Promítání se ustálilo na dva denní časy, vždy v 17:00 a 19:30 hodin. Členové klubu museli vyplnit přihlášku,²¹⁶ přičemž na začátku roku 2005 byla cena členského průkazu 25 Kč. Emailem pak klub svým členům zasílal letáčky²¹⁷ velikosti A4 s programem a dalšími materiály obsahujícími děj filmu, případně informace o daném režisérovi a získaných oceněních. I pro kino Art byla důležitá odezva diváků, kterou získávali, stejně jako v KND, hlavně prostřednictvím anket.²¹⁸ Vstupné se samozřejmě oproti uvádění v 80. letech zvýšilo. V roce 2009 stály vstupenky pro členy na jednotlivá představení 60 Kč. Klubových projekcí se mohli účastnit také nečlenové, kteří si však za vstup museli připlatit.²¹⁹

Kino spolupracovalo i s filmovými festivaly. Na programu tak byly uváděny Ozvěny Mezinárodního filmového festivalu Karlovy Vary, přehlídky Febiofest, Jeden svět, Film a škola nebo Kamera Oko.²²⁰ V roce 2005 se Vratislav Mareš na základě každoročního pořádání Mezinárodního festivalu filmů pro děti a mládež ve Zlíně rozhodl podniknout tzv. Ozvěny zlínského filmového festivalu v Ostravě. S pořadatelem zlínského festivalu se domluvilo promítání vybraných filmů uvedených ve Zlíně také v Ostravě. Na tuto akci se vyrobil samostatný plakát a vstup pro zájemce festivalu byl zdarma.²²¹

²¹³ Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vratislavem Marešem.

²¹⁴ Viz příloha č. 2 – obrázek č. 52.

²¹⁵ *Sloní muž* (David Lynch, USA, 1980)

²¹⁶ Viz příloha č. 2 – obrázek č. 53.

²¹⁷ Viz příloha č. 2 – obrázek č. 54–58.

²¹⁸ Viz příloha č. 2 – obrázek č. 59.

²¹⁹ Viz příloha č. 2 – obrázek č. 60.

²²⁰ LÍČKA, Milan. Kino náročného diváka a filmový klub v Domě kultury. In: JEMELKA, Martin, STRAKOŠ, Martin, ed. *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961-2001: 50 let Domu kultury města Ostravy v proměnách umění a doby*. Ostrava: Image Studio, 2011. ISBN 978-80-903902-3-2, s. 193.

²²¹ Viz příloha č. 2 – obrázek č. 87.

Vratislav Mareš vedl kino Art do roku 2009, po něm funkci převzal Miroslav Sehnal, jehož náplň práce částečně zasahovala také do jiných kulturních oblastí DK, tudíž se kinu nemohl naplno věnovat. Vladimír Holaň v kině působil do roku 2011.²²²

Ačkoli se kino Art snažilo navázat na tradici fenoménu Kina náročného diváka, jeho kvalit už nedosáhlo. Tento fakt byl způsoben jednak dobou, která se po sametové revoluci dramaticky změnila a většina lidí přehodnotila své zájmy a v kině už netrávili tolik času. Jednak se ale také změnil i samotný filmový divák, který, jak se zdálo, byl nyní více nakloněn filmům komerčnějšího charakteru průměrné úrovně, než aby ocenil skutečnou kvalitu a hodnotu uměleckého filmu. Přesto je však s ohledem na dnešní síť ostravských kin třeba uznat a zároveň ocenit, že kino Art se stále svou činností vymezuje vůči multiplexům a snaží se udržet a zásobovat svého náročného diváka kvalitními a neotřelými snímky.

²²² Viz příloha č. 1 – Rozhovor s Vladimírem Holaněm.

Závěr

Hlavním cílem této práce bylo zmapovat činnost Kina náročného diváka (dále jen KND) a jeho Filmového klubu (dále jen FK) v letech 1980–1991 na pozadí společenského a kulturního dění na Ostravsku a závěrem kriticky posoudit, zda byl FK skutečným a ojedinělým fenoménem v rámci ostravské kultury a zda kino hrálo zásadní roli v každodennosti jedince. Výzkum byl založen na přístupu nové filmové historie, bylo využito heuristického výzkumu a metod orální historie, čerpala jsem z odborné literatury a dobového tisku.

V první části práce zaměřené na obecný přehled společenského dění v Ostravě jsem se snažila podat obraz doby, ve které lidé žili své každodenní životy. Kapitoly zabývající se ostravskou kulturou měly čtenáři stručně představit hlavní instituce, které občanům nabízely bohatý kulturní program. Zvláštní kapitola pak byla věnována ostravským kinům za doby normalizace. Cílem nebylo představit činnost jednotlivých kin, tomuto tématu by mohla být věnována samostatná práce, nýbrž stručně vyjmenovat kina působící na území Ostravy v době normalizace a krátce popsat jejich historii. Fond Ostravského filmového podniku uložený v Archivu města Ostravy nebyl dosud zpracován, je veřejnosti nepřístupný, tudíž jsem informace musela čerpat z dobového tisku a kronik města Ostravy. Díky článkům Libuše Cimalové k historii ostravských kin, které vycházely v *Ostravském večerníku*, jsem tak získala informace k samotným počátkům jednotlivých kin. Všechna představená kina se zaměřovala na komerční produkci, které se jako jediné vymykalo KND.

KND byla věnována druhá část práce, která se zaměřila na jeho činnost a aktivity nabízející svým návštěvníkům. Vzhledem k faktu, že o kině dosud nevyšla žádná publikace, kromě jedné kapitoly v knize *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961-2001: 50 let Domu kultury města Ostravy v proměnách umění a doby*, bylo mým úkolem pokusit se shromáždit veškeré materiály vztahující se ke kinu. Archiv samotného kina byl zničen, bádání v Archivu města Ostravy a následně v Archivu Vítkovice mi nepřinesly, vyjma pár dokumentů vztahujících se k plánům a náplním činnosti kina a programům Domu kultury, žádné přínosné informace, na jejichž základě bych mohla svou práci založit. Proto jsem vyhledala

a obrátila se na pamětníky kina, kteří mi ochotně poskytli rozhovory o jeho chodu. Jednalo se však o časově náročnou práci, která zahrnovala nejen samotné vedení rozhovorů, ale také jejich následný přepis, který je součástí přílohy této práce. Díky Vladimíru Holaňovi, bývalému pracovníku kina a členu výboru Filmového klubu, jsem se dostala k pár fotografiím dokumentujících činnost klubu a interním filmovým letáčkům, které byly poskytovány členům. Ty mi pomohly dokreslit celkový obraz klubu. Daly mi přehled o promítaných snímcích a ankety mi poskytly vhled do jedné z oblastí práce výboru FK s divákem.

V práci jsem se snažila představit profil KND zahrnující pořádané akce, dramaturgii a především fungování FK, formy práce se členy a stručně jsem se zaměřila i na publikace vydané klubem, které byly ve své době pokládány za velký přínos nejen pro veřejnost, ale také pro výbory klubů v jiných městech i zemích. Kritickým přístupem ke všem získaným materiálům jsem dospěla k novým, dosud neobjeveným faktům, které mě vedly k zajímavým, avšak mou původní hypotézu jen potvrzujícím závěrům.

V první řadě se jedná o skutečnost, že za úspěšnou a bohatou činností kina v 80. letech stojí osoba jeho vedoucího Vratislava Mareše, který se jedinečným způsobem a za významné podpory ostatních členů výboru FK, přičemž k těm nejdůležitějším a nejschopnějším patřili Vladimír Holaň, Milan Líčka a Vítězslav Rohan, zasloužil o to, že kino ve své době zaujívalo zcela výjimečnou a nezaměnitelnou pozici nejen v rámci sítě ostravských kin, ale zcela nepochybně také v rámci ČSSR. Díky svým organizačním schopnostem a neotřelého inovativního přístupu dokázal posunout KND např. v oblasti komerční produkce během čtyř let ze 42. pozice na 10. pozici v rámci 247 kin v Severomoravském kraji. Za jeho vedení došlo k rekonstrukci kina, výraznému zlepšení technického vybavení, zvýšení tržeb a počtu členů FK, který přesáhl 5 000, čímž se stal po Praze druhým největším klubem v ČSSR. Důležitým aspektem v práci s divákem se staly mj. Klub přátel sovětského filmu a Klub přátel filmů socialistických zemí, které svým členům uváděly v předpremiéře filmy z produkce české, slovenské, sovětské, polské, bulharské, maďarské, rumunské a německé. Kino také velmi aktivně spolupracovalo se školami, především gymnázii. Těm byly promítány filmy, které zapadaly do probírajícího učiva, aby

pomohly studentům v rozšíření jejich obzorů. Kino také hrálo o nedělích speciální program pro děti a mládež. Velmi důležitou skutečností bylo, že KND úředně spadalo pod Dům kultury, zatímco ostatní ostravská kina pod Městskou správu kin. Takto mohl mít Vratislav Mareš mnohem větší kontrolu a zároveň volnou ruku při tvorbě programu. O jedinečné postavení kina se také zasloužil zaměřením se na premiérové a předpremiérové tituly, jejichž získání nebylo vždy lehké. Aby více zaujal ostravskou veřejnost, dokázal např. „obejít“ přímo nadřízené orgány a domluvit předpremiérové promítání přes Ústřední půjčovnu filmů v Praze. Díky osobním vztahům členů výboru klubu a jejich známostem se zástupci různých filmových institucí a ve spolupráci se zahraničními kluby (především polskými) byl program kina i klubu obohacen o snímky, které se v KND v rámci celé republiky objevily buď mezi prvními, nebo se v jiných městech ani nepromítaly. Kino se stalo také pořadatelem mnoha festivalů, mj. Filmového festivalu pracujících, který od jistého roku, díky Vratislavu Marešovi, zahajoval svou zimní část právě v Ostravě, odkud byly filmy posílány do dalších měst. Návštěvníkům kina byla dopřána nejen kvalitní nabídka filmů, ale mohli se např. zúčastnit přehlídek výtvarného umění, neboť v prostorách KND se pravidelně pořádaly výstavy zaměřené především na filmové plakáty, které byly získány nejen z domácí produkce, ale také na základě kontaktů ze zahraničí.

Fenoménu FK byla věnována samostatná kapitola zahrnující jeho chod a aktivity. Právě díky němu získalo KND na své největší hodnotě a svou osobitou pověst. Tento fakt mj. potvrdily recenze v dobovém tisku například k vydaným publikacím FK. Tři knihy,²²³ na kterých se podíleli členové výboru, si ve své době zasloužily velkou vlnu obdivu. Získané, několika způsoby ověřené a častokrát konzultované informace v zahraničních kruzích, byly zpracovávány po dlouhou dobu a nakonec vyšly v brožurách nákladem FK. Byly rozesílány nejen do klubů v rámci ČSSR, ale i do zahraničních filmových středisek. Klub si své členy získával především výjimečnou a zajímavou dramaturgií vyhýbající se komerční produkci a záměrně cílící na tzv. náročného diváka. O klubové čtvrtky byl takový

²²³ LANG, Čestmír. *Labyrinty Carlose Saury*. Ostrava: Ostravský filmový klub, 1979.; LÍČKA, Milan, ROHAN Vítězslav. *Stručný přehled tvorby 218 zahraničních režisérů*. Ostrava: Filmový klub při ROH, 1984.; LÍČKA, Milan, ROHAN Vítězslav. *Stručný přehled tvorby 250 zahraničních režisérů*. Ostrava: Profil, 1988.

zájem, že klub svůj program musel častokrát opakovat i o víkendech. V určitém období došlo také k rozšíření jeho promítání na středy. Zájemcům o méně atraktivní filmy (např. z produkce asijské kinematografie) pak byly věnovány samostatné projekce v přednáškovém sále Domu kultury. FK svůj program obohacoval také o tzv. Večery filmotéky aneb Bezplatné členské prémie. Důležitým aspektem byla i spolupráce výboru klubu s jeho členy pořádáním anket nebo tzv. Filmtipu, který poskytoval přehled o divácky preferovaných filmech. Kontakt s divákem probíhal také formou pořádání lektorských úvodů a besed s tvůrci, přičemž v 80. letech patřila k těm nejvýznamnějším hostům Věra Chytilová.

Vedené rozhovory s návštěvníky kina i klubu mi potvrdily již získané informace od vedoucího kina Vratislava Mareše a Vladimíra Holaně. Nových informací jsem získala poskrovnu, pro pamětníky bylo těžké si vzpomenout na konkrétní akce pořádané kinem i klubem. Na základě shrnujících dojmů a vzpomínek na kino se mi však potvrdil fakt, že se ve své době jednalo o skutečný fenomén, který Ostravu kulturně obohatil a na který pamětníci rádi vzpomínají. V tehdejší době totiž byla filmová produkce velmi omezená a některé tituly téměř nedostupné, neexistovaly přehrávače nebo internet. Rovněž literatura, která by se odborně a detailně zabývala například monografiemi tvůrců a jejich tvorbou, se objevovala na knižních pultech velmi sporadicky.

Závěrečná kapitola byla věnována kinu Art, které se stalo pokračovatelem Kina náročného diváka. Záměrem nebylo představit všechny aktivity kina, ale stručně nastínit jeho profil. Kapitola byla do celkové práce vybrána především z toho důvodu, že v letech 2004–2009 se vedoucím kina stal Vratislav Mareš, který se snažil pozvednout jeho úroveň založením neboli obnovením Klubu náročného diváka a spoluprací s filmovými festivaly.

Závěrem lze jednoznačně říci, že Kino náročného diváka bylo zcela ojedinělou raritou v rámci sítě tehdejších ostravských kin převážně zaměřených na komerční produkci. Vyznačovalo se bohatou, kvalitní a umělecky hodnotnou filmovou nabídkou, často s příchutí „zakázaného“ ovoce, která diváky nejen kulturně vzdělávala, nýbrž jim také přinášela, v rozporu s tehdejší oficiální

propagandou, zcela nové pohledy, nabourávala vžitá představa a uvažování o světě za železnou oponou.

Anotace

NÁZEV: Fenomén Filmového klubu v Ostravě v letech 1980–1991 na pozadí činnosti Kina náročného diváka

AUTOR:

Bára Navrátilová

KATEDRA, FAKULTA:

Katedra muzikologie, Filozofická fakulta

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Petr Bilík, Ph.D.

POČET ZNAKŮ

14 302

POČET PŘÍLOH

3

POČET TITULŮ POUŽITÉ LITERATURY

31

CHARAKTERISTIKA PRÁCE

Bakalářská práce si klade za cíl zmapovat činnost Kina náročného diváka v Ostravě v letech 1980–1991, kdy byl jeho provoz přerušeno. Kino sídlilo v Domě kultury města Ostravy. V roce 1994 bylo založeno kino Art, které se stalo pokračovatelem původního kina, jehož kvality však dodnes nedosáhlo. Práce se zaměří především na fungování Filmového klubu, který byl součástí Kina náročného diváka a ve své době byl druhým největším klubem v republice. Popíše jeho aktivity, dramaturgii, spolupráci se zahraničními filmovými kluby i personální obsazení a jeho vliv na chod kina. Historie kinofikace bude zachycena na pozadí kulturního a společenského dění na Ostravsku. Práce zobrazí také vliv kina na každodenní život návštěvníků.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Kinofikace, kino, každodennost, nová filmová historie, Ostrava, kultura, film, orální historie

Zdroje

Literatura

ALLEN, Robert Clyde a GOMERY Douglas. *Film History: Theory and Practise*. New York: Knopf, 1985. ISBN 0394350405.

AREŠ, Jakub, Matěj SPURNÝ a Katka VOLNÁ. *Náměstí Krasnoarmějců 2: učitelé a studenti Filozofické fakulty UK v období normalizace*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2012. ISBN 978-80-7476-001-3.

BLÁHOVÁ, J. (1976): Zastavení s ředitelem Čs. Filmového ústavu Dr. Slavojem Ondrouškem. *Kino*, r. 31, č. 21.

BREN, Paulina. *Zelinář a jeho televize: kultura komunismu po pražském jaru 1968*. Praha: Academia, 2013. Šťastné zítřky (Academia). ISBN 978-80-200-2322-3.

BROŽ, Jaroslav, FRÍDA, Myrtil. *666 profilů zahraničních režisérů (A – Z)*. Praha: Československý filmový ústav, 1977.

CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Odra. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 20. 10. 1980, s. 4.

CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Slavia. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 13. 10. 1980, s. 4.

CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Jas. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 8. 9. 1980, s. 4.

CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Moskva. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 22. 9. 1980, s. 4.

CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Lípa. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 10. 11. 1980, s. 4.

CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Edison. Z historie ostravských kin*. In: Ostravský večerník, ročník 13, 3. 11. 1980, s. 4.

CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Horník. Z historie ostravských kin.* In: Ostravský večerník, ročník 13, 24. 11. 1980, s. 4.

CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Slezan. Z historie ostravských kin.* In: Ostravský večerník, ročník 14, 5. 1. 1981, s. 4.

CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Svět v Hrušově. Z historie ostravských kin.* In: Ostravský večerník, ročník 13, 6. 10. 1980, s. 4.

CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Hvězda. Z historie ostravských kin.* In: Ostravský večerník, ročník 13, 17. 11. 1980, s. 4.

CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Zdar. Z historie ostravských kin.* In: Ostravský večerník, ročník 13, 1. 12. 1980, s. 4.

CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Dukla. Z historie ostravských kin.* In: Ostravský večerník, ročník 13, 29. 12. 1980, s. 4.

CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Vlast. Z historie ostravských kin.* In: Ostravský večerník, ročník 13, 8. 12. 1980, s. 4.

CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Odboj. Z historie ostravských kin.* In: Ostravský večerník, ročník 13, 15. 12. 1980, s. 4.

CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Vesmír. Z historie ostravských kin.* In: Ostravský večerník, ročník 13, 25. 8. 1980, s. 4.

CIMALOVÁ, Libuše. *Kino Svoboda. Z historie ostravských kin.* In: Ostravský večerník, ročník 13, 11. 8. 1980, s. 4.

DVOŘÁKOVÁ, Tereza, KASTNER, Jan (2003): *40 let filmových klubů (texty k připomenutí 40. výročí existence filmových klubů na XXIX. letní filmové škole 2003).* Uherské Hradiště: Asociace českých filmových klubů.

HAVEL, Luděk. *Hollywood a normalizace Distribuce amerických filmů v Československu 1970–1989.* Brno, 2008. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Fakulta filozofická.

HAVEL, Luděk. *Filmový festival pracujících a jeho funkce v kulturní politice komunistického režimu*. Brno, 2016. Disertační práce. Masarykova univerzita v Brně. Fakulta filozofická.

HULÍK, Štěpán. *Kinematografie zapomnění: počátky normalizace ve Filmovém studiu Barrandov (1968-1973)*. Praha: Academia, 2011. Šťastné zítřky (Academia). ISBN 978-80-200-2041-3.

IGGERS, Georg G. *Dějepisectví ve 20. století: od vědecké objektivy k postmoderní výzvě*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. Knižnice Dějin a současnosti. ISBN 80-7106-504-8.

JEMELKA, Martin, STRAKOŠ, Martin, ed. *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961-2001: 50 let Domu kultury města Ostravy v proměnách umění a doby*. Ostrava: Image Studio, 2011. ISBN 978-80-903902-3-2.

KALETA, Ivo. *Bílá kniha: 17 příběhů z historie ostravské kultury*. Ostrava: Statutární město Ostrava, 2009. ISBN 978-80-254-6362-8.

KALINOVÁ, Lenka. *Konec nadějí a nová očekávání: k dějinám české společnosti 1969-1993*. Praha: Academia, 2012. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-2043-7.

Kino/klub. *Kino*, 1985, r. 40, č. 6.

KNAPÍK, Jiří. *Únor a kultura: sovětizace české kultury 1948-1950*. Praha: Libri, 2004. Otazníky našich dějin. ISBN 80-7277-212-0.

KNAPÍK, Jiří a Martin FRANC. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948-1967*. Praha: Academia, 2011. Šťastné zítřky (Academia). ISBN 978-80-200-2019-2.

LANG, Čestmír. *Labyrinty Carlose Saury*. Ostrava: Ostravský filmový klub, 1979.

LÍČKA, Milan, ROHAN Vítězslav. *Stručný přehled tvorby 218 zahraničních režisérů*. Ostrava: Filmový klub při ROH, 1984.

LÍČKA, Milan, ROHAN Vítězslav. *Stručný přehled tvorby 250 zahraničních režisérů*. Ostrava: Profil, 1988.

LÍČKA, Milan: O jednom filmovém klubu. *Film a doba*, 1985, r. 31, č. 7.

Ostrava. Sborník příspěvků k dějinám a výstavbě města. Sborník č. 13. Ostrava: Archiv města Ostravy, 1985.

Ostrava: příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska. Ostrava: Profil, 1963. ISBN 978-80-86904-33-7. ISSN 0232-0967.

PRZYBYLOVÁ, Blažena a Antonín BARCUCH. *Ostrava*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2013. ISBN 978-80-7422-240-5.

SKOPAL, Pavel (ed.). *Kinematografie a město. Studie z dějin lokální filmové kultury*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80-2-0-3913-2.

STAŠEK Jiří, STAŠKOVÁ Hana. *Kulturní domy*. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1957.

SZCZEPANIK, Petr (ed.). *Nová filmová historie: antologie současného myšlení o dějinách kinematografie a audiovizuální kultury*. Praha: Herrmann & synové, 2004. ISBN 80-234-4107-0.

UHDE, Jan (1968): Filmové kluby – a co dál?. *Index: rozpravy o soudobé kultuře a životním slohu*, r. 1, č. 3, str. 52.

VANĚK, Miroslav a MÜCKE, Pavel. *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie*. Praha: Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2931-5.

Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích. 2 díl, C–F. Praha: Diderot, 1999. Encyklopedie Diderot. ISBN 80-902555-4-X.

Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích. 4 díl, K–L. Praha: Diderot, 1999. Encyklopedie Diderot. ISBN 80-902555-6-6.

Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích. Díl 7, Ř–Š. Praha: Diderot, 1999. Encyklopedie Diderot. ISBN 80-902555-9-0.

ZVONÍČEK, Petr: O dobrém filmovém klubu. *Záběr*, 1985, r. 18, č. 7.

Prameny

Archiv města Ostravy, Fond NVO 1969–1990, dodatek č. 1, Korespondence s městskou správou kin, č. kart. 2825.

Archiv města Ostravy, Fond NVO 1969–1990, Knihovna, kina pomník V. I. Lenina 1971–1975, č. kart. 364.

Archiv Vítkovice, Fond DKPV (1955) 1961–1992, Charakteristika činnosti odboru práce s filmem DKP Vítkovice – zpráva pro radu DKP, Inv. č. 45, č. kart. 3.

Archiv Vítkovice, Fond DKPV (1955) 1961–1992, Plán činnosti Domu kultury, Inv. č. 82, č. kart. 4.

Archiv Vítkovice, Fond DKPV (1955) 1961–1992, Plán činnosti Domu kultury na rok 1986, Inv. č. 81, č. kart. 4.

Archiv Vítkovice, Fond DKPV (1955) 1961–1992, Propagační materiál DK – tiskoviny, plakáty, Inv. č. 485, č. kart. 26.

Kronika města Ostravy 1972. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava.

Kronika města Ostravy 1974. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava.

Kronika města Ostravy 1975. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava.

Kronika města Ostravy 1978. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava.

Kronika města Ostravy 1979. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava.

Kronika města Ostravy 1980. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava.

Kronika města Ostravy 1981. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava

Kronika města Ostravy 1982. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava.

Kronika města Ostravy 1983. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava.

Kronika města Ostravy 1985. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava.

Kronika města Ostravy 1986. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava.

Kronika města Ostravy 1988-1994, svazek VIII. Archiv města Ostravy, fond: Magistrát města Ostrava.

Soukromý archiv Vladimíra Holaně.

Orální prameny

Rozhovor s Vladimírem Holaněm

Rozhovor s Vratislavem Marešem

Rozhovor s Jaromírem Navrátilem

Rozhovor s PH (anonym)

Elektronické zdroje

Galerie výtvarného umění v Ostravě [online], [cit. 18. 11. 2017]. Dostupné z: http://www.gvuo.cz/galerie_historie.htm.

Historie | Fites.cz. Fites.cz | Český filmový a televizní svaz [online], [cit. 5. 2. 2018]. Dostupné z: <http://fites.cz/o-fitesu/historie/>.

KOHUTOVÁ, Klára. Kino Luna: po půlroce se bude opět promítat [online], *Moravskoslezský Deník*, 24. 3. 2015, [cit. 19. 3. 2018]. Dostupné z: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/kino-luna-po-pulroce-se-bude-opet-promitat-20150324.html.

KRUMPHOLZOVÁ, Tereza. Digitalizace Luny přinesl premiéry i více diváků [online], *Moravskoslezský Deník*, 12. 1. 2011, [cit. 19. 3. 2018]. Dostupné z: https://moravskoslezsky.denik.cz/kultura_region/digitalizace-luny-prinesla-premiery-20110112.html.

LÍČKA, Milan. Malá vzpomínka na velkou Věru [online]. *Krásná Ostrava* [cit. 16. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.krasnaostrava.cz/milan-licka-mala-vzpominka-na-velkou-veru/>.

MUŠÁLKOVÁ, Iva. Elektra, Svoboda, Dukla, Edison... Na ostravská kina pamětníci nezapomenou [online], *Moravskoslezský Deník*, 31. 3. 2014, [cit. 19. 3. 2018]. Dostupné z: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/elektra-svoboda-dukla-edison-na-ostravska-kina-pametnici-nezapomenou-20140331.html.

STYPKOVÁ Marie a SLÍVA Karel. Kino Horník v Kunčičkách srovnali se zemí [online], *Slezskoostravské noviny*, duben 2010, [cit. 19. 3. 2018]. Dostupné z: www.slezska.cz/cs/o-slezske-ostrave/media-a-zpravodajstvi/slezskoostravske-noviny/2010/2010_04.pdf.

WILKOVÁ, Scarlett. Ostraváci [online]. *Mladá fronta DNES*. 2010, č. 16, s. 22, [cit. 7. 2. 2018]. Dostupné z: <http://www.ostravaci.cz/testiky/mfostrava.pdf>.

Resumé

Bakalářská práce mapuje činnost Kina náročného diváka v Ostravě v letech 1980–1991. Kino bylo založeno v roce 1961 a sídlilo v Domě kultury města Ostravy. Po ukončení jeho fungování v roce 1991 z důvodu rekonstrukce Domu kultury se jeho pokračovatelem stalo kino Art, které svou činnost zahájilo v roce 1994. Fenoménu tehdejšího kina však dodnes nedosáhlo. Práce je vymezena roky 1980–1991, během nichž došlo k výraznému zlepšení pozice kina v rámci sítě ostravských kin. Práce se soustředí na aktivity a chod Kina náročného diváka, sleduje jeho práci s filmovým divákem, jež se nejvíce projevila ve fungování Filmového klubu, který byl ve své době druhým největším klubem v republice. Bakalářská práce je rozdělena do kapitol, přičemž první část je věnována ostravskému společenskému a kulturnímu dění, samostatná kapitola je zaměřena na ostravská dobová komerční kina. Druhá část se již soustředí na jádro práce – Kino náročného diváka a Filmový klub. Popisuje jeho aktivity, dramaturgii, spolupráci se zahraničními filmovými kluby i personální obsazení a jeho vliv na chod kina. Práce se snaží podat ucelený pohled na fungování kina a potvrdit fakt, že se především díky Filmovému klubu, stalo jedinečným kulturním jevem v rámci tehdejší ostravské kultury. Je využito metody nové filmové historie, heuristického výzkumu a metody orálních dějin. Součástí práce je také dokumentační obrázková příloha a přepis rozhovorů.

Summary

The bachelor thesis maps the work of “Kino náročného diváka“ cinema in Ostrava between 1980 and 1991. The cinema was founded in 1961 as a part of “Dům kultury” Ostrava culture house. The cinema ended its production in 1991 due to the reconstruction of the culture house. Its legacy was taken over by the Art cinema, which began its production in 1994, yet it did not reach its predecessor’s level. The thesis deals mainly with the years 1980 until 1991 during which the position of the original cinema strengthened among Ostrava’s cinemas. It concentrates on the activities of the cinema and follows its work with audience. The cinema’s Film club was the second largest in the Czech Republic at the time. The thesis is divided into chapters the first part of which is dedicated to culture and social life in Ostrava. One chapter focuses on commercial cinemas of the time in Ostrava. The second part of the thesis concentrates on the “Kino náročného diváka” cinema and the Film club. It describes its work, dramaturgy, cooperation with foreign film clubs, as well as personal casting and its influence upon the cinema. The work strives to provide a full insight into the functioning of the cinema and prove that due to the Film club, it became unique cultural phenomenon in the then Ostrava. The new film history method is applied, as well as heuristic research and oral history method. Documentary pictures and transcription of the interviews are attached.

Zusammenfassung

Die vorliegende Bachelorarbeit erforscht die Tätigkeit des Kinos des anspruchsvollen Zuschauers in dem Zeitraum von 1980 bis 1991 in Ostrava. Das Kino war im Jahre 1961 gegründet und hatte der Sitz im Kulturhaus der Stadt Ostrava. Nach dem Umbau des Kulturhauses der Stadt Ostrava wurde das Kino endgültig geschlossen und der Nachfolger – das Kino Art – wurde im Jahre 1994 gegründet, welches aber nie so erfolgreich und phänomenal war. Die Arbeit beschäftigt sich mit der Ära von 1980 bis 1991, weil dieser Zeit signifikant für die Verbesserung der Position des Kinos zwischen allen anderen Kinos in Ostrava ist. Die Abschlussarbeit konzentriert sich auf die Aktivitäten und das Funktionieren des Kinos, beobachtet seine Arbeit mit dem Zuschauer, welche sich am meisten in den Tätigkeiten des Filmvereins gezeigt hat, welcher damals der zweitgrößte Filmverein des Landes war. Die Bachelorarbeit ist in mehreren Kapiteln aufgeteilt. Erste Teil beschäftigt sich mit dem gesellschaftlichen und kulturellen Geschehen in Ostrava, ein Abschnitt konzentriert sich auch auf damalige Kommerzkinos in Ostrava. Das Hauptthema der Arbeit beschäftigt sich mit dem Kino des anspruchsvollen Zuschauers und mit dem Filmverein, beschreibt seine Aktivitäten, die Dramaturgie, die Kooperation mit ausländischen Filmvereins und auch die Persönlichkeiten, die der Einfluss auf die Tätigkeiten des Kinos hatten. Die Arbeit gibt dem Leser vollständigen Ansicht auf das Funktionieren des Kinos und bestätigt die Tatsache, dass hauptsächlich dank des Filmvereins, war das Kino ein einzigartiges kulturelles Phänomen im Rahmen der damaligen Kultur in Ostrava. In der Arbeit wurde die neue Film-Geschichtliche Methode, heuristische Methode und Oral-Geschichtliche Methode benutzt. Der Bestandteil der Arbeit sind auch die Bilderanlagen und die Transkription den Gesprächen.

Seznam obrázků

Obrázek č. 1–8: Činnost odboru práce s filmem Domu kultury pracujících
Vítkovic

Obrázek č. 9–23: Program Městské správy kin

Obrázek č. 24: Dům kultury

Obrázek č. 25: Program Domu kultury

Obrázek č. 26: Dnešní vchod bývalého KND

Obrázek č. 27: Anketa FFP

Obrázek č. 28–31: Pozvánkové plakáty k výstavám v prostorách KND

Obrázek č. 32–36: Materiály pro seminář v polském filmovém klubu v Gliwicích

Obrázek č. 37: Zápis ze schůze Filmového klubu

Obrázek č. 38–43: Letáky vydávané Filmovým klubem

Obrázek č. 44–47: Anketa Filmového klubu

Obrázek č. 48: Beseda s Věrou Chytilovou v roce 1982

Obrázek č. 49: Obálka knihy *Labyrinty Carlose Saury*

Obrázek č. 50: Obálka knihy *Stručný přehled tvorby 218 zahraničních režisérů*

Obrázek č. 51: Obálka knihy *Stručný přehled tvorby 250 zahraničních režisérů*

Obrázek č. 52: Leták k zahájení provozu Klubu náročného diváka v kině Art

Obrázek č. 53: Přihláška do Klubu náročného diváka v kině Art

Obrázek č. 54–58: Letáky vydávané Klubem náročného diváka

Obrázek č. 59: Anketa Klubu náročného diváka

Obrázek č. 60: Program Ozvěn Mezinárodního filmového festivalu filmů pro děti
a mládež ve Zlíně

Seznam zkratek

AMO – Archiv města Ostravy

AV – Archiv Vítkovice a.s.

BSP – Brigády socialistické práce

ČFFK – Československá federace filmových klubů

ČSSR – Československá socialistická republika

ČST – Československá televize

DK – Dům kultury

DK NHKG – Dům kultury Nové huti Klementa Gottwalda

DK OKD – Dům kultury Ostravsko-karvinských dolů

DKP VŽKG – Dům kultury pracujících Vítkovických železáren Klementa
Gottwalda

DK VŽKGS – Dům kultury Vítkovických železáren a strojíren Klementa
Gottwalda

FF MU – Filozofická fakulta Masarykovy univerzity

FF UK – Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

FFP – Filmový festival pracujících

FK – Filmový klub

KND – Kino náročného diváka

KOO TS – Koordinační výbor tvůrčích svazů

KPSF – Klub přátel sovětského filmu

LFŠ – Letní filmová škola

Měst NV – Městský národní výbor

MěV KSČ – Městský výbor Komunistické strany Československa

SSSR – Svaz sovětských socialistických republik

ÚV KSČ – Ústřední výbor Komunistické strany Československa

ÚV KSSS – Ústřední výbor Komunistické strany Sovětského svazu

VŘSR – Velká říjnová socialistická revoluce

Seznam příloh

Příloha č. 1: Rozhovory s pamětníky

Příloha č. 2: Obrázky

Příloha č. 3: CD

Příloha č. 1 – Rozhovory s pamětníky

Příloha č. 2 – Obrázky

Kino náročného diváka a Filmový klub

- DK – program
- KND – dokumenty
- KND – výstavy
- FK – filmové letáčky
- FK – fotografie ze života FK
- FK – obsah obálky semináře v Gliwicích
- FK – vydané publikace
- Program Městské správy kin

Kino Art

- filmové letáčky
- dokumenty

Přílohy

Příloha č. 1: Rozhovory s pamětníky

ROZHOVOR S VLADIMÍREM HOLANĚM²²⁴

BN: V kterém roce jste přišel do KND a jak jste se v kině ocitl?

VH: To je trochu složité. Já jsem se tam ocitl jako externí spolupracovník v roce 1969. Mě tady dohodil jeden kamarád čtení titulků v KND. Tady se uváděly filmy v rámci Ponrepa a byla tam titulková listina, k tomu potřebovali někoho, kdo to umí číst. Ostravští herci na to byli dost drazí a my tam byli asi dva nebo tři, takže jsme se tam střídali a četli titulky.

BN: Takže to byla vaše práce?

VH: Ano. Já jsem tenkrát byl na volné noze, takhle bych to řekl. Sice v té době se to nesmělo, ale... (smích), když někdo v tom uměl chodit, tak jo. Takže tam jsem se uchytil, a pak jsem si začal dělat promítačské zkoušky. Tam se muselo praktikovat jako promítač, pak se šlo do Prahy na zkoušky. To trvalo přes několik měsíců, už nevím přesně kolik. Ty zkoušky se udělaly před komisí, trvalo to tři týdny. Pak jsme mohli promítat veřejně pro kina. Veřejné promítání se to jmenovalo nebo tak nějak. No tak jsem se tam dostal, poněvadž KND zrovna v tu dobu rozjíždělo i spolupráci s Filmotékou – Československým filmovým ústavem. Tak jsme se dostávali k archivním filmům, které se normálně nesměly hrát. Některé měly titulky z dřívější doby do roku 1949 a jinak se stahovaly z Filmotéky a hrály se jako tzv. speciální představení pro fajnšmekry. Předtím jsem od roku 1961 nebo 1962, když jsem končil základní školu, pak jsem šel na gympl, chodil jako filmový divák do FK, který byl zřízen v Domě kultury. Ten se přesunul z kina Elektra do KND. Tam se vytvořila taková parta klubistů a film se začal provozovat jako umění s vyššími nároky na lidi. No a díky tomu, že se mohlo z různých zdrojů čerpat filmy, které nebyly ve filmové distribuci běžně k máni, tak jsme toho využívali. Hlavně v rámci Ponrepa, což FK bral jako zpestření a obohacení programu, že jsme dávali díla světové kinematografie, které nebyly běžně k máni.

BN: Takže FK promítl snímky z Ponrepa v Praze?

VH: Ano. Dodneška existuje v Praze kino Ponrepo, které je oficiálním kinem Národního filmového ústavu, dříve jsme tomu říkali Filmotéka, takže tam promítají starší archivní filmy, které mají do roku 1961 nebo 1962. A české filmy, které byly natočeny po roce 1961, potom přešly do archivu Barrandova, kde obhospodařují filmy do roku 1989. To je takové základní rozdělení filmů. No a kino Ponrepo založil v Praze ještě v předminulém století Viktor Ponrepo. Byl velice populární, protože sám filmy uváděl a dělal takové srandičky a lidi to bavilo, no a z takové úcty k jeho činnosti se to potom pojmenovalo po 2. světové válce, kdy se znárodnil československý film, kino Ponrepo. A pod jeho hlavičkou se dodnes promítají filmy nejen československé ale i zahraniční.

BN: Z Ponrepa se Vám sami ozvali?

VH: No tam byli osobní vztahy, víte. Totiž jeden ten pracovník Filmového archivu byl Ostravák a studoval v Praze a po absolutoriu tam zůstal a sehnal si místo v archivu. On byl takový filmový

²²⁴ Vladimír Holaň byl pracovníkem Kina náročného diváka, členem výboru Filmového klubu a zaměstnancem kina Art. Rozhovor proběhl 30. 3. 2018 a 6. 3. 2018 v Restauraci u Křížánka v Ostravě.

fanoušek, takže nás zásoboval různými možnostmi. No a pak jsem spolupracoval jako promítač v kině i ve FK. Tím se vytvořilo určité pouto a asi po třech letech jsem se tedy stal právoplatným členem výboru Filmového klubu. To zní honosně, ale byli jsme jen taková parta nadšenců. I když tam byli čtyři vysokoškolsky vzdělání, pak středoškoláci. Ale hlavně nás stmelil ten zájem.

BN: Ještě z nějakých jiných zdrojů jste získávali filmy?

VH: No z Ponrepa vznikly v Domě kultury tzv. filmové večery Ponrepa, kde se promítaly archivní filmy. A pak jsme to začali využívat i ve FK, kde se kromě Filmotéky později začaly doplňovat i jiné zdroje, což byly většinou ta kulturní střediska socialistických zemí. Nejblíže nám byli Poláci, pak Maďaři, ti byli taky velice agilní, a pak jsme občas dostali i nějaký ten enderácký film a sem tam jsme sehnali rumunský film, kdy se udělal takový miniseminář. U Rusů to nešlo. A taky Francouzi byli velmi agilní, ti si od konce 2. světové války udržovali svoji kulturní misi v Praze. Hráli francouzské filmy, ale i jiné. Takže Francouzi si drželi svou kulturu v tom středisku v Praze. A soudruzi jim někdy milostivě povolili, aby se to mohlo vyvést mimo Prahu. Tady vznikl dost agilní francouzský klub Alliance Françoise, takže se tu pak v Minikině později hrály francouzské filmy. Ale ještě za totáče v 80. letech se tady v Ostravě etabloval nový sovětský konzul. U Nové radnice je dnes konzulát jednak polský a kousek od něho je ještě postaru sovětský. A tam se jako konzul objevil jeden šikovný borec, měl asi tak 45 roků, na Rusa mluvil dost rozumně a jmenoval se Ivan Ivanovič Ivanov (smích), to se nezapomene. Tak jsme s ním jako FK a Klub přátel sovětského filmu navázali styk a on pro nás udělal neuvěřitelnou věc. Zatelefonoval do Moskvy na státní film a za chvíli přijel nákladňák, který přivezl asi 100 různých sovětských filmů v originále, a vysypali nám to před promítací kabinu a zase odjeli, aniž nám něco řekli (smích). Pak nám volá vrátná, jako co se děje, že tam máme obrovskou hromadu filmů...

BN: A vy jste nic netušili...

VH: No, my jsme nic nevěděli samozřejmě. To se stalo dopoledne, kdy kino normálně nehraje, tak jsem se tam šel osobně podívat, a prý že to máme k dispozici. Jednak jsme to neměli kam dát, taky jsme to museli zmapovat, zkatalogizovat. Polovina z toho byly takové propagační filmy Sovětského svazu a přírodopisné filmy, ale mezi tím byly i velmi vzácné filmy, o kterých jsme ani nevěděli, že byly natočeny. Tak jsme si to časem pouštěli, navázala se družba s tím konzulem a celkem pěkně se to rozjelo. A díky něho a přes Prahu jsme pak dostali různé zajímavé sovětské filmy, které byly známé na Západě. Pro nás to byly takové špeky, jelikož se ty filmy většinou nesměly v Československu kupovat ani hrát, ale my jsme je hráli. Bylo to zajímavé, že sovětský film byl zakázán (smích). My jsme z toho měli vždycky srandu. A vždycky stačilo říct, že tuto projekci zaštitil soudruh konzul Ivan Ivanovič Ivanov a všichni od toho najednou začali couvat.

BN: Aha, takže on měl určité postavení...

VH: No a on z toho měl vždycky srandu (smích).

BN: Ale na projekce museli určitě chodit nějakí tajní...

VH: Ale to víte, že jo. Jenomže oni z toho byli zmateni. Nevěděli, proč to je povoleno a proč to není povoleno a proč to či ono. Na každém představení FK byli minimálně dva, my už jsme je znali. No a během filmu měli takovou baterečku a psali si (smích).

BN: A byly z toho někdy problémy?

VH: Ne, my jsme nikdy neměli problémy. Oni si to vždycky vyřizovali oklikou s ředitelem a ten na ně jen: „Ano, soudruzi, ano, soudruzi, máte pravdu.“ A pak vždycky zavolal, že ho zase otravovali a měl z toho srandu.

BN: Viděli jste snímky ještě před první projekcí?

VH: Ne, my jsme promítali většinou naslepo, my jsme to znali akorát z materiálů, literatury nebo nám někdo řekl, že to je dobrý film. Kolikrát jsme hráli i sovětské filmy, o kterých nevěděli ani v Praze, kde by o tom měli vědět. Oni byli na nás vždycky naštvaní, že známe hodně věcí přes Polsko a tak. A vždycky se chlubili, že tam u nich bude nějaká zakázaná projekce. Ale my už jsme to dávno viděli (smích). Tak byli vždycky na nás naštvaní.

BN: Takže jste byli o krok napřed.

VH: O dva kroky. Někdy i o tři.

BN: Brali jste jako vedoucí klubu plat?

VH: Ne, to vůbec. Jediná výhoda byla, že jsme mohli jet na filmové semináře pro filmové kluby, přičemž nám Dům kultury platil cestovné. Semináře probíhaly tak jednou nebo dvakrát za rok, ale každý rok se pořádala tzv. Letní filmová škola, dříve se tomu říkal seminář... (přemýšlí)

BN: Celostátní seminář pro členy filmových klubů?

VH: Ano, takhle honosně se to nazývalo. Seminář začal někdy v roce 1966 nebo 1967. První se konal v Písku a tradičně se tam udržel až do roku 1973 nebo 1974, pak se to na dva roky přesunulo někam jinam, pak se to konalo v Uherském Hradišti, Světlé nad Sázavou, Hořovicích a ještě někde. V polovině 70. let začaly i slovenské filmové kluby dělat týdenní Zimní filmovou školu, což bylo tradičně v Banské Bystrici na nějaké chatě, kde se to pořádalo až do roku 1990.

BN: Školili Vás tam?

VH: Měli chuť nás školit, ale my jsme vždycky tvrdě odmítali.

BN: Vyjížděli jste i do zahraničí?

VH: Ne. To byla spíš taková odměna, což bylo dobré. Bylo to čistě na amatérském poli, nikdo nežádal nějaké dotace. FK byl vždycky relativně bohatý, poněvadž byl o něj v Ostravě zájem. Všichni tvrdili, že nabízí pestrou nabídku, že v rámci možností tady vidí filmy, které běžně nejsou k máni. Já jsem si celou tu dobu uvědomoval, že na to lidi vzpomínají. Dokonce tady jezdili lidi z Karviné, Havířova, Opavy, Olomouce, Brna a sem tam i nějaký Pražák se přijel podívat (smích), ale pozor, to byla většinou náplavka ze Severomoravského nebo Moravskoslezského kraje.

BN: Takže KND bylo vedeno pod Domem kultury?

VH: Ano, ano. Bylo pod Domem kultury. To byla obrovská budova, kde byla spousta oddělení, které se zabývaly různou kulturní činností. Každé oddělení mělo svůj úsek, no a my jsme měli úsek práce s filmem.

BN: Ostatní kina byla ale vedena pod jinou organizací – Městskou správou kin, myslím....

VH: Ano, to byla komerční kina. Některá byla ale samostatně. Třeba kino Vítek a kino Luna. Ty byly samostatné subjekty. Kino Vítek spadalo pod vítkovické učiliště a kino Luna spadalo pod Národní výbor Ostrava-jih.

BN: Spolupracovalo KND i s nějakými jinými ostravskými kiny? V jednom dokumentu jsem se dočetla o spolupráci s kinem Jiskra v Hrabůvce...

VH: Tak to si vůbec nepamatuju. Jiskra? To jste mě zaskočila, to vůbec nevím.

BN: Je pravda, v té době zde bylo přes dvacet kin...

VH: No, to jo. Ale kino Jiskra? V Hrabůvce bylo kino Edison, Vítek, Luna... oni možná promítali na 16mm filmy, ale v tom mám mezeru, to se omlouvám...

BN: To vůbec nevádí. Jak vypadaly prostory KND? Kino bylo v levé části Domu kultury, dnes je tam hospoda, je to tak?

VH: Ano. Když se vyšly čtyři nebo pět schůdků, tak tam byla pokladna, a pak se šlo dolů, kde byly šatny a nástupní vestibul, záchody a vstup do kinosálu. Kinosál měl přesně 400 míst a z toho 105 jich bylo na balkóně. Zbytek byl v parteru, jak se tehdy říkalo v promítačském slangu. Takže vše bylo v podstatě v přízemí. Pak tam byl ještě bufet.

BN: To je zajímavé. Ostatní kina to tak nejspíš neměla, že?

VH: Ale jo, v Praze jich bylo hodně. Třeba Lucerna. Ale v Ostravě to bylo jediné kino v přízemí.

BN: V kině byla i místnost, kde se pořádaly výstavy...

VH: Jo, to pak pan Mareš (bývalý vedoucí KND) zavedl, když nastoupil. Předtím se tam občas pověsili filmové plakáty na stěnu, ale p. Mareš tam zavedl takové panely, které tam byly stabilně postaveny. Hlavně jsme vystavovali filmové plakáty a fotografie. P. Mareš to pak rozšířil na výtvarné umění, jelikož byl velký fanda výtvarného umění.

BN: V archivu jsem našla plakáty pouze ke třem výstavám. Vztahovaly se třeba k výstavě Ladislava Pecha. Pamatujete si?

VH: Já se omlouvám, ale já moc nejsem výtvarně orientován. Ale vzpomínám i si na Honzu Kráčelíka, který byl známým ostravským fotografem a nesměl vystavovat. Takže dostal v kině příležitost, a pak se rozjel po roce 1990. Ten měl pěkné výstavy a dokonce pořádal i přednášky v prostorách dnešního kina Art. Tam byla tehdy přednášková síň, kde se pořádaly různé přednášky, třeba cestovatelské.

BN: A jak dlouho tam výstavy zůstaly?

VH: Tak minimálně 14 dnů a více. Když byly materiály, tak se to střídalo rychle, jindy tam zůstaly i pár týdnů, měsíců, než jsme zase sehnali další plakáty. My jsme měli družbu s polským filmovým klubem – Dyskusyjny klub filmowy (DKF) s Gliwicemi, takže my jsme se tak navštěvovali a jezdili jsme na filmy do Polska, které nebyly zakoupeny do československé distribuce. Většinou jsme jezdili do Polského Těšina, a potom jsme pořádali vždycky na jaře a na podzim takový třídní seminář, kdy nám Poláci z jejich distribuce stáhli filmy, které jsme chtěli vidět. Takže jsme za ten víkend viděli takových 15 až 20 filmů z různých proveniencí. Drtivá většina byla západních, ale taky polské, sovětské dokonce, no prostě filmy, které byly z hlediska filmového umění pro nás klubisty zajímavé.

BN: Takže FK spolupracoval úzce s polským FK. Spolupracoval ještě s nějakými jinými?

VH: Spíše vzdáleně bych řekl. My jsme se k filmům dostávali přes ta kulturní socialistická střediska v Praze. Třeba Maďaři, Poláci, občas i Rumuni něco poslali. Pak jsme ještě dostávali nějaké materiály ze Sovětského svazu, samozřejmě neoficiálně. No a ještě kdo... Enderáci! Ti někdy něco poslali. Ale vše to bylo přes ta kulturní střediska, což bylo oficiálně kryto. Tak na nás

nemohl nikdo vyskakovat, že jsme podvratáči (smích). V Polském Těšíně byl filmový klub, který ale hrával vždycky v 14:30. Tam jsme viděli snímky, které se pro naši filmovou distribuci nekupovali, a zároveň jsme pak viděli i komerční snímky jako třeba *Love Story* nebo *Kmotr*.

BN: FK vydal i dvě publikace – *Stručný přehled tvorby 218 zahraničních režisérů*, která byly o čtyři roky později rozšířena na *Stručný přehled tvorby 250 zahraničních režisérů* a *Labyrinty Carlose Saury*.

VH: Ano, tu první napsal Milan Líčka, který byl takový náš archivář a Vítězslav Rohan, středoškolský profesor, který později dlouhodobě dělal předsedu FK.

BN: V úvodu je napsané, že jste to přepisoval...

VH: No, to jsem si dovolil, oni na to chtěli někoho, kdo tomu trochu rozumí, tak jsem se uvolil.

BN: Ta publikace navazovala na *666 profilů zahraničních režisérů*...

VH: Ano, tu publikaci udělal Myrtil Frída a Jaroslav Brož. Ale to končilo někdy začátkem 70. let, kdyžto tady oni navázali na to pokračování a hlavně doplňovali nová jména, třeba Saura, ten se vynořil koncem 60. let. Pak už to doplňování nebylo třeba, skončila totalita a vynořili se další autoři a jejich publikace po roce 1990. Ve své době to ale byla jediná profesionální věc, která byla prověřená, teď myslím fakticky i odborně. Já ji mám doma dokonce i s věnováním. Ještě je třeba dodat, že náš výbor FK byl dobře jazykově rozložen. Každý tam dobře znal nějaký cizí jazyk. Třeba p. Rohan uměl francouzsky, rusky, španělsky a polsky. Lang a Líčka se domluvili německy. Já jsem uměl anglicky. Pak jsme tam měli Maďara, takže nám zprostředkoval maďarské materiály. Maďaři byli v té době, co se filmu týče, takoví víc otevření a měli, stejně jako Poláci, daleko větší možnosti zdrojů. Do Maďarska se nejezdilo jen na rockové skupiny, ale i na filmy. A jedna z výboru uměla dobře ukrajinsky a lotyšsky. A tak mohla studovat některé ty materiály. Lotyšské materiály brali zase od Skandinávů. A ještě jsem zapomněl na Italy. Měli jsme tam jednu slečnu, která uměla zase italsky.

BN: Takže každý přidal ruku k dílu.

VH: Ano, každý studoval ty své materiály.

BN: Pamatujete si na nějaké spolupracovníky, a jaké pracovní pozice vykonávali? Třeba Karel Biňovec...

VH: Tak Karel Biňovec ten klub založil v Elektře, to bylo, myslím, v roce 1957 nebo 1958. Čili Biňovec byl jako první, ten po roce 1968 nesměl vůbec publikovat. Pak tam byla Eva Hanáková, ta tam byla od začátku vzniku Domu kultury. Ona vlastně rozjela KND, měla myšlenku ještě s dalšíma, že se bude každý týden nebo každých 14 dnů promítat filmové umění. V té době jsem ještě v kině nepracoval, to jsem ho jen navštěvoval jako divák. Pak kino vedla paní Zdeňka Pastorková a pak pan Mareš. Ten nastoupil od 1. ledna 1980 až do 31. prosince 1986. Ten ale pak z KND přešel na Krajský filmový podnik jako náměstek, tak jsem se pak stal vedoucím kina. Ale to bylo jenom od ledna 1987 na tři roky. Pak KND převzala Městská správa kin. To byl takový nápad, že všechna kina budou pod jedním podnikem, což se samozřejmě Domu kultury líbilo, protože nemusel do kina investovat. Pak ale, myslím, celý ten podnik po roce zkrachoval, začala se rušit kina a já jsem to ještě táhl do října nebo listopadu soukromně jako podnikatel. Ale to zrovna jsem chytil tu nejhorší dobu, kdy lidi přestali chodit do kina. Jednak neměli prachy, zadruhé se hráli samé blbosti a žádné umění se nenakupovalo. Celá filmová distribuce byla rozškátulovaná, rozkradená bych skoro řekl. Vznikaly nové podniky, distribuční společnosti –

Bontonfilm, Aerofilm – do toho se samozřejmě začali tlačit Američané, ty velké nadnárodní společnosti – Warner Brothers...

BN: Takže to nebylo tak, že by KND lidi omrzelo, přestalo je bavit?

VH: Tak oni spíš měli jiné starosti a bohužel se tady dostávaly takové nezajímavé filmy, hloupé komerční věci, a lidi, kteří byli zvyklí na určitou úroveň těch filmů, tak přestali chodit, to je zákonitě. Dříve jsme za totáče měli, řekněme, pouze 10 amerických filmů za rok a po roce 1990 se tam týdně tlačilo takových 30 až 40 amerických filmů. A zvedlo se vstupné, ale hlavně to bylo nezajímavé, všechno na jedno brdo. Však to znáte z televize a dnešního kina. Ještě že jsou tady ty filmové kluby v Ostravě – Minikino, kino Art, v Luně. V Luně jsem ale nebyl takových 20 roků.

BN: A jaké bylo obsazení FK?

VH: Co se týče výboru FK, tak ten se příliš neměnil. Čestmír Lang byl v 70. letech předsedou FK, potom emigroval v roce 1979 s celou rodinou do Německa, po něm to převzal Vítězslav Rohan, který vedl FK až do konce KND. On měl vždycky takovou tezi, že musíme mít vyrovnaný rozpočet, což za socialismu bylo velice bizarní (smích). Ale my jsme to dodržovali, ba naopak, my jsme dokonce ještě nosili peníze do pokladny Domu kultury v 80. letech, poněvadž Mareš rozjel takovou zajímavou akci, nikdo tomu kromě jeho nevěřil, ale kupodivu se mu to dařilo dobře. To byla taková akce ve FK, že se prodávali permanentky na klubová představení a byla omezená kapacita, čili 2 krát po 400, takže byla možnost jenom 1200 diváků. Jenomže byl několikanásobný počet zájemců. Takže se ty permanentky postupně zrušily a každý si musel koupit na každé představení svůj lístek, což bylo výhodnější, protože nikdo neblokoval místo. No, a protože jsme zjistili, že skoro všichni chodí do kina ve čtvrtek, kdy byl program FK, tak p. Mareš přišel s myšlenkou, že se bude prodávat více členských legitimací a nakonec to skončilo u 5000. To už musela být dána stopka. Ale i tak byla někdy prázdná místa, když byl třeba náročnější film. Někteří totiž, to jsme pak zjistili, ani do FK moc nechodili, spíš se jen chlubil, že jsou jeho členy. No a těch 5000 jsme s kamarádem odskákali my, jelikož jsme museli všechny průkazky razítkovat číslovačkou jak Vlasta Burian v Přednostovi stanice (smích).

BN: Takže každý člen FK klubu musel mít svou vlastní průkazku?

VH: Ano. Jednu dobu jsme chtěli uvádět i adresu, protože jsme měli představu, že budeme členům rozesílat poštou materiály, ale stálo by to moc peněz, takže nám to kulturák stopl, že to bylo moc nákladné.

BN: Promítalo kino každý den?

VH: Ano, každý den. Čtvrtek pak byly vyhrazené filmovému klubu. To bylo ze začátku, a pak se to rozšiřovalo, když jsme měli přesah klubistů. To se pak někdy promítalo i dopoledne v pátek a pro zájemce, kteří to chtěli opravdu vidět, tak ještě v sobotu dopoledne. Ale pak se to zrušilo, protože se to moc neujalo. A byly taky problémy s filmovými kopiemi. To byly speciální kopie pro filmové kluby, které se točily po celé republice. Tehdy tady bylo přes 150 klubů. Takže ty kopie cestovaly. Další den už se film hrál někde jinde. Třeba Ostrava posílala film do Budějovic nebo někde na Slovensko. Dokonce si pamatuji, že jednou jsme měli problém, když jsme sháněli film. To totiž Cheb měl poslat film během noci do Humenného na Slovensko vlakem (smích). Ono by se to stihlo, kdyby nějaký nádražák nezapomněl ten film přeložit na jiný vlak. No a my jsme to potom telefonicky sháněli, kde seženeme kopii, no takové srandičky se občas děly... (smích)

BN: A dorazil film nakonec?

VH: No, dorazil. Za dva dny (smích). Takže ani další dvě kina to po nás nehrály. No, s Pražákama nebyla domluva, aby se to nějak koordinovalo. Když někdo promítá film v Chebu a druhý den odpoledne má být v Humenném, tak to fyzicky asi někdy nevyjde.

BN: Promítalo kino i přes prázdniny?

VH: Kino promítalo většinou od září do června, tak, jak je školní rok. A kino stejně vždycky během prázdnin zavřelo na týden nebo 14 dnů, protože se každý rok malovalo jak v celém kulturáku, tak i v kině. Až pak, když v roce 1980 přišel p. Mareš, tak se ptal, proč se kino zavírá na 14 dnů, když se dá stihnout vymalovat přes noc. A všichni byli vyvalení, že to tak jde (smích). Tak se pak nezavíralo. On měl vždycky dobré názory, nutil lidi přemýšlet a hlavně konat.

BN: Takže jste každý rok malovali?

VH: Museli jsme. Z hygienických důvodů. A stejně to bylo okopané, občas uvnitř kina spadla omítka. A vždycky nějaký blbec tam donesl barvu a chrstnul to na zed'.

BN: Bylo kino zaměřeno na nějaké věkové kategorie?

VH: Ne, hrálo pro všechny věkové kategorie. Byly tam sice filmy od 18, ale my jsme lístky prodávali i středoškolákům. Tam nebylo nic proti ničemu.

BN: Pro děti žádný program nebyl?

VH: No vlastně v sobotu jsme vždycky sehnali americké grotesky pro klubisty s dětmi, ale pak nám to zatrhli (smích). Většinou se hrály kreslené, animované, loutkové nebo hrané pohádky. Paní Hanáková pak ale uvedla k činnosti Klub přátel sovětského filmu, tam to bylo věkově rozvrstveno. Oficiálně se to jmenovalo Klub přátel sovětského filmu, ten byl pro dospělé, pak byly Brigády socialistické práce, Klub mladých sovětského filmu, a pak byl Učňovský klub sovětského filmu. Kluby sovětského filmu byly pořádány jednou měsíčně ve středu. To pak p. Mareš zkoordinoval, aby se nenarušoval program kina, tedy běžná komerce, který byl od pátku do čtvrtka, ve čtvrtek byl FK a ve středu jsme pak začali dělat ty sovětské filmy.

BN: Kdo vytvářel dramaturgii FK?

VH: Ta se dělala kolektivně, většinou předseda FK, p. Líčka a p. Mareš jako vedoucí FK se domlouvali a my jsme jim většinou dávali nějaké návrhy, co bychom mohli uvést. A dramaturgii Klubu sovětského filmu dělala p. Hanáková tehdy ještě s Městským výborem SČSP (Svaz československo-sovětského přátelství). Oni rádi schůzovali a někdy se ani na ničem nedomluvili...

BN: Ale schůze proběhla...

VH: Schůze byla, i občerstvení, kafičko, zákusek, někdy i frit'ana donesli.

BN: Říkal jste, že jste v kině pracoval s titulky, to znamená, že filmy byly promítané v originále?

VH: Ano, tak jako kdysi produkovala polská televize. Pod obraz se četl překlad.

BN: Musel být v KND nějaký vyvážený počet sovětských snímků, českých atd.?

V. H.: To nás postihlo jenom okrajově, poněvadž tam se to saturovalo tím normálním programem pro normální diváky. Musely se tam promítat většinou sovětské produkce, ale my jsme byli kryti zase tím, že jsme měli Klub přátel sovětského filmu. Tam jich bylo tolik, že nás nakonec nechali na pokoji. Bylo to tak vymyšleno po celý totáč, akorát se měnila skladba procent. Někdy muselo

být 50 % socialistické produkce, někdy 10 %... Ještě si vzpomínám, že jsme poslední čtyři nebo pět roků v 80. letech dávali před hlavním filmem krátké filmy. Tam jsme vybírali tematičtější filmy, aby korespondovaly s tím hlavním filmem. My jsme jako Československo byli známí v těch krátkých filmech. No a lidi byli rádi, že mají takový průřez těch krátkých filmů, které v zahraničí získávaly i různé ceny. A po nás to pak začali zavádět i jiné kluby. Ale hrály spíš jeden takový krátký film za měsíc.

BN: Vedl si FK nějakou kroniku?

VH: Já jsem tomu moc nevěnoval pozornost. Hlavně jsme se projevovali těmi letáčky. Ale v dřevních dobách, myslím, existovaly různé fotodokumentace.

BN: Jaká byla v KND filmová technika?

VH: Normálně býval 35mm film, těmi technickými detaily Vás nebudu unavovat. Ještě byl 70mm film, kdy výroba filmových kopií a filmových strojů byla nákladnější. My jsme v tom byli ale velmoc, tady se vyráběly jak 35mm promítací stroje, tak i 70mm. Techniku jsme vyváželi i do Sovětského svazu, jelikož jsme měli kvalitní stroje, které vydržely. Rusové je obdivovali, jelikož vydrželi i třeba požár ve filmové kabině.

BN: Víte něco o financování KND a FK?

VH: To bylo v rámci Domu kultury. Co se týká KND, tak zisky z promítání šly do společné kulturácké kapsy a FK byl taky financován společným fondem. Pak měl FK i vlastní financování.

BN: Vzpomínáte si na výši vstupného?

VH: V Ponrepu, kde byly překládané texty, stálo vstupné 5 korun. Začátkem 70. let ale stálo 2, 3, 4 koruny, pak po třech, čtyřech letech to stouplu pak na těch 5, 6 korun. Když se kino zavíralo, tak vstupné končilo na 20 až 28 korunách. Hlavně koncem 80. let se to rok od roku zvyšovalo.

BN: Platili členové klubu nějaký roční příspěvek?

VH: Legitimace stála vždycky 20 korun na školní rok, to znamená od září do konce června, a na základě toho si pak kupovali vstupenky. Vždy předložili doklad a pokladní jim potom dala vstupenku. Některá představení měla zlevněná vstupné. To byly představení, které zakoupila Federace filmových klubů. To se vždy na půl roku vytvořil plán filmových akcí FK, aby se to vědělo dopředu.

BN: Určitě v kině probíhaly nějaké akce. Vím o Filmovém festivalu pracujících...

VH: Ano, to bylo ale v rámci kina jako takového. FK vždycky dělal patronát na Filmový festival, ten byl vždycky v zimě, který byl takového klubového rázu, běžně se pak během festivalu hrála polovina nebo třetina jenom ve filmových klubech. To byla tedy zimní část FFP, ta náročnější, a pak letní část FFP se pořádala v letních kinech a byla víc oddechová.

BN: Probíhaly ve FK nějaké přednášky? Navštívili klub nějakí hosté?

VH: V rámci FFP občas nějakí hosté přišli. V rámci FK si pak pamatuji na Věru Chytilovou, ta byla úžasná. V dřevních dobách 60. let pak zde byl Forman, Schorm, Juráček, celá nová česká vlna. Ale já jsem v tu dobu byl zrovna někde jinde. Existují však i fotografie z té doby. Myslím, že jsme tehdy dokonce dělali i výstavu fotografií z FK v roce 1985 nebo 1986. To se lidi divili, kolik lidí ve FK bylo.

BN: Vycházeli o KND nebo FK nějaké články v tisku?

VH: Myslím, že jo. Já jsem to ale tak moc nesledoval. Spíše v místním tisku, v Nové Svobodě, což byl krajský deník, potom Ostravský večerník, jehož redaktorka byla jednu dobu i členkou výboru FK. A pak ještě Kulturní zpravodaj. Tam přispíval někdy p. Líčka, někdy p. Mareš, když je požádali.

BN: Jak vypadala propagace KND a FK? Určitě vycházeli nějaké plakáty...

VH.: Tak my jsme každý týden tiskli letáčky ke konkrétnímu filmu, což byla přeložená A4, kde byly stručné informace k filmu, kredity, jak se říká.

BN: Ve FK probíhaly tzv. Řeči o filmu. Vzpomínáte si, o co se jednalo?

VH: Na to si úplně nepamatuji, akorát vím, že tehdejší předseda FK měl takovou utkvělou představu, že bude vzdělávat naše členy a že bude mít přednášky před představením. No a pak se nějaké přednášky občas konaly v klubovně. Třeba Čestmír Lang pořádal přednášku o Saurovi. Ale já jsem na ně nechodil, protože měl takový umírající hlas a myšlenkami byl napřed a pak se zase vracel. Takže mi to moc nesesedlo, jinak jsem ho měl rád.

BN: Existovala mezi vedoucími FK a jeho členy nějaká komunikace? Získávali jste nějakou zpětnou vazbu?

VH: Ano. My jsme vždycky dělali ankety na letáčcích. A jako FK jsme pak dělali návštěvnost představení. To jeden kolega z výboru vyrobil takový losovací buben, kde bylo šest políček se stupnicí od vynikajícího až po velmi špatný a diváci mohli vždy po představení hodit do bubnu lístek, kterým film ohodnotili. A pak kolega k tomu dělal statistiky. On se v tom vyžíval, poněvadž jeho bratr emigroval do Švýcarska a dělal s počítači, takže ta čísla měla i tři desetinná místa (smích). Třeba 15, 861 % diváků hlasovalo pro velmi špatný film. To jsme se vždycky smáli. A všichni, kteří přijeli do Ostravy na FK, tak se smáli, a ptali se, proč to nedáme ještě na čtyři desetinná místa.

BN: Takže tohle jiný FK nevedl. V tom jste byli rarita...

VH: No, to nikdo jiný neměl. V tom jsme byli známí (smích).

BN: Určitě jste byli dobrá parta, ale došlo někdy k nějakým konfliktům v rámci KND a FK?

VH: Byli jsme dobrá parta, ale tak víte, to je všude, občas jsme si nějak nadali, ale pak jsme hned zase byli kamarádi.

BN: Máte Vy sám nějaké zážitky, na které rád vzpomínáte?

VH: (smích) Já nevím. Tak každý rok se něco dělo. Třeba se mi líbily ty výjezdy do Polska do Gliwic, kde jsme jezdili tři roky, pak přišla v Polsku invaze, kdy Jaruzelski převzal vládu, to bylo, myslím, v roce 1981. Tak to tam všechno zarazili, zatýkalo se, zavřeli celou solidaritu, funkcionáře. My jsme tomu říkali spanilá jízda, poněvadž Poláci byli vždycky takoví odvážnější, svobodomyšlnější, což nás tenkrát moc mrzelo, že to tak dopadlo. Jinak ten náš československý rybníček byl takový, no, žádná bouře moc.

BN: Dům kultury pak byl po rekonstrukci v 90. letech znovu otevřen.

VH: No, to byla taková pseudo-rekonstrukce. Bohužel to dopadlo špatně. Dům kultury se měl totiž na podzim v roce 1989 zavřít a měla se udělat generální rekonstrukce během roku a půl. Jenomže do toho přišla revoluce, takže se to odsunulo, až se nakonec nic pořádně neudělalo. Já jsem tam tehdy ale nebyl. Dostal jsem se tam až pak díky p. Marešovi do nově otevřeného kina Art, které je v bývalé klubovně.

BN: Čili se přesunulo do pravé části dnešního Domu kultury.

VH: Ano.

BN: Takže kino Art vzniklo hned po znovuotevření Domu kultury?

VH: No, to je zajímavá historie. Tam se v polovině roku 1990 zřídilo tzv. Videokino. Kulturák získal velkoplošnou videoprojekci a byla tam taková utkvělá představa, že se z videokazet budou promítat filmy, které nejsou na filmovém pásu. Jenomže se nepočítalo s autorskými právy, tudíž po necelém roce to zahynulo na úbytě. Pak se přešlo na normální filmovou kopii, čili 35mm filmy. Dnes je už vše v podstatě na videoprojekci.

BN: Takže Vás p. Mareš tehdy přivedl do kina Art?

VH: On mi hodil lano. Prý že se bude otvírat kino Art s filmovým klubem, a že by to pro mě mohlo být zajímavé. Myslím, že tam nastoupil dva měsíce přede mnou.

BN: Takže jste ve vedení byli jenom vy dva?

VH: To bylo pod kulturní náměstkyní.

BN: Byly nějaké rozdíly mezi KND a kinem Art?

VH: Tak byly rozdíly v počtu míst. Zatímco v KND bylo 400 míst, tak v Artu je, myslím, kolem 70 míst. No a hrály se jenom dvě představení za den, kdyžto v KND se hrály tři představení denně.

BN: Do kdy jste působil v kině Art?

VH: Do roku 2010 nebo 2011, teď nevím. Já jsem odešel, protože jsem se nepohodl s vedením Domu kultury. Ale nechal jsem se hned zlanřit do Minikina. Tam jsem ale jako střídač hrál jen pět, šest šicht za měsíc.

B. N.: Je škoda, že se archiv KND nedochoval...

VH: No, tam se stala taková nepěkná věc, jak říkají Cimrmani, a to, že když končil kulturák, tedy před tou rekonstrukcí, tak já jsem ty materiály osobně ještě s kamarádem dal do archivu v kině, uzavřel do skříně a dal jsem to starost nějaké pracovníci v Domě kultury. Jenomže ona se na to vykašlala, pak se na to vykašlali jiní, a pak tam přišli předělávat to KND na hospodu a čajovnu, z kinosálu udělali tělocvičnu. A ti zedníci násilím rozbili dveře, otevřeli skříně a zůstalo tam tedy jen takové torzo. Podařilo se mi zachránit jen pár plakátů, které jsem později věnoval bývalé Městské správě kin, kde to skončilo, to už však nevím. V té době už jsem měl jiné zájmy. Do dneška mě to mrzí.

ROZHOVOR S VRATISLAVEM MAREŠEM²²⁵

BN: Probíhaly nějaké projekce v přednáškovém sále č. 177, kde se dnes nachází kino Art?

VM: Ano. Tam jsme hráli filmy v sobotu a v neděli, které jsme nechtěli dát do středy nebo čtvrtka filmového klubu, to znamená, že jsme tam dávali asijskou kinematografii, rozvojové země třetího světa a třeba bulharské filmy nebo rumunské, které měly svůj význam v té době, měly nějaký umělecký potenciál, ale nepřišlo by na ně tolik návštěvníků, jako kdybychom je promítaly v klubový den. Takže se tam vytvořil okruh 30, 40, 50 lidí. Ten sál měl kolem 70, 80 míst. Takže to patřilo vlastně k tomu KND. A dneska to funguje jako kino Art. To je moje práce, i když už jsem nebyl aktivní pracovník a byl jsem v důchodu, chtěl jsem tam obnovit FK.

BN: V kině Art proběhla rekonstrukce...

VM: Tu rekonstrukci jsem dělal já. Já jsem dělal dvě rekonstrukce v Domě kultury. Ta první byla na lepší sedadla v přednáškovém sále, a když jsem tam nastoupil už v důchodu, tak jsem napsal takovou žádost, že bych tam chtěl obnovit ten klub a dělat dramaturgii kina, takže mi bylo vyhověno, protože se jim to líbilo. Klub se otevřel, samozřejmě už byla jiná doba, to byla 90. léta a ta nabídka byla jiná. Začínal multiplex, ale nemůžu si stěžovat, to kino pracovalo velmi dobře, podařilo se mi tam přemluvit pana Feniče, aby se v malém sále se 105 místy pořádal Febiofest. Udělal jsem tam pět ročníku, pak jsem to předal, po mně udělali jeden ročník a skončilo to. Nevím, jestli to tam je dneska. Tehdy jsem tam ještě vyměnil sedadla, na které jsem dostal dotaci z Filmového podniku, takže se konformita toho místa zvětšila a zařídil jsem tam taky videoprojekci. A lidé, kteří dávali přednost jednosalovým kinům, tak tomu nechávali přízeň. V lednu 2009 jsem byl v kině Art naposled, pak jsem se odstěhoval do Českého Ráje.

BN: Vy jste vymýšlel logo kina Art?

VM: Já sám ne, ale získal jsem grafika, kterého jsem znal z dřívějšíka.

BN: A jak to bylo se vstupenkami v KND?

VM: Ze vstupenky musíte odvést 50 %. Zbýlých 50 % zůstává provozovateli kina. Ale filmový klub měl podúčet, a to byla částka z legitimací, která se neodváděla celá, jenom část se odváděla Federaci filmových klubů a velký základ byl náš. A díky tomu, že jsme měli podúčet v rámci Domu kultury, tak jsme s ním mohli hospodařit. Ale samozřejmě to podléhalo kontrole a muselo se to nějakým způsobem schvalovat. Z podúčtu se tiskly letáčky. A ještě chci říct jednu věc. Sešel-li se výbor FK, fungoval takový bodový systém. Třeba když měl někdo lektorský úvod, získal za to body, čímž si později, vlastně svou práci, zaplatil účast na seminářích, které se pořádaly dvakrát za rok, a taky na LFŠ v Uherském Hradišti. Bylo to dobré, protože takhle se lidi snažili. A pobyt stál peníze – ubytování, jídlo, zápisné. Takže se to platilo z podúčtu na cestovní příkaz.

BN: Kolik měl výbor FK členů?

VM: Kolem 10, 12 lidí.

BN: Můžete mi říct něco k výstavám filmových plakátů pořádaných v prostorách kina?

VM: Určitě víte, že škola filmového plakátu, která vznikala od konce 60. let až do konce 70. let, je výtvarně ceněna. A to především z toho důvodu, že Ústřední půjčovna filmů dělala jiný typ

²²⁵ Vratislav Mareš byl vedoucím Kina náročného diváka v letech 1980–1987. Později v letech 2004–2009 působil jako vedoucí kina Art. Rozhovor proběhl 10. 4. 2018 v restauraci Špejle v Praze.

plakátů, než se dělal v zahraničí. Vybírala k tomu přední české výtvarníky, pro ně to byla i svým způsobem možnost určitého přežití v té době, protože někteří nemohli svá díla vystavovat. Tyto plakáty jsou umístěny i ve světových sbírkách. A když jsem se dostal do Jugoslávie do Budvy, kde působily filmové distribuční společnosti, tak jsem se nechal ohlásit u ředitele a ten mě srdečně přijal a nabalil mě plakáty, publikacemi, katalogy.

BN: Takže odkud všude jste sháněl filmové plakáty?

VM: Z Ústřední půjčovny filmů a navíc byl v Ostravě sklad filmového materiálu pro Severomoravský kraj. Tam, kde sídlil Krajský filmový podnik, byla distribuce filmového materiálu, a tam jsem měl na zaklepání přístup. A když přišly materiály, tak jsem i filmy, které jsme nehráli, vzal, protože pro mě to byla malá díla. A tím odskakuji, ale je to zajímavé. Já jsem začal v KND dělat i předpremiéry, protože tím jsem chtěl získat ostravskou veřejnost. Premiéra měla svůj řád. Museli ji hrát premiérová kina na úrovni kina Vesmír, Elektra. V Ostravě v té době bylo až 26 kin. A na základě toho jsem se chtěl v programu odlišovat, takže jsem si zajel do Prahy na Ústřední půjčovnu filmů a tam s náměstkem ředitele, čímž jsem porušoval subordinaci, protože programově jsem podléhal Krajskému filmovému podniku a hlavní programátor to nesl nelibě a vedení taky. Ale nakonec jsem si to vyběhal a uvedl jsem třeba předpremiéru filmu *Zvěščenina* od Antonioniho. A ještě jsem tam udělal jeden pokus, a to když jsem se dočetl, že v Paříži má nesmírný úspěch hongkongská filmografie, tak jsem si první hongkongský film rezervoval na šest týdnů. Všichni si mysleli, že jsem ztratil rozum, ale fronty před KND na první hongkongský film byly dlouhé. Vydělaly se ohromný peníze. Středy a čtvrtky zůstaly FK, ale abych se odlišil v distribuci od jiných kin, tak jsem sáhnul po tomto filmu. Domu kultury to přineslo velký příjem, protože 50 % se odvedlo distributorovi, 50 % zůstalo provozovateli. Takže tím pádem jsem byl chválen vedením. A tak jsem vlastně i hlavnímu programátoru Filmového podniku dokázal, že jsou i jiné cesty.

BN: Byly výstavy zaměřené i na jiné odvětví než na filmové plakáty?

VM: Ne. Protože Dům kultury měl určitou hierarchii. Vy tam budete chtít výtvarné umění, ale jiné oddělení už Vám bude říkat, co tam chtějí. Já jsem do prostoru, který byl můj, nechtěl pustit nic, aniž by se mi to líbilo. Ve výstavní síni Domu kultury jsem pak dělal sklářské výstavy. Stojany a výstavní panely jsem si zařídil sám, aby se mi to líbilo.

BN: Pod jakou organizací působilo KND?

VM: Vždycky bylo pod Domem kultury. Na začátku tam bylo to kino Ponrepo, které zavedla paní Hanáková. Já jsem si v té době přivydělával za studia na Filmovém ústavu. To byly takové divácké průzkumy nových českých filmů.

BN: Měla jiná ostravská kina také filmové kluby?

VM: Já si to nepamatuju, ale potom v 90. letech vzniklo Minikino, ten název jsem vymyslel, tak tam byl filmový klub. A pak v kině Luna.

BN: Existovala mezi výborem FK a jeho členy nějaká zpětná vazba? Třeba nějaké ankety?

VM: Ano, to máte pravdu. Ankety existovaly. Ale někdy, jestliže člověk nemá zkušenosti, tak ty nápady byly těžko realizovatelné. Ale nám šlo o to, co by si v klubu nebo v programu přáli. Někdy tam vyrůstaly bizarnosti. Ale když se na to zpětně dívám, tak to možná byly pro mě bizarnosti, protože jsem měl takový sklon všechno diktovat. Ale dělal jsem to všechno se zaujetím.

BN: Spolupracovalo KND i s jinými ostravskými kiny?

VM: Nespolupracovalo. Protože to je ve mně. Já jsem se vždycky cítil jako solitér a ostatní kina jsem bral jako konkurenci. Nechtěl jsem jim říkat svoje nápady, tipy.

BN: Se školami jste nespolupracovali?

VM: Se školami, to ano. Učitelky, to bylo moje. Oslovoval jsem druhý stupeň, především gymnázií. Když film nesl nějakou informaci, která byla nadstandardní, a myslel jsem si, že by to měli vidět, tak jsem zpracoval učitelský sbor a chtěl jsem je dostat na stěžejní filmy. A byli nadšeni. A pak jsme ještě v Artu dělali Ozvěny zlínského festivalu v Ostravě. To znamenalo, že jsme v Ostravě promítaly část filmů, které byly promítány na festivalu. Měli jsme na to samostatný plakát a vstup byl zdarma.

BN: FK pořádal během roku určitě nějaké akce...

VM: Podzimní část FK byla uzavřena bezplatnou členskou prémie před Vánoci a jarní část FK, která byla uzavřena bezplatnou členskou prémie v červnu. Tenkrát ještě dr. Zvoníček nám osobně jeden titul uvedl, zaštitil ho, protože to byl film, který sem přišel jako ukázková kopie. Filmový ústav většinou neměl peníze, tak film dostal buďto darem anebo zahraniční film, ač barevný, tak si ho nechal v laboratořích zkopírovat na levnější černobílý.

BN: A co filmové festivaly?

VM: To byla vynikající věc. Když se řekne FFP, tak to je prosyceno ideologií, to bylo pro letní kina. Ale potom byla zimní část a ta byla úžasná. Co titul, to hodnota. A většinou se hrálo v různých městech a lidi si vybírali nějaké ty perličky, třeba jeden film v jeden den. Ale já jsem udělal jednu věc. Já jsem hrál každý film třeba dva nebo tři dny, což se vyplácelo. Takže jsem měl měsíc v kině s velkou nabídkou filmů denně. Přinášelo to efekt návštěvnosti a tržby. Zahajování FFP bylo v Ostravě a já jsem je pak odesílal do dalších míst.

BN: A co třeba nějaké semináře?

VM: Semináře sovětského filmu se pořádaly. To bylo nadiktováno. V Klubu přátel sovětského filmu pracoval prof. Vítězslav Rohan, který vybíral ruské filmy do programu. A některé z nich jsme tady hráli mezi prvními. Vzpomínám si třeba na film *Denní hvězdy*, který byl v Rusku zakázaný. Uměli jsme to vyhmátnout, protože jsme čerpali ze zahraničního tisku, Vít'a Rohan chodil do státní vědecké knihovny a čerpal informace z francouzského tisku. Musel být samozřejmě opatrný.

BN: Pořádaly se nějaké přednášky v rámci FK?

VM: To byly lektorské úvody. V určité etapě byly dost často. Ale obecnost je v podstatě dost neklidná, když přijde do kina. A když před lidi přišel Čestmír Lang, který měl monotónní hlas a brejličky, tak to nebylo ono.

BN: Nějací jiní zájemci se nenašli?

VM: Já jsem se do toho nehrnul. Nechtěl jsem se prezentovat.

BN: Kdo sestavoval dramaturgii? Vy?

VM: No to je to nejkrásnější, co můžete dělat. To bych nesnesl, aby mi to někdo dělal nebo aby mi někdo říkal, to musíš vzít a to zas ne, třeba z Krajského filmového podniku nebo Ústředí půjčovny. Tím jsem tvořil tu odbočku, že jsem obcházel Filmový podnik, ne úplně ve všem, ale chtěl jsem si

to zpestit. Dbal jsem na to, že si sám i vyberu fotku, která bude na plakátě. Tu kontrolu musíte mít celou.

BN: Ale KND hrálo komerci stejně jako ostatní kina, ne?

VM: Ano, ale snažil jsem se, aby tam byly tituly, které tam patří. Třeba jsem uváděl ten příklad s FFP nebo s hongkongským filmem.

BN: Ve FK jste dramaturgii tvořil také sám?

VM: FK bylo společné dílo. Ale přiznám se Vám, jak postupoval čas, tak jsem to převzal celé. Ale říkám to s malým studem v hlase, protože mám ten sklon mít kontrolu. A navíc, když máte ve výboru 12 lidí, tak máte 12 pohledů, názorů a utřídit to, bylo těžké. Dva členové výboru prosazovali německou kinematografii, což zbytku zase moc nesesedlo. Pak už ten výbor ani nebyl. Lidi už se v 90. letech nechtěli podílet na něčem, co bylo zadarmo, tak jsem pak ve výboru kina Art byl já a Vlado Holaň.

BN: Jak vypadala propagace KND?

VM: Tu jsem si taky rád dělal sám. V Domě kultury bylo reklamní oddělení. To se skládalo z šéfa, návrhářů, grafika. Jejich práce mi ale nesesedla. Malovaly se tzv. markýzy, ty byly vpravo a vlevo před vchodem, do KND. Další panely byly ještě před Domem kultury. A já jsem si mohl diktovat, co na nich bude. Takže jsem se sám domluvil s aranžérkou, protože mi práce grafika Domu kultury nesesedla. Na přehlídky jsem dělal samostatné plakáty, ty mi dělal Oldřich Pelikán. Výlep plakátů po městě se musel platit.

BN: Mohl si člověk zakoupit členskou průkazku po celý rok?

VM: Předprodej byl vždycky ohlášen. V určitých letech byla snaha nepřekročit kapacitu sálu. To pro mě ale nebylo, a tak jsem hledal možnosti, jak to porušit a přitom nepřijít do problémů. I když máte 5000 členů, tak ne každý chodí na všechna představení. Sami si vybírají tituly, které je zajímají, nebo se jim změní způsob života nebo někteří měli průkazku jen z toho důvodu, že to v té době bylo takové plus, prestiž. A já jsem prosadil, že na základě kapacity sálu budeme hrát nejen ve čtvrtky, ale také ve středy. Takže když hrajete tři představení ve středu a tři ve čtvrtek, tak to máte 2400.

BN: Výše vstupného byla na všechny filmy stejná?

VM: Nebyla. Na začátku byly čtyři stupně vstupného, později tři. Rozlišoval se balkón, první tři řady a zbytek přízemí. Balkón byl nejdražší. Nejlepší je ale střed přízemí. A v kině byl vynikající zvuk, protože stěny byly opatřeny pravým korkovým obložení, které dokonale vyladilo akustiku. A vstupné na filmy, které se hrály v posluchárně č. 177, stálo 4, 3, 2 Kčs a ve FK záleželo, v které kategorii byl film zařazen Ústřední půjčovnou filmů. A poslední kategorie byla cenová politika filmů, které nakoupila Asociace filmových klubů, které nebyly součástí normální distribuce, ale byly jenom po okruhu filmových klubů. A na ty bylo vstupné určené středem – asi těch 8, 7, 6 Kč. Ještě se to řídilo typem kina. KND patřilo k té lepší části, protože stavebně a architektonicky bylo na vysoké úrovni.

BN: Vedl si FK nějakou evidenci o platbách a návštěvnicích?

VM: Určitě. Bylo tam příslušné ekonomické oddělení, kde se jednotlivé masetové vstupenky, které se na podpis získávaly z ekonomického oddělení, předávaly pokladnám, zpětně se musely

zkontrolovat a předat ekonomickému oddělení. To odvádělo určitou část Ústřední půjčovně filmů, druhou část si nechávalo, a pak se to archivovalo.

BN: Vedl si FK nějakou kroniku?

VM: Ta byla ukradena. Klubovna filmového klubu byla tam, kde KND, ta byla pro takové potřeby, když přijely filmové delegace, aby se tam usadily. Ale z peněz FK jsme nechali vyrobit na celou stěnu skříň, která měla jednotlivé oddělení a zámky, kde byla kronika, knihy, seznamy, časopisy atd. A když v roce 1992 byla generální oprava budovy, tak dělníci krumpáči rozbili skříň, vše vyházeli a znehodnotili. A to bylo v době, kdy se zrušilo kino a z horní části se udělala nějaká kavárna nebo čajovna. A v zadní části byla zkušebna pro městskou filharmonii.

BN: Všechny filmové kluby musely být podřízeny Radě československých filmových klubů...

VM: Ano, to ještě tenkrát byla Federace československých filmových klubů. Hlásila se jim návštěvnost, představení, seznamy filmů, to byla taková ta evidence pro tu centrálu. A když už jste to načila, slovenské filmové kluby dělaly samostatné filmové semináře ze sbírek Filmotéky v Bratislavě v ulici Červené armády. Vždycky to dělaly v nějakých kulturních střediscích nebo na nějaké chatě. V Brusně, myslím.

BN: Jak probíhala spolupráce se zahraničními filmovými kluby?

VM: S Polskem se spolupracovalo nejvíc. Polský Těšín a Gliwice, ty byly zajímavé. My jsme pro ně dělali taky seminář. Ale to řeknu jako zajímavost. Když přijeli tady do Ostravy, tak jsme nasmlouvali filmy, které chtěli vidět, ale nakonec v tom kině na rozdíl od nás moc nepobyli. Jeli do města a tam prodávali, co si tajně přivezli. Protože Poláci jsou specifičtí v tom, že rádi obchodují. Takže tam bylo to zklamání. My jsme si ty filmy ještě opakovali a říkali jsme si, kde jsou. Ještě jsem spolupracoval s polským kulturním střediskem, které mělo vynikající umístění tady na rohu Václavského náměstí. Vždycky jsme si přivezli film, přeložili, s čímž jsme neměli problém, protože se všichni dívali na polskou televizi, a hráli jsme ho třeba jako bezplatnou členkou prémii. Nebo třeba s maďarským kulturním střediskem. Dál ne. Měli jsme člověka, který uměl výborně maďarsky, tak ten to překládal bez dialogové listiny. Maďarská kinematografie taky svého času byla úžasná a v Polsku bylo zase vynikající Kino morálního neklidu, které kritizovalo společenské problémy daleko dříve než u nás. U nás takový významný film byl třeba Kádár – Klos – *Obžalovaný*, kde hrál roli nesmělého obhájce Jiří Menzel.

ROZHOVOR S JAROMÍREM NAVRÁTILEM²²⁶

BN: V kterých letech jsi navštěvoval KND?

JN: Tak pokud si dobře pamatuji, tak jsem začal do kina chodit na gymplu, což znamená někdy v roce 1980 až 1987.

BN: Jak často jsi navštěvoval kino?

JN: No já jsem do Kina náročného diváka chodil jenom do Filmového klubu, který jsem navštěvoval pravidelně, ale samozřejmě záleželo také na daném snímku, ale zhruba třikrát za měsíc jsem tam byl. Dvakrát, třikrát určitě.

BN: Takže ostatní dny jsi vůbec do kina nechodil?

²²⁶ Jaromír Navrátil byl během 80. let členem Filmového klubu v Kině náročného diváka. Rozhovor proběhl 20. 4. 2018 v kanceláři Magistrátu města Ostravy.

JN: Jenom ve čtvrtek a občas i v soboty, kdy klub také promítal klubové snímky, a případně jsem chodil i na festival, ale ten byl týdenní nebo desetidenní.

BN: Takže jiná ostravská kina jsi tehdy nenavštěvoval?

JN: Pokud jde o filmy náročného diváka, tak ty se promítaly jenom tam, pak ještě možná v Experimentu. A na běžné kino jsem chodil standardně do Dukly a případně do Zdaru.

BN: Takže komerce tě také zajímala?

JN: Méně. Ale chodil jsem. Na střední už míň, hlavně na základce.

BN: Jak bys srovnal ostravská kina s Kinem náročného diváka, co se týče třeba dramaturgie, práce s filmovým divákem?

JN: Tak určitě rozdíl tam byl dost výrazný. Městská kina, kde šla běžná produkce, tak tam byly filmy takové komerční pro širokou oblast diváků, standardně se hrálo v 15:30, 17:45, v 8:00. Program každého kina byl rozepsán na týdenním velkém plakátě.

BN: Byl tam i program Filmového klubu?

JN: To teďka nevím, možná jo, ale velmi malými písmenky. Vždycky byl uveden jeden nebo dva týdenní filmy kin. Samozřejmě kina své programy propagovala v denním tisku, místních časopisech, na plakátech, ale bližší informace o filmu člověk nevěděl, pokud se vyloženě nezajímal a nečetl nějaké filmové časopisy. Ale Náročný divák to dělal tak, že dával k dispozici malé letáčky, kde se člověk o filmu něco dozvěděl a zároveň před filmem se tam obvykle objevila taková jedna osoba, která o filmu krátce popovídala. Pak si pamatuji, že se před promítáním pouštěli krátké informace o filmu z reproduktorů.

BN: Jako členové jste museli mít tedy průkazku...

JN: Ano, ta se vyřizovala vždycky začátkem sezóny, někdy začátkem září. Samozřejmě do kina se pak nedostali všichni, protože byl omezený počet míst.

BN: Bylo kino vždycky plné?

JN: Pamatuji si fronty, když se hrál třeba Bergman, to bylo kino často plné. No, záleželo na tom, co se hrálo. Když byli známí režiséři, tak to bylo plné, ale když byly méně známí, což bylo někdy ošidné, protože ne všichni znali zahraniční režiséry a někteří ze socialistických zemí byli velmi kvalitní, třeba Zanussi, Wajda, Maďaři. Moc se nechodilo, pravda, na nějaké sovětské filmy, pokud to nebyl třeba nějaký Tarkovskij nebo nějaký významní režiséři. Takové ty běžné filmy, které běžely ve filmové distribuci a občas i Náročném diváku, byly méně navštěvovány. Asi nejspíš museli uvádět dané filmy, aby naplnili nějakou kvótu v době totality.

BN: Ano, v kině zřídili klubové středy, které se věnovaly Klubu přátel sovětského filmu. Tam jsi byl členem?

JN: (smích) Tam jsem nebyl členem. Víím, že je to chyba. Tak tenkrát, my jsme měli samozřejmě takovou pozici, že cokoli bylo sovětského, tak jsme to samozřejmě ignorovali.

BN: Ale byly tam i kvalitní filmy...

JN: No právě. Byly i nebyly, to je otázka. Tak, jak je teď boom a hrají se samé americké filmy, tak v našich časech se hrály hlavně sovětské filmy. Kvalitních bylo samozřejmě méně.

BN: Promítané filmy byly dabované nebo byly uváděny s titulky?

JN: V Náročném divákovi určitě s titulky – Saura, Bergman, myslím, že všechny klubové.

BN: Byly titulky přímo v obraze nebo je někdo četl?

JN: Mám pocit, že tam byl i někdo, kdo překládal, což bylo úsměvné. Od Poláků si člověk zvykl, ale v češtině to znělo místy srandovně, někdy se člověk netrefil nebo něco doháněl (smích). Ale spíše byly titulky.

BN: Zmínil jsi, že tam probíhal určitý filmový festival. Jednalo se o Filmový festival pracujících?

BN: To nedokážu říct, myslím, že ne. Protože Filmové festivaly pracujících byly spíše na té komerční bázi, vím, že probíhaly ve Vesmíru nebo v Amfi.

BN: Jaký filmový festival máš tedy na mysli?

JN: No, já mám pocit, že to byl filmový festival sám o sobě, opravdu zaměřen na klubové snímky a neměl nic společného s běžnou produkcí, která se promítala v kinech. Možná mi to splývá.

BN: Byly tam nějaké dny zaměřené na určitou kinematografii? Třeba Dny španělského filmu?

JN: Myslím si, že možná i byly. Ale mám pocit, že každý rok nebo půlrok byl zaměřen na určitého režiséra. Třeba jeden rok byl zaměřený na Sauru nebo na Bergmana a třeba jednou za měsíc nebo jednou týdně se hrál Saurův film.

BN: Konaly se tam nějaké přednášky nebo besedy?

JN: Asi ano. Sám jsem se účastnil besedy s Chytilovou, možná i dalších, na ty si už nepamatuji. Chytilová mi utkvěla v hlavě, protože to něčím bylo zajímavé. U nás byla takové enfant terrible, zakázané ovoce. Zároveň se i tak fajně vyjadřovala, někdy tak kulantně. Bylo to přímo v kulturáku, nějaká místnost proto byla vyhrazena, ale pamatuji si, jak jsem tam někde zkraje seděl, bylo narváno, všichni byli natěšení, Chytilová byla otevřena otázkám. Zrovna si vybavuji dotaz na seriály pana Dietla, které byly velice populární, ale kupodivu paní Chytilová to až tak neshodila. Hodně lidí se na to dívalo kriticky, ale ona ocenila scénářistické kvality pana Dietla a vyzdvihla to, že tyto seriály přispívají k soudržnosti rodiny, jelikož se rodina jednou týdně sejde u televizní obrazovky, což bylo docela vtipné. Ale ocenila i to filmařské řemeslo.

BN: Jak jste věděli, který režisér je dobrý?

JN: O to se člověk musel zajímat, navíc si to třeba přečetl v letáku. Vygooglit se nic nedalo, takže třeba z nějakých publikací. Měl jsem knihu *Chaplinovo království*, kterou napsal Polák Toeplitz, ze které jsem čerpal. To byly dějiny kinematografie až do 60. nebo 70. let. To mi dalo hodně informací.

BN: Trochu to navazuje na to, že výbor Filmového klubu vydal také jednu knihu o 218 zahraničních režisérech.

BN: Ano, myslím, že se mi to tehdy dostalo do ruky. Pražáci pak vydali, myslím, nějakých 366 režisérů, bylo to encyklopedického pojetí. Mám pocit, že ta kniha byla velice stručná, že tam byly základní informace, ale o filmech už se příliš nerozepisovali a navíc tenkrát získat informace o zahraničních režisérech asi nebylo jednoduché.

BN: Probíhaly po představení nějaké diskuze?

JN: Nevím, nezdá se mi.

BN: Vnímali jste nějak vedení Filmového klubu?

JN: Asi ne, ale já, díky tomu, že jsem studoval v Olomouci a měl jsem povinnost absolvovat nějakou praxe v kulturním zařízení, tak jsem měl možnost být v kulturáku na praxi v oddělení programování, zároveň jsem působil i v Kině náročného diváka, a mám pocit, že v té době už to vedl pan Mareš. Provázel mě tam, takže touto cestou jsem se mohl s někým seznámit. Občas mě pan Mareš později dostal i na nějaké filmy.

BN: Chtěl po vás výbor Filmového klubu nějakou zpětnou vazbu?

JN: Někaké ankety byly a možná tam byla i nějaká skříňka na hodnocení filmů. Klub vedli nadšenci, kteří byli ochotni naslouchat lidem.

BN: Hlasovali jste třeba o filmu?

JN: Něco se mi vybavuje, hlasovali jsme o filmu, hodnotili jsme ho.

BN: Půjčovali jste si i filmové časopisy, které byly v rámci knihovny Filmového klubu?

JN: Tak to si nevybavuju, pamatuji si jen letáčky Filmového klubu, byly dva typy - jeden se vztahoval pouze k promítání filmu, a pak byly ještě měsíční, kde byly stručnější informace o filmech a tvůrcích.

BN: Vzpomínáš si, co jste museli uvést na filmovou průkazku?

JN: Tak určitě jméno, bydliště.

BN: Vzpomínáš si, kolik stálo vstupné?

JN: Mám pocit, že v sobotu bylo levnější. Klasické vstupné bylo 6 až 8 Kčs někdy 4 až 6 Kčs, záleželo na filmu, pokud byl hodně starý, tak to bylo levnější vstupné, novější film byl dražší.

BN: Konaly se v kině nějaké výstavy?

JN: Víím, že tam byly panely, kde byly vystaveny filmové plakáty.

BN: V 90. letech proběhla rekonstrukce v Domě kultury. Kino náročného diváka bylo zničeno, ale navázalo na něj kino Art. Navštěvoval jsi ho?

JN: Ne, možná jsem tam byl dvakrát na něco, ale v té době už jsem měl jiné zájmy, už jsem to tak nesledoval.

BN: Navštěvování kina bylo v té době každodenní záležitostí...

JN: Já jsem chodil hodně často do kina, v televizi toho moc nebylo.

BN: Jak bys shrnul přínos Kina náročného diváka a Filmového klubu pro Ostravu a pro tebe osobně?

JN: No, trochu to bylo podobné Folkovému kolotoči, který byl v Porubě. To byl takový underground, trochu nezávislé... S tím bych to srovnal, protože to bylo pro lidi, kteří nějakým způsobem vybočovali, zajímali se hlouběji o daný obor, bavilo je to. Samozřejmě po revoluci

člověk zjistil, že hodně lidí tam byla taková náplava. Spíš to byla taková móda, hráli si na to, že to je zajímavé, zakázané. Takže to je pravda, co mělo nálepku „zakázané“, tak se tam přidali, aby byli zajímaví. A Filmový klub plnil tu funkci, že když se chtěl někdo něco dozvědět, tak tam ty informace našel. Dělali to lidi, které to bavilo, kteří něco chtěli sdělit. Museli nejspíš čelit i nějakým problémům. Osobně to hodně kvituji. Člověk se hodně dověděl, vnitřně ho to posunulo dál, něco se naučil. Výborná věc.

BN: Zaujal tě konkrétně nějaký snímek?

JN: Hodně se mi zafixoval Saura, který se často opakoval. Americké snímky se moc nepouštěly, ale třeba britská scéna a nějací Němci, Francouzi, Italové – Fellini, Pasolini - to byly velké zážitky.

ROZHOVOR S PH²²⁷

BN: V jaké době jste navštěvoval Kino náročného diváka?

PH: V té době, co jsem začal navštěvovat kino, když jsem měl pár svých korun v kapse a jezdil jsem do centra města. Sledoval jsem programy a v Kině náročného diváka bylo vždycky z čeho vybírat. Tak řekněme někdy kolem toho roku 1975 nebo 1976 až do konce provozu kina asi. Nejintenzivnější to bylo mezi lety 1978 až 1980, to jsem byl na střední škole a 1983 až 1989, když jsem se vrátil z vysoké školy v Olomouci.

BN: Chodil jste do Filmového klubu?

PH: Určitě jsem měl průkazku a navštěvoval vše, co se hrálo v rámci Kina náročného diváka, ať už to bylo ve Filmovém klubu nebo ne. Moc jsem to nerozlišoval, vždycky jsem šel na konkrétní film.

BN: Filmy jste si vybral podle programu?

PH: Určitě podle novin, plakátů, když jsem pracoval v centru města, tak jsem se zajel podívat ke kinu, a taky na základě doporučení, ať už přátel nebo pracovníků. Všichni jsme měli zhruba stejný názor a zájem o filmy. Po roce 1986 nebo 1987 s nástupem Gorbačova v Sovětském svazu se promítané filmy věnovaly určitým otázkám, filmy obsahovaly hlubší sondy do života v Sovětském svazu a promítané filmy se vztahovaly k této problematice. Pamatuji si na jeden film, který byl o vztahu muže, který má moc a zneužívá ji. To byla jedna část toho filmového portfolia a druhá část, kterou si pamatuji, byla třeba věnována Saurovi. V hlavě mám ještě pořád plakát k filmu *Paříž, Texas*. Hrály se tam filmy, které mají stále uměleckou hodnotu, ale i takové, které jsou dnes již zapomenuté. Hodně filmů otevíralo určité věci, týkaly se otázek, které v komunistickém Československu byly na hraně a zaznívaly tam věty, nad kterými tehdejší funkcionáři kroutili hlavami. Do Kina náročného diváka se tyhle filmy dostaly nejspíš nějakými cestičkami, oklikami. Některé se promítaly velice krátce, a když to zjistili funkcionáři, tak film třeba okamžitě stáhli.

BN: Navštěvoval jste i jiná ostravská kina?

PH: Určitě, já jsem nechodil do kina, já jsem chodil na film, byl a jsem filmový fanoušek. Nezáleželo mi na tom, kde ten film hrají. Samozřejmě v Kině náročného diváka to byla vždycky trefa do černého, ale nechodil jsem jenom tam. Kina se nevyhnula snímkům, které byly poplatné době, některé nejspíš musely do programu dát, protože to bylo nadiktováno shora.

²²⁷ Rozhovor s pamětníkem Kina náročného diváka PH proběhl 19. 4. 2018 v restauraci La Futura v Ostravě.

BN: Pamatujete si na nějaké lektorské úvody před filmy?

PH: Pamatuji si, ale musím říct, že já obecně nejsem na nějaké povídání před filmem, protože když jdu do kina, tak jdu na film, a když má k tomu někdo patnáctiminutový výklad, tak je to narušení filmového zážitku. Ale to není vina lektora, někteří lidi to mají rádi, takže já to přetřím.

BN: Následovaly po filmu nějaké diskuze?

PH: Matně si něco vybavuji, ale že bych z toho měl nějaké intenzivní zážitky, to asi ne.

BN: Promítaly se před hlavním filmem třeba nějaké kratší snímky, které se vztahovaly k hlavnímu programu?

PH: Tak vím, že běžel vždycky týdeník. Jednu dobu, mám pocit, že se promítaly nějaké filmy, které se vztahovaly k tomu hlavnímu, ale to si myslím, že bylo až v 90. letech.

BN: Vzpomínáte si na nějaké semináře nebo Filmový festival pracujících, který kino pořádalo?

PH: Ano, to bylo řekněme takové soustředění, kdy vyberete to nejlepší a nasypete to do jednoho týdne a nazvete to Filmovým festivalem pracujících, ale jinak to byly filmy, které se třeba později dostaly do produkce. Ale nechci tvrdit, že tam byly nějaké úplně špeky, které vůbec nešly dál.

BN: Takže jste nevnímal, že jdete na Filmový festival pracujících?

PH: Tak filmový festival sliboval aktuálnější věci, tvorbu světových režisérů, kvalitnější tvorbu. Kdybych to měl přirovnat, tak třeba během festivalu si promítaly „oscarové“ filmy a jinak se promítaly „bezoscarové“ filmy.

BN: Občas se v kině objevili i nějací hosté. Věra Chytilová tam byla v roce 1982. Byl jste na její přednášce?

PH: Víím, že tam jezdili nějací hosté, ale já tomuto typu prezentací moc neholduji, nevyhledávám to. Neříkám, že mě nezajímá tvůrci a jejich myšlenky, to ne, ale když mám potřebu se o něm něco dozvědět, tak si to umím najít v knížce, časopisech.

BN: Mohli jste si vstupenky do filmového klubu koupit v předprodeji?

PH: Určitě byly v předprodeji. To záleželo. Někdy, když bylo v pondělí a v úterý vyprodáno, tak jsem musel jít až ve středu. Do Náročného diváka bylo dobré si koupit lístek v předprodeji, protože tam byl tlak. Já jsem si třeba lístky kupoval tři dny před představením.

BN: V kině působil Klub přátel sovětského filmu. Chodil jsem do něj?

PH: Víím o tom. Já vždycky říkám, že nemusím být v klubu, abych byl přítel sovětského filmu.

BN: To je dobrá odpověď. Znáte knihy, které vydal Filmový klub?

PH: Ano, znám tu o Saurovi, toho mám rád.

BN: Vnímal jste nějak vedení Filmového klubu?

PH: Ne, znal jsem jen pana Mareše, ale že bych se zajímal o to, kdo tam dál je, to ne. Možná, že někteří to vnímali jinak.

BN: Letáčky si vybavujete?

PH: Ano, bezpochyby jsme je mnohokrát měli v ruce, vždy s trošku jiným obsahem.

BN: Vyplňoval jste někde anketu filmového klubu?

PH: Ankety mám rád, čili jsem je vyplňoval.

BN: Chtěl po vás výbor FK ještě nějakou jinou zpětnou vazbu?

PH: Asi ano, aby zjistili, co promítat, co nepromítat. Bral jsem to jako normální součást provozu kina, nevěnoval jsem tomu ale větší důležitost.

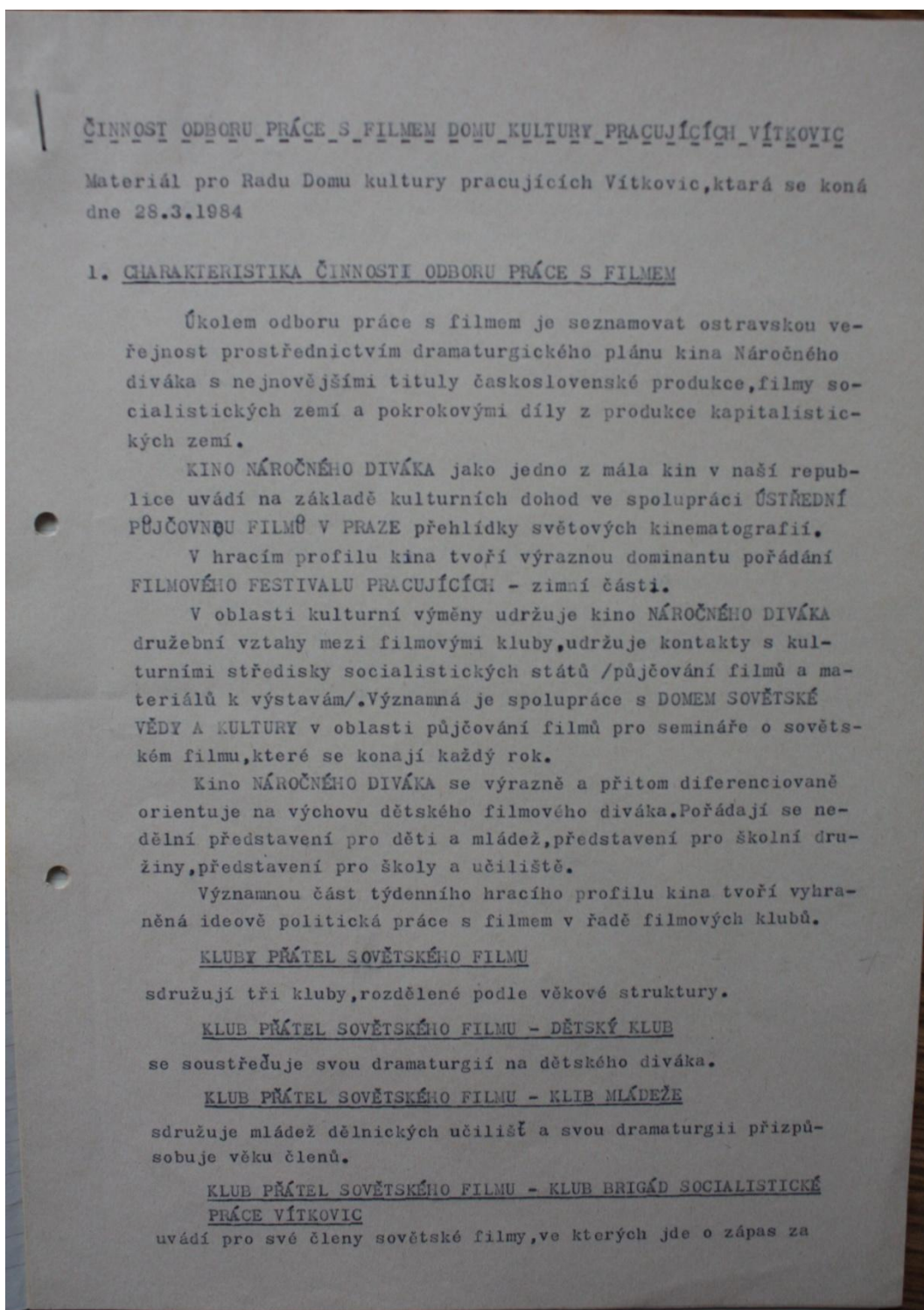
BN: V 90. letech vzniklo kino Art...

PH: To bych řekl, že už to byla trošku jiná doba, lidé měli jiné starosti, jiné pohledy na věci, začaly vznikat multiplexy. Do Artu jsem chodil a už podle názvu lze posoudit, že nepromítal filmy pro běžného konzumenta, ale nezávislé filmy a filmy určené spíše pro menší skupinu.

BN: Co vám dalo Kino náročného diváka?

PH: Viděl jsem spoustu kvalitních filmů, umožnilo mi to vidět svět někdy i očima, které jsou jiné než moje a poskytlo mi to obraz na svět, který tenkrát tady nebyl úplně běžný. Určitě mě to obohacovalo a přinášelo mi to radost a někdy byla pozvánka do Kina náročného diváka spojena i s randem, takže někdy člověk hrál na takovou tu strunu, že nechodí na komedie typu *Velký blondýn s černou botou*.

Příloha č. 2: Obrázky



Obrázek č. 1

novou socialistickou morálku a socialistický způsob života.

KLUB PŘÁTEL FILMŮ SOCIALISTICKÝCH ZEMÍ

uvádí pro své členy v předpremiéře filmy z produkce české, slovenské, sovětské, polské, bulharské, maďarské, rumunské a NDR. Nabízený program chce uspokojit nejširší vrstvy diváků. Ve výběru filmů je proto zachována náležitá pestrost, aby se socialistické kinematografie představily svými nejlepšími díly a dokázaly upoutat přitažlivostí filmových příběhů a dokonalostí filmového zpracování.

FILMOVÝ KLUB

patří k nejstarším klubům v ČSSR. V roce 1984 vstoupil do své 22. sezony. Také počtem členů se zařazuje na druhé místo v ČSSR. Od září 1983 získal FK již 5.000 členů.

Filmový klub jako forma kulturně politické práce s filmem plní svou nezastupitelnou roli v otázkách světonázorové výchovy a základní politické orientace. Jako jeden z nástrojů realizace kulturní politiky KSČ a socialistického státu jsou filmové kluby prostředkem rozvoje iniciativní zájmové činnosti pracujících s výrazným ideovým a výchovným působením zejména na mladou generaci.

Obrázek č. 2

2. ROZBOR ČINNOSTI ODBORU PRÁCE S FILMEM ZA ROK 1983

Plán činnosti byl po programové i ekonomické stránce splněn. Plánovaný počet představení a návštěvníků byl překročen, plánovaný čistý zisk splněn a překročen.

V hracím profilu kina se uskutečnilo 1.156 představení s návštěvností 169.683 diváků.

Na programu kina se podílel Krajský filmový podnik v Ostravě, Ústřední půjčovna filmů v Praze, Slovenská půjčovna filmů v Bratislavě. V oblasti členění hracího profilu kina byla udržována změna, provedena na začátku roku 1980 - vytvoření programového bloku a soustředění klubových projekcí na středu a čtvrtek.

V hlavním programu bloku se výběr filmů soustřeďoval na filmové premiéry a předpremiéry filmů socialistických produkcí a ostatních světových produkcí. Pokud jde o významný ukazatel v činnosti práce odboru - uvádění filmů socialistických produkcí a politicky preferovaných filmů bylo dosaženo 63,1 % návštěvníků na filmy těchto produkcí.

V dramaturgii kina bylo pamatováno na výchovu estetického citění dětí a mládeže v pravidelných nedělních představeních a v pravidelných pondělních představeních pro děti školních družin.

Aktivní složkou programové činnosti tvořila klubová činnost. Podílely se na ní kluby přátel sovětského filmu, které uvedly 42 sovětských filmů, z čehož 12 sovětských filmů bylo uvedeno na dvou seimonářích.

Sovětský film má nezastupitelnou úlohu při práci s mladou generací, v její komplexní výchově, zejména pak k výchově k socialistickému internacionalismu. K plnění těchto cílů přispívá i Klub přátel sovětského filmu.

Dětský klub, který má 305 členů

Zvláštní pozornost byla věnována dělnické a učňovské mládeži, která je sdružena v Klubu mladých přátel sovětského filmu, s celkovým počtem 245 členů.

V tomto klubu byly před každým představením konány besedy s tématem zaměřeným k právě promítanému filmu.

Klub přátel sovětského filmu - BSP Vítkovic stále vykazuje tradičně vysokou úroveň jak v návštěvnosti tak i v besedách u samovaru, které se u tohoto klubu konají na klubovnách DK. Besedy bývají čtyři do roka - provádí se na nich losování cen a na závěr se vylosují 2 poukazy do Sovětského svazu.

Obrázek č. 3

Klub přátel filmů socialistických zemí uvedl 10 filmů, které reprezentovaly tvorbu filmových studií socialistických zemí. Celkem navštívilo tato představení 2.561 návštěvníků.

Filmový klub - výbor klubu je jedenáctičlený a scházel se pravidelně první středu v měsíci.

V sezoně se uskutečnilo 144 představení při frekvenci 64 filmových titulů.

Z tohoto počtu filmových titulů bylo :

24 filmů II.distribučního okruhu

15 filmů klubového fondu

17 filmů z filmového archivu

8 filmů I.distribučního okruhu

Dále bylo uvedeno 41 krátkých filmů.

Celková návštěvnost činila 22.214 návštěvníků.

Výbor Filmového klubu se soustřeďoval na přípravu lektorských úvodů ke klubovým filmům, které vycházely tiskem ve formě letáků. Zde bych chtěl zdůraznit pomoc lektorů FK při zpracování materiálů pro lektorské úvody k filmům klubů přátel sovětského filmu.

VÝZNAMNÉ AKCE S FILMEM V ROCE 1 9 8 3

Významné akce s filmem zahájil Filmový festival pracujících - zimní část 1983, který shledlo 7.610 návštěvníků a bylo dosaženo tržby 66.821 Kčs.

K 40.výročí bitvy u Stalingradu byl v kině uveden pořad PV KSČ Vítkovic s literárním pásmem a dokumentárním filmem.

Pro odborná učiliště ke 40.výročí bitvy u Stalingradu se uskutečnila 3 představení sovětského filmu "Hořící sníh".

K výročí Vítězného února byl uveden v rámci školních představení český film "Vítězný lid".

K 30.výročí úmrtí Klementa Gottwalda se v kině uskutečnil slavnostní večer ObV KSČ Ostrava I s úvodní přednáškou a filmem "Vítězný lid".

V měsíci dubnu se uskutečnily čtyři výchovné koncerty v sále kina ve spolupráci s Městským kulturním střediskem.

Největší akce s filmem se uskutečnila 28.března - 1.dubna 1983. Byl to XXI.FESTIVAL ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH FILMŮ.

- významná akce celostátního charakteru, která je pravidelnou

bilanci Československé filmové tvorby. Celá akce byla provozně a organizačně náročná. Její vyznění bylo kladně hodnoceno.

V měsíci květnu se uskutečnil XIII. Krajský seminář o sovětském filmu, jehož cílem je seznámení organizátorů KPSF, pedagogických a kulturně výchovných pracovníků s historií a současností sovětské kinematografie.

V letních měsících se uskutečnila přehlídka filmů zábavného charakteru v rámci akce "Ostravské kulturní léto".

Na konci letního období, poslední týden v měsíci srpnu se v roce 1983 pokusně uskutečnila t.zv. náborová představení do Filmového klubu, která byla velmi úspěšná a aktivizovala zájem o členství ve Filmovém klubu. Celkem se uskutečnilo 7 náborových představení.

V měsíci říjnu se uskutečnil V. Městský seminář o sovětském filmu, který si klade obdobné cíle jako seminář krajský, ale s působností na území města.

V Měsíci Československo-sovětského přátelství se uskutečnila řada akcí se sovětským filmem pro děti a mládež.

Měsíc prosinec byl ve znamení mimořádných akcí s filmem spojených s předvánočními nadílkami pro ZV ROH ostravských závodů, které si uvedené akce již pravidelně rezervují od měsíce září a října.

Rok 1983 byl také rokem zkušebním v oblasti pořádání pravidelných výstav fotografií a filmových plakátů ve vestibulu kina. Uskutečnilo se 12 výstav, které se setkaly s příznivými ohlasy podle zápisů ve výstavní knize, která je součástí každé výstavy.

Na základě těchto zkušeností vyplynula přirozená spolupráce s odborem mimoškolské výchovy a vzdělávání, který je hlavním pořadatelem výstav v DK. Na základě této spolupráce vznikl již pevný plán výstav, které se stávají významným obohacením pro návštěvníky kina. Současně je tím v praxi naplňována linie vedení DK jejíž součástí je snaha o vzájemné projevení spolupráce odborů v komplexním působení na návštěvníky Domu kultury pracujících Vítkovic.

V závěru bych chtěl zdůraznit skutečnost, která významně přispěla k esteticko optické propagaci kina. Jedná se o zajištění

Obrázek č. 5

návrhu, schválení, realizaci a instalaci nového světelného nápisu K I N O na budově DK.

Veškeré zajišťovací práce od projektu k realizaci jsem zajišťoval osobně (část i v době, kdy jsem měl již nárok na studijní volno) - tak, aby instalace byla provedena před zahájením XXI. FESTIVALU ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH FILMŮ, což také bylo přesně k tomuto termínu provedeno.

Z technického hlediska doznalo v posledních třech letech významné změny technické vybavení kina.

1. V sále kina byla instalována nová čalouněná sedadla
2. Instalace nových oponových automatů
3. Zajištění výroby a instalace nové hlavní opony a maskovací opony
4. Instalace nových efektových reflektorů na jevišti
5. Instalace nových stmívačůs ovladačem - (do roku 1983, kino vůbec nemělo stmívače, světlo se vypínalo prostřednictvím 4 tlačítek na 4 okruhy což neodpovídalo podmínkám pro kino I. kategorie.
6. Instalace nových promítacích strojů s xenonovými výbojkami a poloautomatickým provozem MEO - X - 5
7. Instalace nových usměrňovačů proudu
8. Instalace nového promítacího plátna
9. Instalace nových tresorů na filmy
10. V únoru 1984 instalace nejnovějšího typu zesilovače AKT 357-S který zajišťuje reprodukci zvuku ve vynikajících parametrech na vysoké úrovni.

Všechny práce spojené se zajišťováním, výrobou, nákupem a instalací technického zařízení jsem zajišťoval osobně.

Provedenými technickými změnami získalo kino Náročnému divákovi zlepšení svého postavení v síti ostravských kin.

Obrázek č. 6

Pro přehled vývoje jedné z nejdůležitějších akcí s filmem -
Filmového festivalu pracujících - uvádím vývoj od roku 1979.

	<u>Návštěvníci</u>	<u>Tržby</u>
FFP 1979	3.325	17.992,- Kčs
FFP 1980	6.016	32.725,-Kčs
FFP 1981	4.568	42.871,-Kčs
FFP 1982	6.061	48.887,-Kčs
FFP 1983	7.610	66.821,-Kčs
FFP 1984	8.565	69.989,-Kčs

Pro přehled plánovaných ekonomických úkolů kina uvádím
skutečné roční tržby

rok 1979	406.393,80 Kčs
rok 1980	858.567,25 Kčs
rok 1981	1.202.424,- Kčs
rok 1982	1.294.660,- Kčs
rok 1983	1.251.672,80 Kčs

Plnění tržeb v roce 1983 bylo ovlivněno podle mého ná-
zoru - problémy ve snížené propagaci kina a v dlouhodobém čer-
pání mého studijního volna na přípravu státních závěrečných
zkoušek na filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.
Přesto však plán čistého zisku na rok 1983 byl splněn a překro-
čen i když vývoj prvního pololetí 1983 byl špatný z uvedených
důvodů.

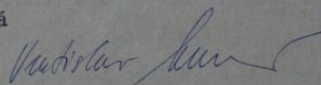
Obrázek č. 7

Kino Náročného diváka si svoji dramaturgií a činností klubovou získává pevné místo v síti ostravských kin; v rámci kraje.

Podle statistiky Krajského filmového podniku v Ostravě se nachází v Severomoravském kraji 247 kin s 35 mm projekcí. V roce 1979 bylo kino Náročného diváka v této řadě 247 kin podle tabulky tržeb na 42. místě. V roce 1983 se dostalo na 10. místo. Tím se dostalo do čelného pořadí kin, která ovlivňují svými tržbami příjmy Krajského filmového podniku v Ostravě. Práce těchto kin je zvýšeně sledována a vzniká povinnost hlásit týdně Krajskému filmovému podniku v Ostravě dosažené tržby.

Postup kina Náročného diváka na 10. místo žebříčku je významným úspěchem, který zároveň zavazuje.

Předkládá



Vratislav Mareš

vedoucí odboru práce s filmem

V Ostravě 26.3.1984

Obrázek č. 8²²⁸

²²⁸ Obrázek č. 1–8: Činnost odboru práce s filmem Domu kultury pracujících Vítkovic. Zdroj: Archiv Vítkovice, Fond DKPV (1955) 1961–1992, Charakteristika činnosti odboru práce s filmem DKP Vítkovice – zpráva pro radu DKP, Inv. č. 45, č. kart. 3.

Programy

Městské správy kin v Ostravě



ČERVENEC 1983

Elektra

OSTRAVA 1, UMLÉČKÁ 1 TEL: 23 15 51

1. - 7. NOČNÍ TÍSEŇ
Polské psychologické drama režisérského debutanta, který se stal obětí svého povstání.
Mladší nepřístupno

8. - 14. ZLO POD SLUNCEM
Film Velké Británie. Detektivní příběh podle románu Agathy Christie s Peterem Ustinovem v hlavní roli.
Mladší přístupno

15. - 21. OD VRAZDY JENOM KROK KE LŽI
Mladší nepřístupno



Česká filmová komedie o tom, jak připravivá národ o glaci. Režie Petr Tuzek.

22. - 28. THEO PROTI CELEMU SVETU
Film NSR. Vnímání existenci prostředky a přes všechny překážky za ukrajinským autorem.
Mladší přístupno

29. 7. - 4. 8. VABÁNK
Polský film oceněný XXIII. MFF v Karlových Varech 1982. Perfektně připravená kopie, jejím hlavním cílem byla pomsta.
Mladší přístupno

Začátky představení v 15.30, 17.45 a ve 20.00 hodin.
Představení na stovky volů v 9.30 hodin.
Představení na stovky volů ve čtvrtek v 15.30 hodin a ve středu dopoledne.

DOPOLEDNÍ PŘEDSTAVENÍ - volů v úterý a ve středu od 9.30 do 15.00 hodin NEPŘETŘÍŽE!

3. - 9. HRANIČNÍ ČARA
Americké dobrodružné drama lidí, kteří se stali vyhozenými obchodními artikly.
Mladší nepřístupno

10. - 16. DIVOKÝ LOV KRÁLE STACHA
Sovětský film. Příběh modré pani provězevši hraběnovi tajně jméno starého šlechtického sídla.
Mladší přístupno

17. - 23. OKUPACE VE 28 OBRAZECH
Mladší do 18 let nepřístupno
Japonský barevný film. Drama o útech kararické, které rozdělila válka.
Mladší přístupno

24. - 30. MILIONOVÝ BROUK
Bud Spencer v hlavní roli italského filmu.
Mladší přístupno

PŘEDSTAVENÍ PRO DĚTI - volů v neděli od 15.30 hodin

5. KOPRETINY PRO ZÁMEČKOU PANI
Český film. Příběhová komedie o holkách krásně pražských.
Mladší přístupno

10. MODRÝ PÍSAK
Film USA-SSSR. O dvou dětech, které se vydaly hledat pralesní civilizaci.
Mladší přístupno

17. NĚRKEJ MI MAJORE
Český film. Detektivní příběh pro zahraděnu matu se sociální holdy.
Mladší přístupno

24. PRAZDNINY PRO PSA
Český film. Kreslená adaptace známých pohádek z rodinného smutku Josefa Lady.
Mladší přístupno

31. ŠILÉNÉ SMUTNÁ PRINCEZNA
Český film. Pohádková komedie s hudbou a píseňkami.
Mladší přístupno

KRÁTKÉ FILMY - volů pátek od 9.30 do 15.30 h

1. - 5. ZELÝ NAROJ - Křten a bolst - Měří národ lidy - Anamou - Šance po Mexiku

8. - 10. BERNARDO ALBUQUERQUE - Jarce del Pariza - Neděle v Brazil - Otvor kravy - Santa Doina - Šeršali s jilom - Tis marnost - Paláček hledáti

15. - 17. Avulano - Benádk - Liparské ostrovy - Měno na vode-Benáky

22. - 24. Bopiere - Čekalovský heptanosa - Hřesko Dalina dvoch vzrů - Hranácké Achy - Prátopnická předtula

29. - 31. Česání na led - Dvě mčata - Lidé od velké řeky Peru - U Indlání ze San Blas - Země pod Popocapem - Po stopách stávkých Mayů

Horník

OSTRAVA 2, HOLVERKOVÁ 42 TEL: 327 00

1. - 7. KOLONIE
Vznikající reportáž mladého novináře, který odhalil existenci uzavřeného světa kolonií a nářků. Film produkce NDR.
Mladší nepřístupno

8. - 14. SNĚHOVÁ BOJŮRE
Dramatický omd jedné velké lásky. Japonský barevný film.
Mladší nepřístupno

15. - 21. SMRT PODLE POSLEDNÍ VOLE
Hrdinová příběh bez útržky a bez policie. Anglický horor v barozném filmu.
Mladší nepřístupno

22. - 28. BOŽE, JAK HLUBOKO JSEM KLESLA
Příběh ženy, která se vzdává policii a bez policie. Anglický barevný film.
Mladší do 18 let nepřístupno

29. - 5. 8. ŠTŮVÁNÍ
Dobrodružné drama lidí, kteří svádí neuvěřitelný boj o nový život a nekonečnou lásku. Anglické barevné dobrodružné drama.
Mladší přístupno

6. - 12. ROZBITÉ ZRGADLO
Mladší přístupno



13. - 19. VĚTRÉLEC
Názoví boj sedmiletého psaldu komické lidi v inkonvenční situaci v roztině. Anglický barevný film.
Mladší do 18 let nepřístupno

16. - 22. DOČASNÝ RÁJ
Začíná s křesťáky zrozené v ruských ležech války. Maďarský film.
Mladší přístupno

23. - 29. ČARODĚJ
Americký příběh film.
Mladší přístupno

30. - 6. 9. BULDOCI A TŘESNĚ
Česká kopie komedie o velkých mafiosích a svých podvodech.
Mladší přístupno

7. - 13. PADRE PADRONE
Trní příběh náboženského muže, který našel odvahu porazit ocelový nákor vedláči pozadí. Italský barevný film.
Mladší přístupno

14. - 20. ČESTKA K RÁH
Americký barevný dobrodružný film již srující příběh tří hrdů, kteří tvrdě zápasí o lepší život.
Mladší přístupno

21. - 27. ŠLÁNĚ TĚŽKÉ
Sovětský lednický Česky a Poltka v období psalubání. Sule. Česko-polský film.
Mladší přístupno

ODPOLEDNÍ PŘEDSTAVENÍ PRO MLÁDEŽ - v 15.30 h

1. PUS-EDNI ANDELE - Italský film

2. POSEBNÍ BRATRI - Film NDR

3. NA GRANATOVCH OSTROVCH - Sovětský film

4. CO JE DOMA, TO SE POCITA - Česky film

5. FUNERÁRY - Česky film

PŘEDSTAVENÍ PRO DĚTI - v 15.30 hodin

1. PRINCEZNA NA HRASKU - Sovětský film

2. JESAC, MYŠAKI A ŠIBSNICAK - Česky film

3. ČAROVY SLAVY - Česky film

4. ZA TRNKOVÝM KŘEMEM - Sovětský film

5. O ŽENY, TEN KONČIL ZAJICE! - Sovětský film

6. ZLOMENA PODKOVA - Sovětský film

7. NRVLENÝ TEGVAL NA SVĚTĚ - Sovětský film

8. RUSLAN A LUDMILA - Sovětský film

9. BYL ŽENONÍ JEDEN KRAL - Česky film

Autobusová spojení linkou č. 21.

Jas

Č. 3-VITKOVICE, LA PASHONARIE 25 TEL: 301 77

1. - 7. VALACHOVI SVĚDEČTI
Charles Bronson a Lino Ventura v hlavních rolích italsko-francouzského filmu. Výpověď muže, který po letech ve sběhčí mafii odhalil její základy.
Mladší přístupno

8. - 14. AFĚRA OMCORDE
Dramatický boj o ústavy senátorského nadzrakového dopravního letadla. Italský barevný letecký film.
Mladší přístupno

15. - 21. BOCKERER
Rakouský film vyprávěný na XII MFF v Moskvě 1981. Třináctiletý příběh vídeňského tekače.
Mladší přístupno

22. - 28. ZLATÁ HOREČKA NA KLONDIKU
Barevný film USA. Jeť East a Red Steiger v hlavních rolích kanadsko-amerického filmu. Dobrodružná česká Jaska Londona za zlata.
Mladší přístupno

29. - 5. 8. SINDIBÁD A TYGRÍ OČI
Vznikající dobrodružná satirická animovaná z Pohádek tisíce a jedné noci. Barevný film USA v českém znění.
Mladší nepřístupno

6. - 12. BEZ LÁSKY
Polský film v českém znění. Psychologické drama o mládí neuvážené relikty Barbary Sinové.
Mladší nepřístupno

13. - 19. ZLOČIN A LA NEAPOL
Maurizio Mattioli a Ornella Muti v hlavních rolích italského filmu. Příběh muzikanta, který keřl úteridě na příli neobčerstvené smut. Dabování.
Mladší přístupno

20. - 26. 9. 1982 v 15.30 hodin
Mladší přístupno

PROPADNÉ PENIZE
Sovětský film podle divadelní hry A. N. Ostrovského. O manželství a lásky a o lásce z vyprávěnosti. Dabování.

27. - 3. 9. 1982 v 17.45 a ve 20.00 hodin
Mladší nepřístupno

VROHNÍ, PRGHNII!
Česká filmová komedie o lánosna restaurační jídelně. V hlavní roli Josef Abtman.

26. - 32. LÁSKA NA DRUHÝ POHLED
O mládí láze s hudbou a o přetváření. Barevné české komedie režiséra L. Rychnára.
Mladší přístupno

33. - 39. ČEKATEL NA ŽIVOTNÍ PŘILEŽITOST
Japonský filmová veseločlá a japonsko-samaritán v hlavní roli. O nepřemělné paze učebně a pokračování klavíri a přední lavice. Dabování.
Mladší přístupno

Začátky představení v 15.30, 17.45 a ve 20.00 hodin.
Představení na stovky volů středy a pátku v 15.30 hodin.

PŘEDSTAVENÍ PRO DĚTI - volů v sobotu a v neděli ve 14.00 hodin

1. ČERNÝ HŘEBEC - USA

2. POHÁDKA O POPULCE - SSSR

3. SEDY LEPIC - SSSR

4. KRAKONOS A TOVARYŠ - CSR

5. POSLEDNÍ PROPADNÉ PEKLU - SSSR

6. POHÁDKA O ROZMARINÉ PRINCEZNE - klasika

7. NEVĚSTY PŘIVYAL NA SVĚTĚ - SSSR

8. BOLEK A LOLEK NA DELTAPLANU - FFR

9. KONTEK TĚRÁČEK - SSSR

10. JAK SR ČHTL ZAJICEK KLOUZAT - SSSR

Krásné Pole

OSTRAVA-ZÁŘEH, VYSOKOVSKÁ 113 TEL: 708 53

1. - 7. V ZAJETÍ RYTMU
Mladší přístupno



Americký hrdinový film a přední upřesňující zobrazení.

8. DRŽ SE, DELFINO
Japonský film o mládí ztracené díve.
Mladší přístupno

9. - 15. OKUPACE VE 28 OBRAZECH
Mladší do 18 let nepřístupno
Nápisová japonského filmu o období velké.
Mladší přístupno

16. PRORADNÉ PENIZE
Sovětský film na osnovy A. N. Ostrovského.
Mladší přístupno

17. KDO ZABIL JO-ANN MARCUSOVU?
A KATHY NELSONOVU
Americký kriminální film. Detektivní kopie vst na stopě zločinu.
Mladší přístupno

18. KOJENEC, NAFTA A TRANSILVÁNIE!
Románský dobrodružný film.
Mladší přístupno

19. - 25. DOBRODRUŽSTVÍ ROBINSONA CRUSOE.
NÁMORNÍKA Z YORKU
Animovaný film CSSR-SSSR podle díla D. Defoa.
Mladší přístupno

27. SINDIBÁD A TYGRÍ OČI
Dobrodružná animovaná z Pohádek tisíce a jedné noci. Americký barevný film.
Mladší přístupno

28. - 34. HAZARDNÍ HRA
Nápisový příběh v americkém barozném filmu.
Začátky představení v 15.30 a ve 20.00 hodin (pouze přístupno).
Mladší nepřístupno

PŘIPRAVUJEME:

ČESTA K RÁH - USA

STĚPUJÍCÍ STONZEKA - FRANCIE

Luna

OSTRAVA-ZÁŘEH, VYSOKOVSKÁ 113 TEL: 708 53

1. - 7. KDOŽ ROZVOD, TAK ROZVOD
Americký barevný film v českém znění. Nostalgický příběh o osudném občudu se smragdy, v jehož kolse jsou základy bokosny a čes. V hlavních rolích Bryan O'Neal, Anne Anderson, Ouzar Šaršit, Rejse Linzer Day.
Mladší přístupno

8. - 14. ZELÉNÝ LED
Mladší do 12 let nepřístupno



Americký barevný film v českém znění. Nostalgický příběh o osudném občudu se smragdy, v jehož kolse jsou základy bokosny a čes. V hlavních rolích Bryan O'Neal, Anne Anderson, Ouzar Šaršit, Rejse Linzer Day.

15. - 21. TOM HORN
Western o tajemném pirátském křižáku se svojí nepodřídně. Svoje Stojím v hlavní roli amerického hrdinského barozného filmu. Režie William Wurtel.
Mladší nepřístupno

22. - 28. DÁMA S KAMELIEMI
Barevný film Francie-Itálie-NSR v českém znění. Nostalgický příběh mládeže Alexeandra Damasce režiséra. V hlavní roli Isabelle Huppertová. Režie Maurice Bolognini.
Mladší přístupno

29. - 5. 8. ŠBŮHEM, BRAZILIE!
Brazilský barevný film. Scenář, nář a neobčerstvený český komediový kopie. Režie Carlos Diegues.
Mladší přístupno

Začátky představení v 15.30, 17.45 a ve 20.00 hodin.
Představení na stovky volů ve úterý a v 15.30 a v 17.45 h.

PŘEDSTAVENÍ PRO DĚTI - volů v sobotu a v neděli ve 14.00 hodin

1. - 3. POSLEDNÍ PROPADNÉ PEKLU - CSR

4. - 6. TŘI ZLATÉ VLASY DĚDA VŠEVEDKO - CSR

7. - 9. BOLEK, LOLEK A RUSKA - FFR

10. - 12. HONZA MÁLEM KRAJEM - CSR

PŘIPRAVUJEME:

PEVNOST APACU V BRONXU - USA

TŘI MUŽI NA ZABITÍ - FRANCIE

V ROLE KAKADIEHA - USA

Mír

C. 3-VITOUŠKOVCE, LA FASHIONARIE 10 TEL: 310 62

MILONŮV BROUK
Gendři profane honají obli směsí ovčáků po smradlavých...
Režie Stejný.

SMRT V PŘÍMÉM PŘENOSU
Hvězdná dvojice a hvězdy v hlavních rolích francouzsko-amerického filmu. O setkáních...
Režie S. S. Hecht.

SNĚŽENKY A MACHŘI
O gunglu na horách. Český film režie Karla Svěráka. V hlavních rolích Radovan Kratochvíl, V. Fricmanová, V. Hladíková a další.



O gunglu na horách. Český film režie Karla Svěráka. V hlavních rolích Radovan Kratochvíl, V. Fricmanová, V. Hladíková a další.

ODPADKĚ
Podřevé okolnosti a náročný úkol v dvojnásobném...
Režie J. Sedláček.

KOLONIE
Mladý seriál na stopě zločinců. Fici NDR.

SMRT TALENTOVANÉHO ŠEVCE
Populární kapela Elnar spíše než náboženský...
Režie J. Sedláček.

14

Zalaský představení v 11.00, 17.45 a ve 22.00 hodin. Představení na divácký kadeňák v sobotu v 17.45 hodin.

PŘIPRAVUJEME: OKURKACI VE ŠL OBRÁZKŮCH FYNOST APÁČO V BRONKU JUGOSLAVIE USA

15

Odboj

OSTRAVA-RADVANICE, HVĚZDŇA 4 TEL: 22 51 63

PŘÍSTE BUDEME CHYTRĚJI, STAROUŠKU
Sátická komedie o sovětizaci...
Režie J. Sedláček.

POVIDKY Z VIDEŠSKÉHO LESA
Sensuační drama mladé dívky...
Režie J. Sedláček.

MALERY PANA OČETNÍHO
16



Ilustrační obrázek komedie o muži, který měl doma celou armádu žen a v práci pěstoval křeslo.

VE JMĚNU PÁPEŽE KRÁLE
Pověstí otců plouty vedou představení...
Režie J. Sedláček.

DIVOKÉ KOČKY
Anižský hororový film v...
Režie J. Sedláček.

TRANSPORT SMRTI
Dramatický příběh o...
Režie J. Sedláček.

18

22. - 23. SNY O ZAMBEZI
O poselství amerického zbrodáka...
Režie J. Sedláček.

POMÁDA
Horiz. upletičko amerického...
Režie J. Sedláček.

CESTA K RAJI
Anižský dobrodružný film...
Režie J. Sedláček.

Zalaský představení v sobotu v 17.45 hodin.

PRO MLÁDEŽ - sobota v 13.30 hodin
1. PŘÍSTE BUDEME CHYTRĚJI, STAROUŠKU
2. NA GRANATOVÝCH OSTROVECH
3. DĚDOBŮRNÝ PŘÍBĚH...
4. DIVOKÉ KOČKY
5. SNY O ZAMBEZI
6. ARABSKÉ DOBRODŮRŽSTVÍ

UPOZORNĚNÍ!!!
V místě čtení se divák představení v neděli v 13.30 hodin NEKONAJÍ.

17

Polanka n. O.

TEL: 473 84 (Autobus č. 60 za Světnou)

MLUV, MLUV, ZAJÍMÁŠ ME
Anižský hororový film...
Režie J. Sedláček.

SBOHEM A AMEN
Náboženský výpravčí...
Režie J. Sedláček.

TRISTAN A IZOLDA
Světová legenda...
Režie J. Sedláček.

ARABSKÉ DOBRODŮRŽSTVÍ
Nový seriál...
Režie J. Sedláček.

HISTORIE HRICHU
Drama...
Režie J. Sedláček.

POMÁDA
Americký film...
Režie J. Sedláček.

18

KUŤVY TISIC KLARINETŮ
Obrovská...
Režie J. Sedláček.

VÁLKA FOLICAJTO
Náboženský...
Režie J. Sedláček.

ORLI PĚZO
Anižský...
Režie J. Sedláček.

MAJÍ VELKÝ HOJEJISTA
O...
Režie J. Sedláček.

VETŘELEC
Anižský...
Režie J. Sedláček.

NA GRANATOVÝCH OSTROVECH
Dobrodružný...
Režie J. Sedláček.

POHANSKÁ MADONA
Mařínský...
Režie J. Sedláček.

19

Slavia

OSTRAVA 1, SLAVNOKOVO 9 TEL: 523 31

CIUK, MED A PEFERONKA
Sedláček...
Režie J. Sedláček.

ČITOVÁ VÝCHOVA JEDNÉ DÁŠI
Tragický...
Režie J. Sedláček.

SMĚ MĚ BAVÍ SVĚT
Komedie...
Režie J. Sedláček.

SMRT NA NILU
Dobrodružný...
Režie J. Sedláček.

BANKOVNÍ KONTO S VÝSTRAHOU
Nevěrný...
Režie J. Sedláček.

SVYČASKÁ AFĚRA
Dramatický...
Režie J. Sedláček.

HRANICNÍ ČÁRA
Drama...
Režie J. Sedláček.

20

OKUPACE VE DVO OBRÁZKŮCH
O...
Režie J. Sedláček.

SNĚŽENKY A MACHŘI
O...
Režie J. Sedláček.

SBOHY A NEDELE
13.30 hodin

ZBOJNICKOU GESTOU
Příběh...
Režie J. Sedláček.

PYLKOVÁ SCHOVAVKA
Vedle...
Režie J. Sedláček.

ZBOJNICKÁ ČEST
Národní...
Režie J. Sedláček.

SYMPTATICKÝ DAREBA
Vedle...
Režie J. Sedláček.

PENÍZE NEBO ŽIVOT
Seriál...
Režie J. Sedláček.

PŘEDSTAVENÍ PRO DĚTI - každou neděli ve 14.00 hodin
1. DOBRÉ UTAJENÝ KOD
2. CIBULÁČEK
3. ŠEST MEDVĚDŮ S CIBULKOU
4. PRINC Z DÁLŠKÉHO SVĚTA
5. DOŠPELACI MUZOJI VŠECHNO

SEKÁNÍ SE SOVĚTSKÝM FILMEM
Představení...
Režie J. Sedláček.

21

Slezan

O. 2-MĚCHÁKOVCE, ČS. ARMÁDY TEL: 22 24 25

POMÁDA
Horiz. upletičko...
Režie J. Sedláček.

ZLOČIN A LA NEAPOL
19. - 20.
Anižský...
Režie J. Sedláček.

VETŘELEC
Anižský...
Režie J. Sedláček.

HISTORIE HRICHU
Drama...
Režie J. Sedláček.

SVĚTĚCI
Drama...
Režie J. Sedláček.

DIVOKÉ KOČKY
Anižský...
Režie J. Sedláček.

22

MĚŠTĚ
Anižský...
Režie J. Sedláček.

SNY O ZAMBEZI
Český...
Režie J. Sedláček.

SLAMĚ RŮŽE
Příběh...
Režie J. Sedláček.

Zalaský představení v sobotu v 17.45 hodin.

PŘEDSTAVENÍ PRO MLÁDEŽ - vždy pátek a neděle v 13.30 hodin
16. - 4. SVĚT PATRI MÁM
Sátická...
Režie J. Sedláček.

NA GRANATOVÝCH OSTROVECH
Dobrodružný...
Režie J. Sedláček.

SPRÁVČÍKOVY AJS LÉON SE
Národní...
Režie J. Sedláček.

TRÍ NEODĚLANÉ DOPISY
Dramatický...
Režie J. Sedláček.

PEKELNÝ OSTROV
Japonský...
Režie J. Sedláček.

23

Svoboda

OSTRAVA 1, DIMITROVA 106 TEL: 23 55 27

SNĚŽENKY A MACHŘI
O...
Režie J. Sedláček.

SOUDCE A JEHO KAT
Kriminalní...
Režie J. Sedláček.

POMÁDA
Horiz. upletičko...
Režie J. Sedláček.

JDI ZA MÁMOU, TÁTA PRACUJE
Francouzský...
Režie J. Sedláček.

24

SNĚŽENKY A MACHŘI
O...
Režie J. Sedláček.

SOUDCE A JEHO KAT
Kriminalní...
Režie J. Sedláček.

POMÁDA
Horiz. upletičko...
Režie J. Sedláček.

JDI ZA MÁMOU, TÁTA PRACUJE
Francouzský...
Režie J. Sedláček.

25

Zdar
OSTRAVA • FOKUBA, VŘESINSKÁ UL. TEL.: 54 62 56

1. - 4. v 13.30 hodin *Mladší příslušnost*
SIFRA PRO ŠEFA
F8648 ogeza tajná slabky. Film NDR. Režie H. Ditzka.

1. - 4. v 17.45 a ve 20.00 hodin *Mladší nepříslušnost*
BEZ LÁSKY
Česko-maďarská romantická sociální na vyznameneo kaiteoru. Barvený film poklé produkce v režii Barbary Sasnové.

5. - 7. v 13.30 hodin *Mladší příslušnost*
TAJEMSTVÍ HRADU V KARPÁTECH
Hrdinná komedie o zámku hradi a svých okolích. Český film na motivy slavného románu Juliusa Vernea. Režie Otakar Čižek.

5. - 7. v 17.45 a ve 20.00 hodin *Mladší nepříslušnost*
MALEBY PANA UČETNÍHO
Komedie o muži, který měl doma odlišnou ženu a v práci svatého šefa. Italský barvený film v režii Facla Villaggio a Nino Ferrera.

1. - 11. v 13.30 hodin *Mladší příslušnost*
PIRÁT SEDMI MOŘÍ
Gerard Butler v hlavní roli dobrodružného historozámského filmu z epického světa. Režie S. Bognanelli.

8. - 11. v 17.45 a ve 20.00 hodin *Mladší nepříslušnost*
RIDIC
Dobrodružný příběh o obdivokvém muži na volostem. Anglický film v režii W. Hill.

12. - 14. v 13.30, 17.45 a ve 20.00 hodin *Mladší příslušnost*
S TEBOU MĚ BAVÍ SVĚT
Komedie o mužích, kteří se došli vyhnout manželkám provincom. Český barvený film. Režie Marie Pozdilová. Hrají: J. Šafránek, Jana Šulcová, Eliška Balzerová aj.


15. - 17. v 13.30 hodin *Mladší příslušnost*
PUDR A BENZIN
Komediofilm film a J. Vokáčem a J. Werichem v hlavních rolích. Režie J. Těšitel.

18. - 20. v 17.45 a ve 20.00 hodin *Mladší nepříslušnost*
SVYČASKÁ AFÉRA
Dramatické pozadí záhadné smrti novináře. Jena Sorel v hlavní roli byjanského filmu. Režie Peter Ammann.

28

19. - 21. v 13.30, 17.45 a ve 20.00 hodin *Mladší příslušnost*
ČEPIK A MIMOŽEMSTANE
Německá dobrodružství a sci-fi filmová seriál populární seriál ze série Topoi. V hlavní roli Louis de Funès. Režie Jean Girault. Film francouzské produkce.

22. - 23. v 13.30 hodin *Mladší příslušnost*
KOUZELNÉ DOBRODRUŽSTVÍ



24. - 26. v 13.30, 17.45 a ve 20.00 hodin *Mladší příslušnost*
TEMNÝ OVAŘSKÝ LÁSKY
Jedn obozobrátní seriál o mládenci, který se snaží odhalit vraždu svého otce. Český film podle románu Alaina Foucaiera. Režie A. Kocák.

27. - 29. v 17.45 a ve 20.00 hodin *Mladší příslušnost*
ELVIS PRESLEY
Král rocknrolu a jeho vzruš. Americký barvený film v režii Johna Carpentera.

30. - 31. v 13.30 hodin *Mladší příslušnost*
MRKÁČEK CIKO
Příběh o pánovi dvou dílců a psa. Český barvený film. Režie Vera Sotková-Přiválová.

32. - 34. v 17.45 a ve 20.00 hodin *Mladší nepříslušnost*
HRANIČNÍ ČÁRA
Charles Bronson v hlavní roli amerického dobrodružného filmu. Drama lidí, kteří se stali vyhledávanými obchodní arimem. Režie Jerrold Friedman.

35. - 37. v 13.30 hodin *Mladší příslušnost*
PRORADNÉ PENÍZE
O manželství a lásky a o kluce a vypořádání. Sovětský film podle divadelní hry A. N. Ostrovského. Režie Jevgenij Mavryj.

38. - 40. v 13.30 hodin *Mladší nepříslušnost*
DOČASNÝ ZÁJ
Zálibek a lozecké lásky zrušen v sítěch letoch války. Maďarský film v režii A. Kovácsa.

29

Začátky představení v 13.30, 17.45 a ve 20.00 hodin.
Představení na slovensky začít pondělí a úterek v 17.45 hodin.

PŘEDSTAVENÍ PRO DĚTI - vždy v pátek ve 13.45 hodin (Mladí diváci) a v sobotu ve 13.30 hodin

5. a 6. NICKI
O děvčátku, které měla starost a cizím a podle z učebnice matematiky. Film NDR.

9. - 10. ZACHOVANÝ ZÁMEK
Pohádková vyprávění o nových zápisce Hedka, Lukka a jejich přátel. Filmové plátno USSR.

16. a 17. OBŠIRNÍ Z PYLE VĚR
Přemysl pohádky o chlapci muzikantovi, kterému pomáhá a bojuje s zlými silami. Český barvený film.

21. a 22. O KOCHEBU MIKROSOVY
Příběhy různých pohádkových hrdinů. Filmy ČSFR.

29. a 31. GHULPÁČ A SPUNT
Věrné a mazlivé vřelky mátlého chlápce a jeho psa. Barvený sovietský film.

PŘIPRAVUJEME:
MILONOVY FROUK 17.ÁLIE

30

Petrkovice
(autobusová spojení z Přívozu č. 34 a 56)

PROGRAM KINA NEBYL DO TERMINU
UZÁVĚRKY DOBÁN

31

ZMĚNA PROGRAMU VYHRAZENA

VYDÁVÁ: Městská správa kin, zařazení NVO, Vyškovická 113, Ostrava 3, tel. 727 06, 728 51. NEROPRODEJNÍ!
Povoleno odborem kultury NVO, č. j. 80/82.
Vytiskl: Městské tiskárny zřídový, n. p., provoz 21, Ostrava 1, Novobátová 7, z. č. 28512.



Obrázek č. 9–23²²⁹

Obrázek č. 24²³⁰

²²⁹ Obrázek č. 9–23: Program Městské správy kin. Zdroj: Soukromý archiv Vladimíra Holaně.
²³⁰ Obrázek č. 24: Dům kultury. Zdroj: <https://www.ostravainfo.cz/cz/objevuj-ostrovu/kultura/kulturni-domy/247-dum-kultury-mesta-ostavy.html>



Obrázek č. 26²³²

FFP - ČERVEN '73

OSOBNÍ ÚDAJE: (zakrmele příslušný obdélníček)

1	MUŽ	VEK	ZENA	2
1	2	3	4	5
15-19	20-24	25-29	40-59	60 a víc
UKONČENÉ VZDELÁNÍ				
1	2	3		
Základní	Sředoškolské	Vysokoškolské		

I. Co Vás nejvíce přitahuje na FFP?
Zapišme pořadových čísel (1-4) do obdélníků napravo určité pořadí.

1	výběr filmu	
2	ústa herecká dotyčce	
3	prostředí letního kina	
4	masová návštěva představení	
5	žánr: mimoládné okse spojené s FFP	
6	nenáhodná žánr, jarm tu náhodou	

II. Které z těchto uvedených reklamních prostředků a způsobů Vás nejvíce oslovují při rozhodování o návštěvě kina? Zakrmele podle Vašeho mínění pět nejúčinnějších propagačních prostředků.

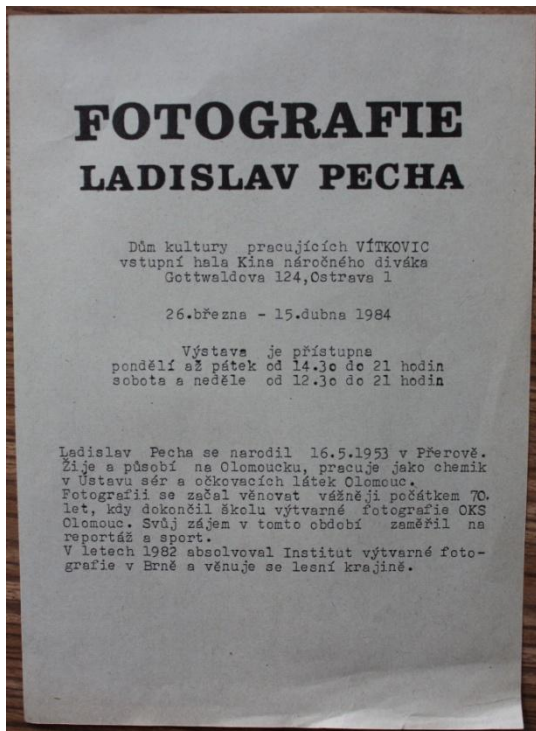
1	malý grafický filmový plakát	
2	velký grafický filmový plakát	
3	reklamní leták	
4	propagační popis (program)	
5	časopisná fotografie z filmu	
6	barevné fotografie z filmu	
7	zvětšeniny fotografií	
8	informace o filmech v denním tisku	
9	filmové časopisy	
10	informace o filmech v rozhlasu	
11	informace o filmech v televizi	
12	reklamní ukázkový film v kině	
13	diapozitiv	
14	malý novinový inzerát s fotografií	
15	velkoplošná novinová inzerát s fotografií	
16	velké propagační plachty nad kina (markýzy)	
17	světlé světelné u kina	
18	propagační panosky na ulicích	
19	prostřední kina	
20	ústní předávání informací o filmech	

III. Kterí z uvedených herecká a herců, představitelů hlavních rolí v českých a slovenských filmech uvedených na FFP '71 a '72 jsou u Vás nejoblíbenější? Zakrmele v každém označeném sloupci jednoho herce a jednu herečku.

1	Silva Budínová	1	Josef Adamec
2	Petra Cernocká	2	František Filipovský
3	Andra Cunderliková	3	Lubomír Lipský
4	Květa Fialová	4	Jaroslav Marvan
5	Ida Rappalová	5	Vladimír Menšík
6	Helena Kůrková	6	Ivan Ráplík
7	Ilona Sejbalová	7	Ivan Ráplík
8	Božidara Turzonová	8	Jiří Svoboda
9	Magda Votavová	9	František Vichera
10	Sofia Žáková	10	Bokul Záhorský

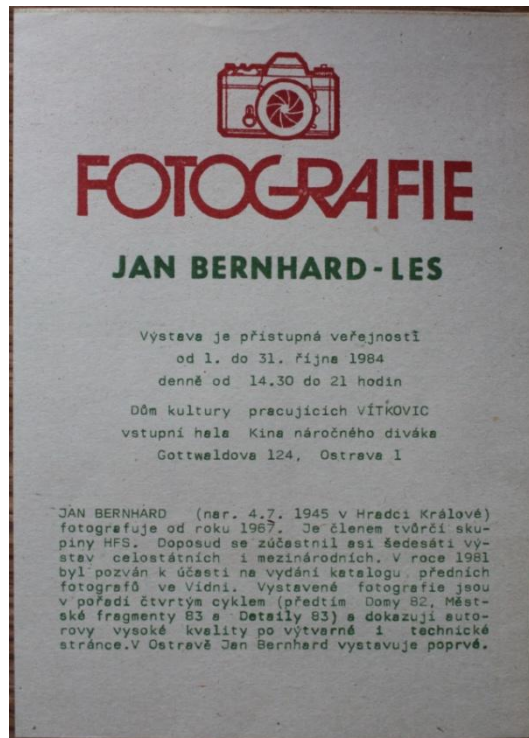
Ústřední půjčovna filmů
Ústřední štáb FFP

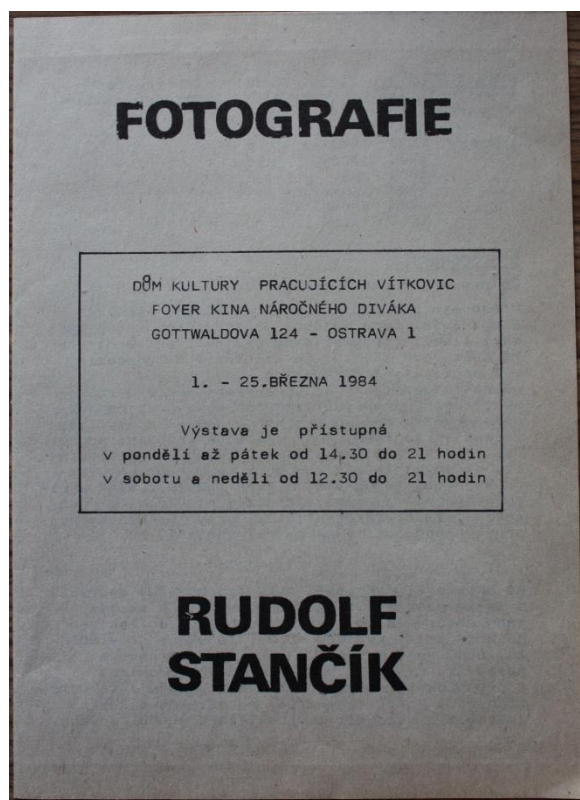
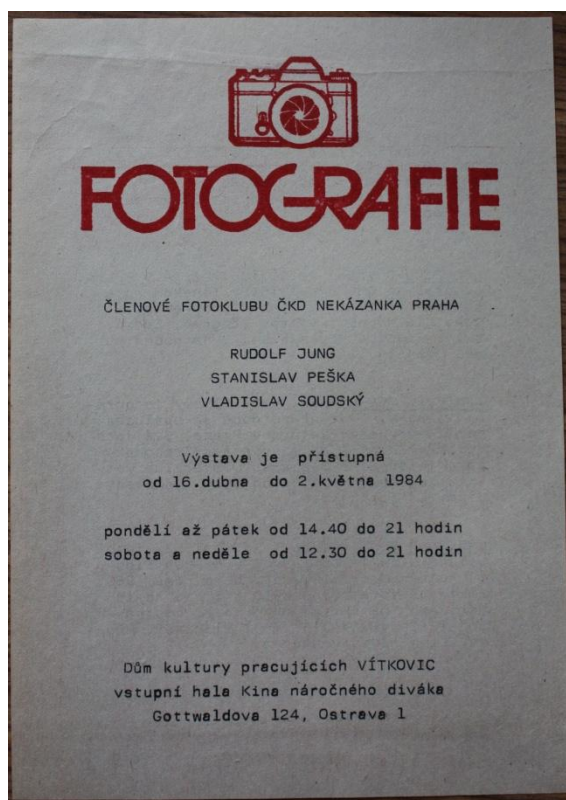
Obrázek č. 27²³³



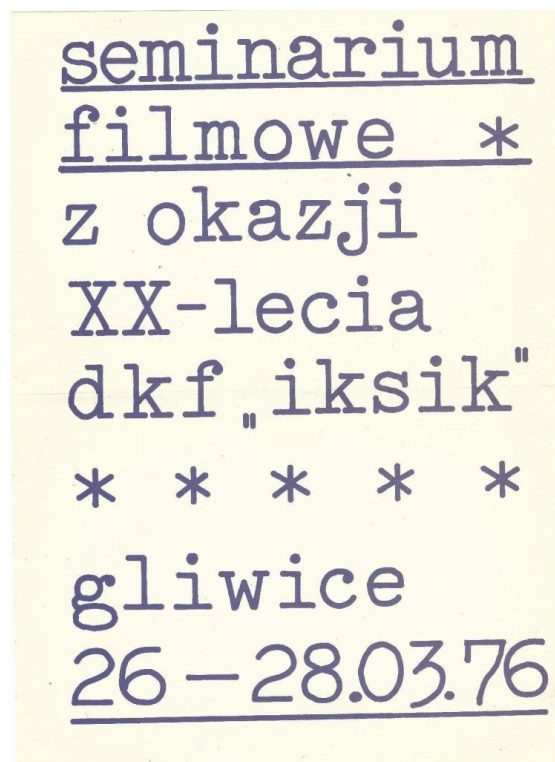
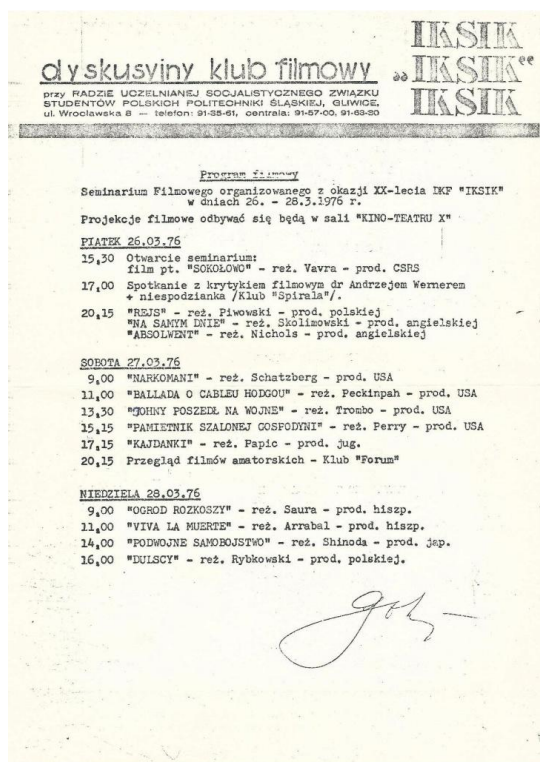
²³² Obrázek č. 26: Dnešní vchod bývalého KND. Zdroj: Martin, ed. *Bílá loď uprostřed Ostravy 1961-2001: 50 let Domu kultury města Ostravy v proměnách umění a doby*. Ostrava: Image Studio, 2011. ISBN 978-80-903902-3-2, s. 192.

²³³ Obrázek č. 27: Anketa FFP. Zdroj: AMO, Fond NVO 1969–1990, Knihovna, kina pomník V. I. Lenina 1971–1975, č. kart. 364.

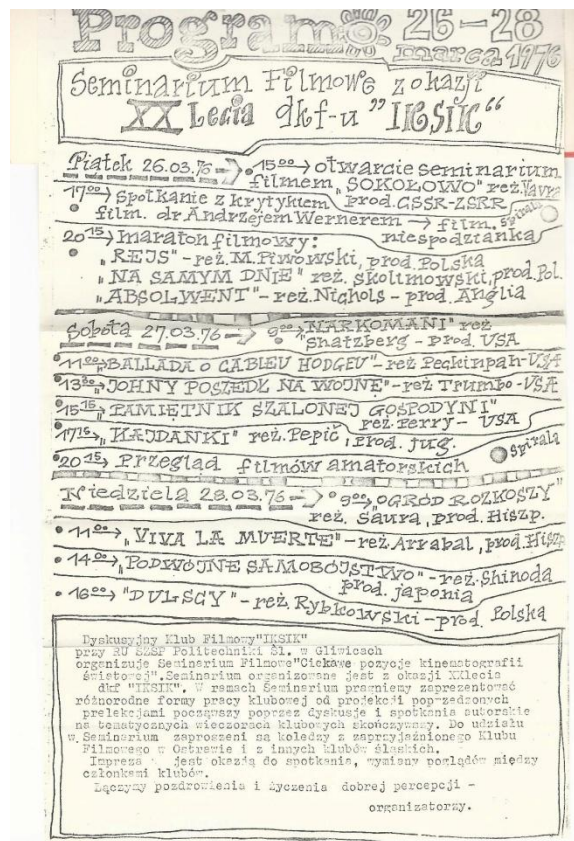




Obrázek č. 28–31.²³⁴



²³⁴ Obrázek č. 28–31: Pozvánkové plakáty k výstavám v prostorách KND. Zdroj: Archiv Vítkovice, Fond DKPV (1955) 1961–1992, Propagační materiál DK – tiskoviny, plakáty, Inv. č. 485, č. kart. 26.



Obrázek č. 32-35²³⁵

Vojtěch

Zápis ze schůze výboru filmového klubu konané 7.3.1984

účast: Rohan, Liška, Balogh, Holan, Krtilová, Hojříšek, Pohl, Vodička
omluven: Mareš

- 1/Letáky: 4.4. Krvává svatba - dodatečně
12.4. Pár dnů z minulosti - starší leták
26.4. Světelný den - Fryš
- 2/Klubová práce 29.3. DOKTOR POPAHL, bude odeslána z FK příští týden.
Po obdržení dohlédnout projekci s dr. Světlenskou - předklad, a účasti
Liška a V. Holan.
- 3/anketa k vyložení 6.3., losování 29.3., sjezdiště P. Balogh. Vyloučit urmu.
- 4/Předklad tvorby režisérů druný posudek odešle P. J. Vraštilak/tel. M. V.
Převzetí průkazů tarčina a předložení kalkulace tisku v Gliwici
/FK-... měšný/: malofotek PKO do 50000 a tři měsíce, tisk horou s au-
bou v MTZ do 40000 a 9 až 12 měsíců po dodání, fotostáž MTZ Gliwice
v kooperaci s Gottwaldovem do 50000 a nejdříve 9 měsíců po dodání.
- 5/Lektorské projekce: 17.3. od 9 hodin KARALA/Bůžka 1981/ a KÁT TERČANST
/kalk 1979- dvě povídky: ze cihlovou zdí, Filson a Baucia/. Později
SABANER /kalk/. Z FIKS možná AUSTRIE a v 2. pol. března GCLIN a
POLSKÁ KAHLE.
- 6/Zpráva ze semináře v Ballytrici - Ho, Ho, Li
Na seminář 6.-8.4. v Prostějově delegování: Ho, Li, Ho, Ho, Ho, Ur.
Tři další přihlášky projedná s Radou FK-Li
Sobotní titul 7.4., všichni naděle byla, ponachat pro lektorskou projekci
- 7/Na nástěnku instalovat materiál od P. Hojříška - V. Holan
- 8/Odeslána anketa z FK Česká Lípa o nejzajímavější film 1983.
Na příští sezónu odloženo prvých 5000 číselových průkazů.
- 9/P. Hojříšek začne zpracovávat kartotéku 83/84.
- 10/Na pořádkání úst. zřizovatele bude při MZŠ 8.3. poslat uvést službu:
19.30-8a, Ur 17.45-11, Ur 20-8a, Po
Služba 29.3. na premiéře FK, kontrola průkazů u vchodu, bude rozdělena
dodatečně
- 11/V. Holan přednal plán kr. filmů na 4.-6.04. K tomu vyžádat přes KFF
nebo SPF "moderní horor" Svankmajera DO FIVNICE /Film. přehled 11/83/.
- 12/Na pedisní sobotu budou vybrány hudební profily, seznam dodá L. Pohl.

Bobování: Li - 13	Ho - 6
Ho - 9,5	Mo - 5,5

Celkový stav: Rohan 160 Liška 172 Balogh 87 Krtnar 64
Holan 144,3 Krtilová 10,3 Hojříšek 60 Pohl 16,5
Vodička 56,5 Fryš 88,3 Hanáková 13,5

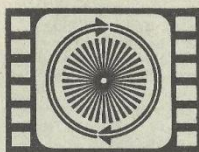
zapsal: Liška předsedá FK: V. Rohan

rozdělovník: nám. S. Paprstein, členové výboru

Obrázek č. 37²³⁶

²³⁵ Obrázek č. 32-36: Materiály pro seminář v polském filmovém klubu v Gliwicích. Zdroj: Soukromý archiv Vladimíra Holaně.

²³⁶ Obrázek č. 37: Zápis ze schůze Filmového klubu. Zdroj: Soukromý archiv Vladimíra Holaně.



OSTRAVSKÝ FILMOVÝ KLUB
KINO NÁROČNÉHO DIVÁKA
ROH - DŮM KULTURY PRACUJÍCÍCH VÍTKOVIC
ŽELEZÁREN A STROJŮ IRENA KLEMENTA GOTTWALDA
GOTTWALDOVA 124 709 24 OSTRAVA 1

27. 10. 1983

ELISO, MŮJ ŽIVOTE

(Elisa, vida mia/

Scénář a režie: Carlos Saura

kamera: Teo Escamilla

hudba: Erik Satie

hraji: Geraldine Chaplinová (Elisa), Fernando Rey (Luis), Norman Briski (Antonio), Isabel Mestresová (Isabel), Joaquín Hinojosa (Julian), Ana Torrentová (Elisa jako dítě)

produkce: Španělsko 1976 - 125 minut

Fernando Rey odměněn Cenou za herecký výkon na MFF v Cannes 1977

"Především měj otevřeny oči duše. Chceš-li vidět, kým se stáváš, hled jimi".

/Baltasar Gracián/

ELISO, MŮJ ŽIVOTE znamená rozvinutí stylistických postupů předchozího Saurova filmu Starý dům uprostřed Madridu, zejména potlačení dramatického stupňování děje a omezení se na záznam vědních událostí. Zdánlivě jednoduchými prostředky tak Saura vytvořil jedno z nejsložitějších děl moderní kinematografie - a to nikoli jako sevřené celek, ale jako útvar blízký současné poezii a esaji, který provokuje cit i rozum a nabízí se k neustálému dotváření v pohledu diváka. Situace je určena setkáním Elisy s otcem, které-

přisouzeny a bouří se. Ačkoli v závěru údajně podává Calderón důkaz o tom, že pro každého je důležité hrát co nejlépe svou roli v souladu se svým vlastním pojetím, přece jen nakonec říká, že každá postava má možnost jednat, jak chce, ačkoli se to v životě často shoduje s přisouzenou rolí. Calderón chtěl podat důkaz, že spása či zatracení člověka závisí zcela na jeho chování. Divadelní dílo tvoří součást toho, co se snaží říci náš film: Narodili jsme se proto, abychom dodržovali stanovená pravidla chování a zákony? Nebo naopak jsme se narodili proto, abychom byli sebou samými, schopni uvést v pochybnost ty zákony a ty normy, ta pravidla, která řídí naši existenci...?"

"V ELISE tvoří pohrávání s časem a prostorem nedílnou součást příběhu. Osobní zkušenost mě naučila, že překryvání časů a prostorů není intelektuální konstrukcí, nýbrž že odpovídá naší schopnosti postihnout náš jedinečný čas a jedinečný prostor".

"Hlavní postavy ELISY mají fatalistickou koncepci života: považují smrt za něco neodvolatelného a definitivního. V určitém smyslu představuje smrt Luise, Elisinu otce, její narození. Vytváříme své osobnosti na "pozůstatcích" našich předků. Elisa se rodí z minulých zkušeností i ze životních zkušeností svého otce - jejich prostřednictvím uspořádává a potvrzuje svou individualitu".

Použito: Labyrinty Carlose Saury

Připravil: Milan Lička

MTZ 021 R

ho navštíví na kastilské samotě po dvaceti-letém vzájemném odloučení. V průběhu děje se poznávají tyto dva lidé, které dělí věk, zkušenosti a životní orientace; otec píše román a pokouší se bilancovat vlastní život, dcera hledá východisko z citové krize.

Otcova osamělost, kterou v závěru následuje i Elisa, je dána jeho touhou být sám sebou v každém okamžiku. Není to tedy útek před životem, ale stav umožňující nezávislé posuzování a nezájaté sebehodnocení člověka, který nechce soudit, ani být posuzován společností, jež zploštuje jedince na úroveň průměru aby ho pak mohla snadno zařadit. Kdo se neodlišuje od běžně přijatých norem, může k hodnocení použít uznávaná kritéria a tak se zbavit nejistoty tázání a hledání odpovědi. Avšak Luis je sám sobě měřítkem a sou dce, trvale pochybuje, hledá, jeho vnější neměnná existence skrývá vnitřní boj (změna vztahu k literární tvorbě i postoje ke smrti).

Elisa je svým temperamentem, sklonem k předvádění se a sebeklamu v mnoha směrech otcův protipól. Ve svých vizech (sebevražda manželovy milinky, ztotožnění s ženou zabitou poblíž otcova domku) se stylizuje do bytosti trýzněné a trpící. Její útek z manželství spíše než z manželovy nevěry plyne z touhy po nezávislejší existenci a je podvědomě hledáním cesty, jakou zvolil kdysi otec. Jejich vzájemným sblížením Elisa potvrzuje pojetí Luisova života a dává mu i citové naplnění.

Na klíčové postavení Elisy v příběhu odkazuje ostatně titul díla, který režisér převzal z básně Garcilase de la Vegy, citované v průběhu děje. Myšlenkové zázemí díla a usilování obou hlavních postav Saura naznačil inecenací Calderónovy hry Velké divadlo světa. Aspekty svobodného rozhodování, o nichž hra pojednává, lze chápat nejen jako vyjádření režisérova životního postoje, ale také jako krédo jeho režijní práce. Saura poskytuje každému motivu, náhodné myšlence a podnětům ostatních spolupracovníků dostatek prostoru,

aby přispěly k celkovému tvaru a obsahu díla.

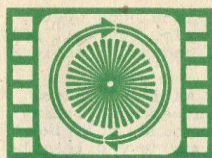
Struktura filmu má tu zvláštní vlastnost, že předchozí náměty a postoje nejsou rušeny následujícími, ale zůstávají stále přítomny v souladu se slovy Luise o "minulosti, která nás dělá tím, čím jsme". Závěr filmu je jakoby návratem do výchozího bodu, divákovu vnímání je však naplněno poznáním různých variant skutečnosti a představ. Film lze vykládat jako souhrn skutečných událostí a představ hlavních postav nebo jako literární fikci. Poslední interpretaci podporuje použití komentáře (hlasu mimo záběr čtoucího román).

Saurovo pojetí reality je velmi široké: střídají se záběry skutečnosti se vzpomínkami, představy skutečných událostí s čirou fantazií. Některé sekvence umožňují několikery vyklad, neboť jejich umístění do času a reality je sporné. Taková analýza však není pro pochopení díla nutná; důležité je přijmout autorem předkládanou totální realitu, v níž mají přítomnost i minulost, skutečnost, vzpomínky, představy a literární fikce stejnou hodnotu výpovědi.

Z minulosti je známa řada pokusů o uvolnění kinematografie z pout zachycování reality - které však - s výjimkou Resnaisova Loni v Marienbade ztroskotaly. V Marienbade se sice stíraly hranice mezi skutečností a představou, základní schéma příběhu se však odehrávalo v prostředí zřetelně odtrženém od reality. Saura naproti tomu vychází z běžné skutečnosti a lidské zkušenosti, Resnaisovi estetizaci odmítá. Díky přirozenosti, vyprávění tak může navázat důvěrné spojení s divákem, prožívajícím nejen příběh, ale dopracovávaným se k pochopení hlubšího vyznění díla.

Z rozhovoru s Carlosem Sauro.

"V Calderónově hře se pojednává o naprosté svobodě rozhodování a o možnosti, aby herci byli představiteli rolí, jež jim byly svěřeny, a současně sebou samými. To má za následek, že některé postavy nepřijmou role, které jsou jim



OSTRAVSKÝ FILMOVÝ KLUB
KINO NÁROČNÉHO DIVÁKA
ROH - DŮM KULTURY PRACUJÍCÍCH VÍTKOVIC
ŽELEZÁREN A STROJIREN KLEMENTA GOTTWALDA
GOTTWALDOVA 124 709 24 OSTRAVA 1

KVĚTEN - ČERVEN 1983

Děla neobrušená !!
5.5. VEČER FILMOTĚKY uvádí první významné dílo Michalise Kაკοjannise, tvůrce slavného Reka Zorby. Jeho film z r.1956 je ovlivněn současně antickou tragédií i moderním italským neorealismem. V první části snímku je znamenitě vystižena rozdílnost postojů dvou mladých Aténů-typu Felliniho "darmošlapů"-na prázdninovém pobytu a místních obyvatel odlehleho ostrova. Milostný příběh mladého intelektuála a dívky poznamenané rodinnou tragédií působí přesvědčivě díky přesně odpozorovaným charakterům a vzta- hům i mistrovsky vykreslené atmosféře. Režisér tak vyvážil melodramatičnost filmu, na jehož vyznění má značný podíl Ellie Lambettisová v roli jemné a zkáze zasvěcené ženy, právě tak jako Walter Lassally, jehož kamera zachycuje kontra- sty mediteranniho prostředí.

12.5. TŘESKY PLESKY /1972/ Vasilije Šukšina - snad nejvíce "formanovský" z jeho filmů - nazna- čují, že režisér, ve své tvorbě neustále porovná- vející povahy formované životem na vsi a ve měs- tě, přece jen tíhne k venkovské upřímnosti a mo- rální zatvrdlosti. Putování traktoristy Ivana a jeho ženy z altajské vsi na dovolenou na Krym je úsměvnou i kritickou přehlídkou charakterů postav, s nimiž se setkávají; cestou dojde k ne- příjemnostem s vlakovým zlodějem, ale i k navá- zání známosti s profesorem etnografie, v jehož moskevském bytě se pak rozvine mnohvrstevná,

postižen, odhaluje současně i neschopnost domá- cí buržoasie, která ze západní civilizace dove- dla převzít jen pozlátko. Senegalský režisér Sembène, považovaný za umělecky nejzralejšího filmaře černého kontinentu, se ve své tvorbě většinou nezaměřuje na revolučně apelující díla a je spíše citlivým pozorovatelem africké spo- lečnosti trpící rozporu mezi prudkými civili- začními změnami a setrvačností vědomí jedince.

30. 6. MAX LINDER je název pásma grotesek /Ame- rická svatba, Max letcem, Strašidelný zámek, Moric loví ryby, Lehman kupuje vejce, Provazo- lezkyně, Černá ruka, Závody policajtů/, jejichž hrdiny jsou osobnosti francouzské komické školy z počátku století. Hvězdou mezi nimi je ele- gantní a stylově vyhraněný Max Linder, který představuje - v protikladu k Chaplinovi, na ně- hož měl vliv - typ "aristokratického" komika pohybujícího se v lepší společnosti. V jeho filmech splývají všechny prvky tehdejší filmové komedie - triky a situační komika, honičky, pá- dy - v jemné předivo, většinou kořeněné zlomy- slinou ironií.

-il-

Poznámka: Jako VEČERY FILMOTĚKY jsou uváděny archivní filmy bez monopolního práva distribuce, takže propagace filmu není povolena. Název filmu je na vývěse kina.

*X nebudete, ned. kina
zrušit!*

sarkasticky zabarvená konfrontace obou světů. Šukšin se tu poprvé ve svém filmu postavil před kameru a se svou ženou Lidí jedinečně ztěles- nili hlavní dvojici.

19.5. ALLEGRO BARBARO /1978/ Miklóse Jancsóa dějově navazuje na "Maďarskou rapsódiu"; zamyš- lená trilogie je inspirována osudy politika Endre Zsilinského, jehož život je v díle sil- ně stylizován a odráží v dramatických zkratkách zákruty novodobých maďarských dějin. Aristokra- tický hrdina filmu je stržen velkou vizí a pro- chází rozhodující proměnou: zpětrhá pouta s ro- dinou, zanechá vojenské kariéry a jeho vášnivost ho přivede až k mytické oddanosti lidu. Divoký rytmus Bartókova "Allegra barbara" se symbo- lickou silou vyvažuje atmosféru, kterou je tento zvláštní příběh prodchnut. Náborový vývoj hrdiny je při absenci psychologického prvku zprostředkovan konkrétními klíčovými scén, dialogem a choreografickým stylem.

26. 5. DALŠÍ VEČER FILMOTĚKY uvádí film Julese Dassína - režiséra, který proslul předtím v Hollywoodu několika příkladnými kriminálními snímky "černé série" a ve Francii virtuózní melancholickou gangsterkou "Rvačka mezi muži". Jeho dílo z r.1956 vychází z románu čelného řeckého prozaika Nikose Kazantzakise "Kristus znovu ukřížovaný", jehož děj se odehrává na po- čátku dvacátých let v řecké vsi okupované Turky a je vlastně aktualizovanou verzí dramatu Spa- sitele. Příprava pašijových her - kdy ovčák Manolios se pod vlivem pověření roli Krista promění a hlásá rovnost a bratrství mezi lidmi- rozpoutá řetěz událostí, které naruší dosavadní hierarchii poslušnosti vůči místním farizejům a cizímu panstvu. Jednu z hlavních rolí ztěles- nila významná tragédka Málina Mercouriová, žena režiséra.

2. 6. VEČER FILMOTĚKY uvádí film Emilia Fer- nándeze z r.1949, jímž vrcholil rané období tvorby režiséra, který světu objevil mexickou

kinematografii řadou umělecky závažných děl za- byvajících se společenskými konflikty zaostalé země. V příběhu, jehož hrdinou je vesničan ne- spravedlivě odsouzený do vězení, rozvíjí osudo- vé drama dvou mužů a jedné ženy. Rafinovaná ka- mera Gabriela Figueroa zaznamenává obrazy pří- rody a lidí povolným, slavnostním rytmem, s plastičností a dekorem; lesk a hloubku zába- ru dosahuje zdrazněním kontrastů světla a tmy.

9. 6. SETKÁNÍ BÁLINTA FABIÁNA S BOHEM /1979/ Zoltána Fábriho se odehrává v době těsně po první světové válce a je koncipováno jako cyk- lus čtyř ročních dob určujících život venkovana. Ústřední postavou je obyčejný maďarský sedlák /ztělesněný vynikajícím Gáбором Konczem/, jehož traumatický válečný zážitek, dramatické dějinné události a neštěstí v rodině přivádějí k exi- stencionálním otázkám; na které marně hledá od- pověd. Dílo má charakteristické znaky Fábriho poetiky, jimiž je důsledný realismus, pečlivá kompozice a vyváženost stavby, citlivá kresba atmosféry a zaujetí vnitřním světem hrdiny.

16. 6. DALŠÍ VEČER FILMOTĚKY uvádí film Ingmara Bergmana /1955/ z okruhu jeho několika málo ko- medií, v nichž honbu za štěstím a láskou před- vádí s výsměšnou groteskností a hořkou nostal- gií. V průběhu jedné noci rozpoutává děj plný překvapení a zvratů, jejichž iniciátorkami jsou ženy - nacházející nového milence nebo se vrá- cející k dřívějšímu bez ohledu na společenské postavení a dvojzvyk. Bergmanova letní noc uká- zuje čtyřem dvojicím tři úsměvy: v prvním si mladí milenci "nabídlí své duše a těla", druhý je vyhrazen "šáškům, bláznům a nenapravitelným" a třetí je "pro smutné, pro ty, kdož nespi, pro ty, kdož mají strach, pro ty, kdož jsou sami".

23. 6. XALA /1974/ Ousmana Sembène je satiric- kým portrétem "socialisty afrického typu", jed- noho z těch, co vyatřídili kolonizátory. Sexu- ální impotence /v jazyce uolof "chala"/, již je

Obrázek č. 38-43²³⁷

²³⁷ Obrázek č. 38-43: Letáky vydávané Filmovým klubem. Zdroj: Soukromý archiv Vladimíra Holaně.

Vážení přátelé,

předáváme Vám každoroční anketu Ostravského filmového klubu, sestávající ze tří částí. V první určete pět, podle Vašeho názoru nejlepších filmů, uváděných v naší distribuci od 1.9.1982 do 31.8.1983, ve druhé části pět nejlepších filmů uvedených Filmovým klubem v minulé sezóně a konečně pak ve třetí části tipujte deset nejlepších filmů bez ohledu na to, zda jsou uvedeny v prvním nebo druhém seznamu. Jedná se o souhrnný názor, konfrontující repertoár filmové distribuce s repertoárem našeho klubu.

Anketa je slosovatelná! Pět výherců bude vylosováno ve čtvrtek 22.3. v 17,45 hodin před představením.

S ohledem na velikou pracovní a malou nákladnost nezasíláme tiskopisy ankety na Vaši adresu, ale jsou volně k dispozici v Kině národního diváka. Proto je nutné vylosované odpovědi na anketu porovnat s členskými přihláškami. Pokud by došlo k nesrovnalosti jména a čísla průkazu, popřípadě více odpovědí by bylo označeno jedním jménem nebo číslem, výhra propadá.

Cenami pro výherce jsou volné vstupenky do Filmového klubu, které platí od 29. března do 31. prosince 1984.

- 1.cena: na všechna představení Filmového klubu
- 2.cena: na 20 představení FK
- 3.cena: na 15 představení FK
- 4.cena: na 10 představení FK
- 5.cena: na 5 představení FK

Uzávěrka ankety je ve středu 21. března 1984 !

Anketní lístky můžete do tohoto termínu odevzdat do vystavené urny v šatně kina nebo zaslát s předstihem vyplaceně poštou (frankujte 50 hal. známkou).

Výbor Ostravského FK

Seznam distribučních filmů sezóny od 1.9.1982 do 31.8.1983. (výběr)

1. Agonie konce Rasputina /E. Klimov/	SSSR
2. Aféra Concorde /R. Deodato/	It.
3. Bankovní konto s výstrahou /D. Damiani/	It.
4. Byl jsem při tom /H. Ashby/	USA
5. Bez lásky /B. Sassová/	Pol.
6. Corleone /P. Squitieri/	It.
7. Cukr, med a feferonka /S. Martino/	It.
8. Cena za přežití /H. Noever/	NSR
9. Cesta k ráji /S. Stallone/	USA
10. Čaroděj /S. Lumet/	USA
11. Čluny proti proudu /L. Filan/	SSR
12. Černý talar pro vraha /C. Giovanni/	Fr.
13. Čekatel na životní příležitost /M. Jelič/	Jug.
14. Četník a mimozemšťan /J. Girault/	Fr.
15. Dámská volenka /I. Andonov/	Bul.
16. Den nekončí večerem /A. Manasarovová/	SSSR
17. Divoké kočky /L. Johnson/	USA
18. Dáma s kaméliemi /M. Bolognini/	It.
19. Drž se, Delfino /A. Djurčonov/	Jug.
20. Historie hřichu /W. Borowczyk/	Pol.
21. Hraníční čára /J. Freedman/	USA
22. Jako zajíci /K. Smyczek/	ČSR
23. Jak svět přichází o básníky /D. Klein/	ČSR
24. Jdi za mámou, táta pracuje /F. Leterrier/	Fr.
25. Jaroslav Moudrý /G. Kochan/	SSSR
26. 1+1=3 /H. Genceová/	NSR
27. Kojenec, nafta a transylvánci /D. Pita/	Rum.
28. Kouzelné dobrodružství /A. Kachlik/	ČSR
29. Krevní pouto /L. Wertmüllerová/	It.
30. Když padá hvězda /I. Talankin/	SSSR
31. Krajane /V. Vinogradov/	SSSR
32. Když rozvod, tak rozvod /S. Skalsky/	ČSR
33. Lenin v Paříži /S. Jurkevič/	SSSR
34. Lola /R.W. Fassbinder/	NSR
35. Mám strach /D. Damiani/	It.
36. Malovaná žena mechanika Pavlova /F. Todorovskij/	SSSR
37. Má láska s Jakubem /V. Matějka/	ČSR

38. Maléry pana účetního	It.
39. Millionový brouk /Steno/	It.
40. Malinový koktejl /L. Sieberová/	ČSR
41. Menší nebe /J. Morgenstern/	Pol.
42. Nějaká jiná žena /M. Stamenkovič/	Jug.
43. Noční tiseň /T. Zygadlo/	Pol.
44. Neklad ďáblovi pasti /V. Saruchanov/	SSSR
45. Neúplné zatmění /J. Jireš/	ČSR
46. Narozeniny mladého Varšavana E. a Czeslav Petelští/	Pol.
47. Otec /A. Lettrich/	SSR
48. Od Corleone po Brooklyn /U. Lenzi/	It.
49. Osobní problémy /D. Ren/	Rum.
50. Olověná doba /M. von Trotta/	NSR
51. Odpadlík /B. Sinkel/	NSR
52. Okouzlení /M. Schell/	NSR
53. Pozvání na večírek /J. Jakimov/	Bul.
54. Příklad budeme chytřejší, staroušku /P. Schulhoff	ČSR
55. Proradné peníze /J. Matvejev/	SSSR
56. Pokud tvoje srdce bije /W. Fievek/	Pol.
57. Pramen /A. Sirenko/	SSSR
58. Pevnost Apačů v Bronxu /D. Petrie/	USA
59. Pilot /C. Robertson/	USA
60. Prosa /T. Abuladze/	SSSR
61. Poslední léta dětství /N. Küchelmann/	NSR
62. Rozbité zrcadlo /G. Hamilton/	Brit.
63. Rychlík 34 /A. Maljukov/	SSSR
64. Revue na zakázku /Z. Podsekalský/	ČSSR-SSSR
65. Skleněný dům /V. Olmer/	ČSR
66. Střepy /I. Gaál/	Maď.
67. Strom přání /T. Abuladze/	SSSR
68. Sudá a lichá /S. Corbucci/	It.
69. Silnice Řím-Neapol neprůjezdná /L. Comencini/	It.
70. Svitání Zuluů /D. Hickox/	USA
71. S tebou mě baví svět /M. Poledňáková/	ČSR
72. Soukromý život /J. Rjazman/	SSSR
73. Srdeční problémy /G. Boszorményi/	Maď.
74. Stopa gigantů /R. Enrico/	Fr.
75. Sbohem Brazílie /C. Diégues/	Braz.

- 76. Smrt pána Goluzu /Ž. Mikolič+Z. Záhon/ SSR-Jug.
- 77. Slaná růže /J. Majewski/ Pol.-CSSR
- 78. Smrt v přímém přenosu /B. Tavernier/ Fr.
- 79. Sněženky a machři /K. Smyczek/ ČR
- 80. Šílený kankán /J. Balik/ ČSSR-Rak.
- 81. Tajemství zápisníků /V. Samšurin/ SSSR
- 82. Teherán 43 /A. Alov+V. Naumov/ SSSR
- 83. Tři neodeslané dopisy /J. Nomura/ Jap.
- 84. Třikrát o lásce /V. Trgubovič/ SSSR
- 85. Transport smrti /A. Szurdi/ Maď.
- 86. Tušení /P. Solan/ SSR
- 87. Tom Horn /W. Wiard/ USA
- 88. Utečeme na jih /J. Nicholson/ USA
- 89. V zajetí rytmu /F. Mutrux/ USA
- 90. Válka policajtů /R. Davis/ Fr.
- 91. Vitr v kapse /J. Soukup/ ČR
- 92. Vabank /J. Machulski/ Pol.
- 93. Vinobraní /H. Bočan/ ČR
- 94. Zelená vlna /V. Vorlíček/ ČR
- 95. Zlatá horečka na Klondiku /D. Reed/ USA
- 96. Zločin a la Neapol /S. Corbucci/ It.
- 97. Zpívej kovboji /D. Reed/ NDR
- 98. Záchrance /S. Solovjev/ SSSR
- 99. Ženich /L. Vámos/ Maď.
- 100. Zelený led /E. Day/ Brit

Seznam filmů uvedených ve FK v sezóně 1982/83

- 101. Antti-člověk narozený na stromě Fin.
- 102. Allegro Barbaro /H. Partanen/ Maď.
- 103. Babylon XX. /I. Mikolajčuk/ SSSR
- 104. Červená kalina /V. Šuškin/ SSSR
- 105. Černý Petr /M. Forman/ ČR
- 106. Člověk na kolejích /A. Munk/ Pol.
- 107. Čertova nevěsta /A. Žebrjunas/ SSSR
- 108. Carmina Burana /J.P. Bonnell/ ČR-NSR
- 109. Dědictví /A. Breinenová/ Nor.
- 110. Dívka v černém /M. Kajokanis/ Rec.
- 111. Extase /G. Machatý/ ČR
- 112. Golem /J. Duvivier/ Fr.
- 113. Hlavní třída /J.A. Bardem/ Špaň.
- 114. Iluze /J. Champreux/ Fr.-Seneg.
- 115. Iluze /L. Stajko/ Bul.
- 116. Idiot /G. Lampin/ Fr.
- 117. Jako korálky v růženci /K. Kutz/ Pol.
- 118. Krejčík z Ulmu /E. Reitz/ NSR
- 119. Krvavá svatba /S. Ben Barka/ Maroko
- 120. Křížový výsledek /E. Dmytryk/ USA
- 121. Krvavá paní /V. Kubala/ SSR
- 122. Lásky jedné plavovlásky /M. Forman/ ČR
- 123. Láska mezi kapkami deště /K. Kachyna/ ČR
- 124. Lesní jahody /I. Bergman/ Šved.
- 125. Mirové dny /L. Vítězy/ Maď.
- 126. Manželství M. Braunové /R.W. Fassbinder/ NSR
- 127. Maminka slaví 100. narozeniny /C. Saura/ Špaň.
- 128. Moje válka-moje láska /J. Nasfeter/ Pol.
- 129. Malueta /S. Giral/ Kuba
- 130. Max Linder USA
- 131. Petřín osud /S. Karanovič/ Jug.
- 132. Přepadení /J. Ford/ USA
- 133. Poslední štace /F.W. Murnau/ Něm.
- 134. Předtanečník /F. Falk/ Pol.
- 135. Pastorální symfonie /J. Delannoy/ Fr.
- 136. Přislíbená žena /T. Cowan/ Austr.

- 137. Putovní kino J. Power/ Austr.
- 138. Setkání Bálinta Fabiána s Bohem /Z. Fábri/ Maď.
- 139. Strom na dřeváky /E. Olmi/ It.
- 140. Sapéři /E. Olmi/ It.
- 141. Sedm samurajů /A. Kurosawa/ Jap.
- 142. Sedm lednových dnů /J.A. Bardem/ Špaň.
- 143. Střepy /I. Gaál/ Maď.
- 144. Strážce pevnosti /M. Nikolov/ Bul.
- 145. Šance /F. Falk/ Pol.
- 146. Smrt cyklisty J.A. Bardem/ Špaň.
- 147. Snoubenka /G. Rucker/ NDR
- 148. Třešňový sad /Andonov/ SSSR
- 149. Třešňový ples /V. Šuškin/ SSSR
- 150. Ten, který musí zemřít /D. Dassin/ Fr.
- 151. Úplněk /A. Kondratiuk/ Pol.
- 152. Úsměvy letní noci /I. Bergman/ Šved.
- 153. Výsledek /L. Heynemann/ Fr.
- 154. Vesničanka /E. Fernández/ Mex.
- 155. Xala /Q. Sembén/ Senegal
- 156. Zkouška mikrofonu /M. Daneliucă/ Rum.
- 157. Zemětřesení /N. Margineanu+D. Pita/ Rum.
- 158. Zločinný život Archibalda de la Cruz /L. Buñuel/ Mex.
- 159. Zlatý podzim /T. Okejev/ SSSR
- 160. Ze soboty na neděli /G. Machatý/ ČR
- 161. Žofie /R. Czekała/ Pol.

Anketní listek

čís. členského průkazu

Jméno

Adresa:

PSČ:

1) Typy ankety distribučních filmů

--	--	--	--	--

2) Typy ankety klubových filmů

--	--	--	--	--

3) Typy všeobecné ankety

--	--	--	--	--

Návod na vyplnění anketního listku

- 1) Anketa distribučních filmů: Z přiloženého seznamu vyberte pět, podle vašeho názoru nejlepších filmů uvedených v běžné distribuci a jejich čísla vypište v přiloženém číselném pořadí do příslušných kolonek.
- 2) Anketa klubových filmů: z přiloženého seznamu filmů uvedených ve FK vyberte pět podle vašeho názoru nejlepších filmů a jejich čísla vypište v přiloženém číselném pořadí do příslušných kolonek.
- 3) Anketa všeobecná: vyberte deset nejlepších filmů bez ohledu na to, ve které z obou seznamů se nacházejí a vypište jejich čísla v přiloženém číselném pořadí do příslušných kolonek.

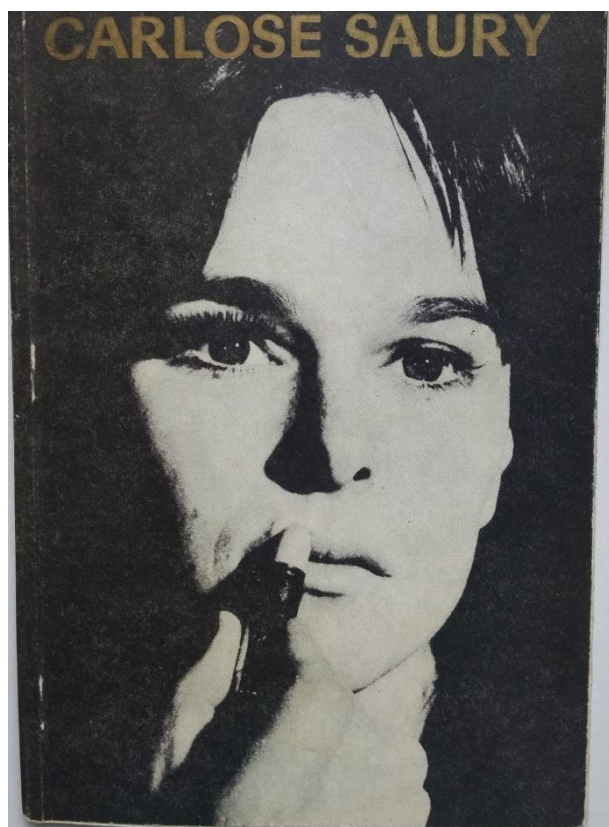
POZOR !! Vyplňte tiskacím písmem. Bez správného vyplnění všech údajů je anketní listek neplatný.

Obrázek č. 44-47²³⁸

²³⁸ Obrázek č. 44-47: Anketa Filmového klubu. Zdroj: Soukromý archiv Vladimíra Holaně.



Obrázek č. 48²³⁹



Obrázek č. 49²⁴⁰



Obrázek č. 50²⁴¹

²³⁹ Obrázek č. 48: Beseda s Věrou Chytilovou v roce 1982. Zdroj: Soukromý archiv Vladimíra Holaně.

²⁴⁰ Obrázek č. 49: Obálka knihy *Labyrinty Carlose Saury*. Zdroj: LANG, Čestmír. *Labyrinty Carlose Saury*. Ostrava: Ostravský filmový klub, 1979.

²⁴¹ Obrázek č. 50: Obálka knihy *Stručný přehled tvorby 218 zahraničních režisérů*. Zdroj: <http://www.paseka.sk/index.php?book=129029&page=katalog>.



Obrázek č. 51²⁴²

Kino ART v Domě kultury města Ostravy, a.s. zahajuje svůj pravidelný provoz po rozsáhlé rekonstrukci dne 1. září 2004. Celý interiér sálu prošel významnou změnou. Bylo vybudováno nové převýšení řad a instalována nová pohodlná sedadla. V oblasti technického vybavení došlo také k významnému zlepšení instalací nové promítací techniky a především zvukového systému DOLBY DIGITAL SURROUND - EX.

Program kina ART zahájí přehlídka filmů s názvem „OZVĚNY 39. ROČNÍKU MFF V KARLOVÝCH VARECH“, která bude probíhat od 1. září do 15. září denně v 17.00 a 19.30 hodin. Přehlídka zahájí francouzský film „Slavici v kleci“, působivý příběh učitele hudby, který v internátní chlapecké škole bojuje o „ztracené“ duše chovanců prostřednictvím magického světa hudby. Film je uváděn v celostátní distribuční předpremiéře.

Kino ART ve svém programovém zaměření přináší další významnou změnu. Ve čtvrtek 16. září zahájí činnost KLUBU NÁROČNÉHO DIVÁKA filmem režiséra Davida Lynche „Sloní muž“, který navazuje na více než třicetiletou tradici klubové činnosti v bývalém kině Náročného diváka, jenž svou členskou základnou 5000 členů byl druhým největším filmovým klubem v republice. Nové přihlášky do KLUBU NÁROČNÉHO DIVÁKA jsou k dispozici na recepci Domu kultury města Ostravy a v pokladně kina. Cena klubového průkazu je pouhých 25 Kč a opravňuje majitele k slevě 20 Kč při nákupu vstupenky na klubové představení. Zájemci o klubovou činnost budou seznamováni s filmovými díly zakoupenými výhradně pro filmové kluby, s klasickými filmy z filmového archivu, které jsou jinak běžně nedostupné a samozřejmě s pozoruhodnými filmy světové kinematografie od jednotlivých distributorů. Z další nabídky KLUBU NÁROČNÉHO DIVÁKA je možné jmenovat slavný film italského režiséra F. Felliniho „Sladký život“, švédského tvůrce Ingmara Bergmana „Sedmá pečeť“ a polského režiséra A. Wajdy „Popel a démant“.

A jedno důležité upozornění na závěr. I když kino ART bylo rekonstruováno vysokými finančními náklady a bude zajišťovat vysoký divácký standard, cena vstupného zůstane na původní výši.

Obrázek č. 52²⁴³

DŮM KULTURY MĚSTA OSTRAVY, a. s.
K I N O A R T
PŘIHLÁŠKA DO KLUBU NÁROČNÉHO DIVÁKA

Jméno a příjmení

Adresa

E-mail: Podpis:

Výhody člena Klubu náročného diváka:

1. Cena členského průkazu je pouhých 25,- Kč.
2. Při předložení legitimace Klubu náročného diváka poskytneme slevu 20,-Kč na jednu vstupenku a její přednostní zakoupení.
3. Uvidíte zajímavé filmy z filmového archivu, které jsou jinak běžně nedostupné, filmy zakoupené pouze pro uvádění ve filmových klubech a pozoruhodná díla světové kinematografie od jednotlivých filmových distributorů.

Obrázek č. 53²⁴⁴

²⁴² Obrázek č. 51: Obálka knihy *Stručný přehled tvorby 250 zahraničních režisérů*. Zdroj: <https://www.artbook.cz/products/licka-milan-rohan-vitezslav-strucny-prehled-tvorby-250-zahranicnich-reziseru>.

²⁴³ Obrázek č. 52: Leták k zahájení provozu Klubu náročného diváka v kině Art. Zdroj: Soukromý archiv Vladimíra Holaně.

²⁴⁴ Obrázek č. 53: Přihláška do Klubu náročného diváka v kině Art. Zdroj: Soukromý archiv Vladimíra Holaně.

O filmu napsali: „Expozice, v níž se seznamujeme s fotografem Thomasem a poznáváme jeho životní styl, je ukázkou mistrovství, s jakým tvůrce dovede proniknout do nitra postavy, aniž se zdržuje balastem psychologizace, užívané v tradiční filmové řeči.

Jeho způsob vyjadřování je konkrétní, oproštěný od všeho přebytečného až k abstrakci výpustky, s nimiž často pracuje, kladou nároky na divákovu pozornost, na zapojení jeho intelektu...“

(Eva Zaoralová, naše přední znalkyně italské kinematografie a programová ředitelka Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech, *Filmové listy* 2003)

„Výrazné ličení, umělé řasy, kostýmy a převleky překrývají autentickou podobu manekýnek-loutek. Mnohdy se ve *Zvěšenině* dokonce „maskují“ – tj. předstírají, zapírají a zpochybňují – i slova. A společně s Antonionim se lze ptát, zda i ukájení se rockovou hudbou, nevázaným sexem, happeningy a drogami ve skutečnosti není pouhým maskováním nenaplněné touhy po štěstí.“ (Marie Mravcová, *Filmové listy* 2004)

Prameny: Filmový přehled č.2/2003, materiály AČFK
Připravil Vlado Holan

Britský snímek *Zvěšeninina* je prvním zahraničním a zároveň nejznámějším filmem Michelangela Antonioniho. Vznikl se značnou licencí podle povídky argentinského spisovatele Julia Cortáзара, původně nazvané *Los babas del diablo* (Babi léto), která vyšla česky pod titulem *Zvěšeninina* poprvé v časopise Světová literatura č.3/68. Tento původní příběh fotografa, který na odlehleém náměstíčku zachytí milenecký výjev se zralou ženou a nesmělým mladíčkem, aby si po jeho zvěšení nečekaně uvědomil druhou, pravdivou a hrůznou tvář zaznamenané skutečnosti, přesadil Antonioni se scenáristou Toninem Guerrou z Paříže do Londýna. Arogantní pětadvacetiletý fotograf Thomas zde pod vlivem atmosféry opuštěného parku nenápadně pořídí celou sérii fotografií domnělých milenců – tentokrát jde o mladou svůdkyni a staršího muže: když je při tom odhalen, odmítne vyděšené ženě vydat negativ. Později si pohrává se zvěšeninami a přichází na podivnou věc...

Film se ve své době stal mimořádně populární díky atraktivnímu „detektivnímu“ námětu a také díky přesvědčivému vyjádření bezradnosti člověka v moderním medializovaném světě: stalo se dokonce módou vyrazet do ulic s fotoaparátem. Antonioni zde (ovšem pro změnu s mužským hrdinou) přímo navázal na svou „tetralogii citů“: *Dobrodružství* (1959), *Noc* (1960), *Zatmění* (1961) a *Červená pustina* (1964). Intelektuálnímu divákovi opět nabídl mnohavrstevné metaforické dílo se záporně neuzavřenými motivy a provokujícím k mnoha



Dům kultury
města Ostravy, a.s.

kino
art

Klub náročného diváka

Čtvrtek 17. února 2005

Klub
náročného diváka

Zvěšeninina

(Blow Up)

Itálie/Velká Británie 1966

Scénář: Michelangelo Antonioni, Tonino Guerra,
Edward Bond
Kamera: Carlo Di Palma
Hudba: Herbie Hancock, The Yardbirds
Režie: Michelangelo Antonioni
Hrají: David Hemmings, Vanessa Redgrave,
Sarah Miles, Jane Birkin, Peter Bowles

Snímek získal na MFF v Cannes 1967 Zlatou palmu a Cenu filmových klubů, byl nominován na Oscara '67 za režii a scénář, tři nominace na ceny BAFTA '68: nejlepší film, kamera a výprava; nominace na Zlatý globus '67 za nejlepší zahraniční film; Stříbrná stužka italských filmových novinářů – nejlepší režie zahraničního filmu.

interpretacím (analogie Thomasových fotografií s pointilistickými plátny jeho přítele, skupinka mimů předvádějících „skutečný“ tenis bez raket a míčku...)

Zvěšeninina je detektivním příběhem s hádankou, psychologickou studií i filozofickým podobenstvím o nemožnosti rozlišit skutečné od imaginárního. Je také originální filmovou úvahou o hranicích výtvarných a narativních umění: sekvence se zvěšováním a seřazováním fotografických celků a detailů je osobitou lekcí z filmového stříhu, srovnatelnou s Hitchcockovou metodou fragmentárního vyprávění v *Okně do dvora* (1954). Antonioniho snímek pak v tomto smyslu inspiroval jiné filmy, zejména Coppolovo drama *Rozhovor* (1974) a De Palmův thriller *Výbuch* (1981), jež ovšem pracovaly se „zvěšeninami“ zvukových záznamů. Jako filozofická filmová esej o nemožnosti uchopit objektivní pravdu pak *Zvěšeninina* jistě předznamenala základní teze postmoderního umění devadesátých let XX. století.

Malá poznámka na závěr: autor předlohy se ve filmu objevuje jako jeden z bezdomovců. A kompletní scénář filmu vyšel v překladu Evy Zaoralové ve sborníku *Kuželník u Tiberu* (Odeon, Praha 1989).

Klub náročného diváka – program na leden 2006

5.1. Klub náročného diváka v 17,00 a 19,30 hodin Premiéra!

Vstupné pro členy KNND 60,- Kč a pro nečleny 80,- Kč

USA 2005

Comandante (Velitel)

Jedinečný portrét Fidela Castra. Držitel 2 Oscarů režisér Oliver Stone strávil s kubánským vůdcem celé tři dny, stanul s ním před kamerou a navodil intimitu, která dovolila Castrovi odpovídat zcela unikátním způsobem.

Projekt 100 – 2006 I. část Vstupné na všechny filmy 70,-Kč

12.1.–15.1. Motocyklové deníky (Diarios de motocicleta) USA/Argentina/Brazílie/Chile 2004 v 17,00 a 19,30 hodin

Režie: Walter Salles

Hraji: Gael García Bernal, Rodrigo De La Serna, Mercedes Morán, Jean Pierre Noher, Lucas Oro

V roce 1952 se dva mladí Argentinci Ernesto Guevara a Alberto Granado vydají na dlouhou cestu, aby objevili Latinskou Ameriku. Třicetiletý Ernesto je studentem medicíny a zaměřuje se na lepru. Albertovi je dvacet devět a zabývá se biochemií. Film vypráví dobrodružství, jež oba zažívají během své putí a zároveň objevují lidskou topografii iberoamerického kontinentu. Scénář je volnou adaptací deníkových zápisků Alberta Granada a budoucího Che. Víc než politické sdělení podává obraz o dospívání mladého revolucionáře. Režisér Walter Salles jen nám známý předějším oscarovým filmem *Hlavní nádraží* (1998 – Central do Brasil). Pokud jeho debut *Terra estrangeira* (1995 – Cizí země) byl po všech stránkách zajímavým dílem, pak *Motocyklové deníky* jsou jen velkolepou podivnou s hvězdným obsazením. Che Guevara ztvárnil Gael García Bernal (*Láska je kurva, Zločin pátera Amara*).

16.1. Commitments (Commitments) Irsko/V. Británie 1991 - v 17,00 a 19,30 hodin

Hudební komedie, která pobaví svým svěžím stylem a hudbou. Režie: Alan Parker

Hraji: Robert Arkins, Michael Aherne, Angeline Ball, Maria Doyle Kennedy, Dave Finnegan, Bronagh Gallagher

„Když se mi dostala kopie do ruky kniha Roddyho Doylea *The Commitments*, už po několika stránkách jsem se přistihl, že se směju nahlas. Celé to byl jeden dialog. Velice málo popisů. A právě za pomoci tak krásného jazyka a vlastně téměř ničeho jiného než jazyka se mi podařilo vytvořit postavy tak životní a silné, jako na technet stech joycockové prózy. Píse tak, jak to slyší: s polními břístkami, energií a pravdivostí...“

Ríká se, že dát dohromady kapelu v Dublinu je jedna věc, s jejím uplatněním už je to trochu složitější. Navíc na každém rohu jste mohli najít pouličního zpěváka, kterého někdo do našeho konkursu svědomitě zatáhl. Důvodů pro takovou muzikantskou explozi v Irsku je spousta. Světový úspěch hudebníků, jako jsou U2, Sinéad O'Connor, Van Morrison či Bob Geldof zafungoval na mladé Dubliny jako magnet. Irsko má také nejmladší populaci v Evropě a vysoká nezaměstnanost mezi mládeží je dalším faktorem, který zdůvodňuje takový boj o koupi kytary a vytvoření vlastní garážové skupiny. Vydobývají si tak určitý respekt v dané době a zároveň naději do budoucna“ sdělil režisér filmu A. Parker. Film získal nominaci na Oscara 92 za stihl. obdržel cenu BAFTA 92 za nejlepší režii, stihl, film a scénář plus nominaci za vedlejší mužskou roli a zvuk; nominace na Zlaté globy 1992 – nejlepší hudební komedie, na MFF v Tokyu 1991 – Cena za režii. Ceny kruhu londýnských filmových kritiků 1992 – nejlepší britský režisér + producent + scenárista roku.

17.1. Na východ od ráje (East of Eden) USA 1955 - v 17,00 a 19,30 hodin

Režie: Lindsay Anderson

Hraji: Malcolm McDowell, David Wood, Richard Warwick, Christine Noonanova, Robert Swann, Hugh Thomas

Barevný anglického režiséra Lindsay Andersona *Kdyby* je kritickým pohledem na školský systém v Anglii. Jeho děj se odehrává v elitní studentické koleji, určené pro chlapce z bohatých rodin, její výchovné a vyučovací metody se od dob středověku příliš nezměnily. Anarchická vzpoura hlávním hrdiným není namířena jen proti represivní výchově, nevhající používat pro udržení tuhé disciplíny tělesných trestů, ale je revolucí proti celé společnosti, již je tato klíč dorkoným obrazem filmu, na němž spolupracoval celý kameraman Miroslav Ondříček, byl na XXII. MFF v Cannes 1969 významněm Velkou cenou – Zlatou palmou. Získal ještě nominace na ceny BAFTA 69 za nejlepší režii a scénář i na Zlatý globus 1970 pro nejlepší anglicky mluvený zahraniční film.

28.1. THX 1138 (THX 1138) USA 1971 - v 17,00 a 19,30 hodin

Režie: George Lucas

Hraji: Robert Duvall, Donald Pleasence, Don Pedro Colley, Maggie McOmie, Ian Wolfe, Marshall Efron, Sid Haig

Vítejte ve světě monstrózního labyrintu, kde jsou všichni obyvatelé ve stereotypních uniformách a odlišnou vizáž jim dodává nepřehlédnutelný lesk holohlavých lebek. Hlavní hrdina (Robert Duvall) je jedním z mnoha nádeníků v ohromném lidském mraveništi, jeho "osobnost" je symbolicky zredukována do znaků - THX 1138. Jeden z mnoha, kterého pohltila všeobjímající mašinerie. Film není komedie, ale drama, jinak by možná tvůrce mohl hledat odlehčující paralelu s Chaplinovou *Moderní dobou*. K prociutí THX dopomůže základní lidská emoce, láska, a to jak jinak než v duchu revolucije generace mladých tvůrců, THX okusí "zapovězené ovoce" a přijde o panství. Proziření nám zprostředkuje soulož se spolubydlici LUH 3417. Následně je ale LUH zabita a plod umístěn do zkumavky. THX se snaží utéct, ale je to vůbec možné? Lucas zajme nejen příběhem, ale hlavně vizuální stylizací do spektra studených barev. Zdi kolem jsou bílé, uniformy rovněž a stejně tak bezbarvé, dokonale hrůzné sterility, je design pokojů. Lidé v nich žijí jen z domněnky, bez vyšší motivace. Možná, že je to další stádium civilizace, kde již neexistuje "velitel," jen komerční náboženství s automatickými zpovědníci. "Kup si barbiturát, užij si ho... cítils to? Kup si víc... a víc! Budíš ti odpuštěno, synu." Film byl v r.2005 nominován Americkou akademií sci-fi, fantastických a hororových filmů na Cenu Saturnu.

29.1. Křížník Potěmkin (Broněnosec Potjomkin) Rusko 1925 - v 17,00 a 19,30 hodin

Režie: Sergej Michailovič Ejzenštejn

Hraji: A.P. Antonov (námořník Vakulinčuk), V. Barskij (kapitán Golikov), Grigorij V. Aleksandrov (důstojník Giljarovskij), M. Gomerov, I. Bobrov

Křížník Potěmkin byl natočen v poměrně krátké době v Oděse za účasti několika herců, místního obyvatelstva a námořnictva. Sergej Ejzenštejn v něm zobrazuje klíčové události revolučního roku 1905 a svůj zájem soustředil zejména na vzpouru na křížníku Potěmkin. Po vzoru antické tragédie rozdělil film do pěti dějství - kapitol (Začátek vzpoury, Povstání, Pohřeb Vakulinčuka, Masakr na oděských schodech a Vítězná plavba) a hrdinou svého dramatu nečinil individualitu, ale masu - zástup lidí tvořících dějiny. Na davových scénách se podílelo leckdy i 10 000 osob a Ejzenštejn zde mohl uplatnit avantgardní principy „masové pantomimy“, které již dříve vyzkoušel na divadle. Dilo oslavuje sílu solidarity, ale režisér v něm především dokázal využít nové formální postupy, které znamenaly výrazný zlom ve vývoji filmové řeči. V jeho tv. intelektuální montáži statické záběry přerušují vřcholné expresivní scény a patos a napětí vzrůstá s rytmickým střídáním obrazových pasáží i mezititulků, což se Ejzenštejnovi nejlépe podařilo aplikovat ve scéně masakru na oděských schodech, která v divákovy dokáže evokovat skutečné pocit hrůzy. Film se „pro své případně negativní působení na diváky a kvůli podněcování k revoluci“ dostával na plátna kin všude na světě v cenzurované podobě a nemilosrdně zášahy do jeho celistvosti jej zbavovaly původní působivosti. V roce 1950 byl

Režie: Elia Kazan

Hraji: Julie Harris, James Dean, Raymond Massey, Burl Ives, Richard Davalos, Jo Van Fleet Americký barevný širokouhlý film Eli Kazana *Na východ od ráje* je adaptací stejnojmenného románu Johna Steinbecka. Vypráví o životě kalifornského farmáře Adama Traska a jeho dvou synů. V moderním zpracování biblického příběhu Kaina a Abela se autor snaží dobrot podstaty dobra a zla. Adam Trask je puritán, plníci do slova a do písmene přikázání bible, přitom se však ztrácí skutečná láska k životu a lidem. Přesvědčen, že je vždy v právu a že má vždy pravdu, chce, aby ostatní žili podle jeho předstáv správného života. Z vlastních synů odpovídá jeho předstávám jen starší Aron, zatím co mladší Cala považuje za špatného a zlomyslného. Nedovede rozpoznat na jedné straně pokrytečtí a na druhé straně sílu pravého citu. Aronova dívka Abra však nakonec usmíří Cala s otcem, takže příběh nekoneč „jako v bibli“ jeho odchodem „na východ od ráje“. Film byl významněm cenou za herecké výkony a za nejlepší filmové drama na MFF v Cannes 1955 a Elia Kazan byl nominován na Zlatou palmu; Jo Van Fleetová získala toho roku Oscara za druhou ženskou roli a nominaci za nejlepší mužskou hlavní roli, režii a scénář. Zlatý globus 1956 za nejlepší filmové drama; nominace na ceny BAFTA '56 za nejlepší britský film, zahraniční herec a slibný herecký debut.

18.1. Až přijde kocour Československo 1963 - v 17,00 a 19,30 hodin

Režie: Vojtěch Jasný

Hraji: Vlastimil Brodský (učitel Robert), Jan Werich (vypravěč Oliva/kouzelník), Jiří Sovák (ředitel), Emília Vášáryová (artistka Diana), Vladimír Menšík (skolník), Jiřina Bohdalová (Julie), Karel Eřfa (Janek), Václav Babka (policista), Vlasta Chramostová (Marjánka) Moderní pohádka o tom, jak do malebného českého městečka přijde kouzelník s krásavíci Dianou a kocourem, schopným odhalit skryté vlastnosti lidí, je satirickou komedií a podobostevním zároček. Trvalá hodnota tohoto, v době svého vzniku neúspěšnějšího českého filmu, je v poetičnosti režijního rukopisu, ve vytvářem citlivé panoramaticky malebné i vzrušené rozčarované kamery Jaroslava Kučery, v bohatém ději a v precizních dialogích. Magnetem je postava vypravěče, komentátora a tajemného kouzelníka v podání Jana Wericha, kterého řečí jiskřivě metaforicky luhným a důvtipným jazykem. Film je i významným experimentem v oblasti barevného filmu: v jedné scéně se lidé se zbavují podle svých povah pod pohledem kocoura a tím se veřejně odhalují jejich skryté neřesti. Výrazný úspěch však Jasnému přinesla až tato filosoficky laděná morální "pohádka", která nemilosrdně odhalovala přetvářku nové "socialistické" společnosti. Snímek získal v r.1963 na MFF v Cannes Zvláštní cenu poroty.

19.1. Dítě (L'enfant) Francie/Belgie 2005 - v 17,00 a 19,30 hodin

Režie: Jean-Pierre Dardenne, Luc Dardenne

Hraji: Jérémie Renier, Déborah Francois, Olivier Gourmet, Fabrizio Rongione, Jérémie Segard

Osmnáctileté Soně a o málo staršímu Brunovi se právě narodilo dítě. Nemají kam jít, ale neždají se, že by jim to dělalo velké starosti: jsou zvyklí žít ze dne na den. Bruno se žví drobnými krádežemi a trochu i prodejem drog, ale Soně má zřejmě rád a zdá se, že je ochoten postarat se i o dítě. Když ho ale Soně pošle na procházku s kočárkem, který narychlo sehnali, zatímco sama čeka ve frontě, aby dítě zapsala do matřiky, vybaví se Brunovi lákavá nabídka z marného dne a bez dlouhého rozmyšlení se rozhodne prodat dítě k adopci. Vzápětí je odnese podle telefonických pokynů před dveře cizího bytu a po chvíli sebere obálku s penězi. Vůbec nechápe, proč je Soně tak zděšená: přece dítě si mohou udělat nově, kdežto peníze potřebují teď... Jejich zlatý poslední snímek *L'enfant* (Dítě, 2005) byl v Cannes rovněž oceněn Zlatou palmou za nejlepší film a nominován na Evropskou filmovou cenu za nejlepší mužský herecký výkon a film.

Zajistěte si vstupenky v předprodeji od 5.ledna 2006 a Festivalové moviny zdarma u pokladny a v kině Art

Projekt 100 – 2006 II. část Vstupné na všechny filmy 70,-Kč

26.1.-27.1. Kdyby... (If) Velká Británie 1968 - v 17,00 a 19,30 hodin

ozvučen a hudbu k němu složil Nikolaj Krjukov. V letech 1952 a 1958 jej hlasování Mezinárodního výboru pro dějiny filmu označilo za „nejlepší film všech dob“.

30.1. Dvojit život Veroniky (Le double vie de Véronique) Francie 1991 - v 17,00 a 19,30 h.

Režie: Krzysztof Kieslowski

Hraji: Irène Jacob (Véronique/Veronika), Halina Gryglaszewska (teta), Kalina Jedrusik (sborumistryně), Aleksander Bardini (dirigent), Wladyslaw Kowalski (otec Veroniky), Jerzy Gudejko (Antek), Philippe Volter (Alexandre Fabbri), Sandrine Dumas (Catherine), Louis Dureux (profesor), Claude Duneton (otec Véronique)

Krzysztof Kieslowski je patně jediný režisér z postkomunistických zemí, který si svou tvorbu udržoval vysoký celoevropský a i světový kredit. U nás si ho ceníme od jeho slavného *Amatéra* (1979), ve světě se však důsledně prosadil až svým televizním *Dekalogem* a filmem *Dvojit život Veroniky* (1991). Důsledně v nich pokračuje v originálních analýzách vnitřního světa člověka, kde zůstává vždy mnoho tušeného, nevyřčeného a kde se nahodilost a nutnost, rozum a city pohybují v určitých kruzích. Kieslowského spojení metafyziky a hlubokého zájmu o osud jedince se realizuje v působivé formě, vyznačující se přímostí a zároveň i mnohovýznamovostí. Zvláštní příběh dvou identických dívek, Polky a Francouzky, lze vnímat v nejružnějších rovinách. Divákovi se zaměřem otvírá nekonečný prostor pro úvahy a reflexe. Zatímco "polská" Veronika dává před láskou k muži přednost lásce k hudbě, a proto také umírá, "francouzská" Veronika volí zdánlivě "přijemnější" životní cestu. Obě ženy, které se náhodně setkají jen na dálku a na krátký okamžik, tepí stejnou srdeční nemocí, mají stejná gesta, používají stejné předměty. Také vztah k octům je velmi podobný. Zatímco první umírá pro lásku k umění, druhá nachází - jakoby v podvědomí poučena jejím údelem - životní lásku k muži, který je možná strůjcem jejich příběhu. Záhadné věci se tu dějí s neuvěřitelnou přirozeností a jednoduchostí. Kieslowski pomocí dokonale zpracovaných detailů vytváří strující až mystický obraz, naplněný zvláštní emoční silou a vymykající se v mnohém současným kinematografickým trendům. Obrovský podíl na vyznění filmu mají kameraman Slawomir Idziak, hudební skladatel Zbigniew Preisner a především představitelka obou Veronik Irène Jacobová. Snímek získal tato ocenění: 1991 – MFF v Cannes Cena pro nejlepší herečku v hl.roli, Cena FIPRESCI a Cena Eumenické poroty plus nominaci na Zlatou palmu za film; Cena Asociace losangeleských filmových kritiků; Cena diváků na MFF ve Varšavě, 1992 – nominace na francouzského Césara pro nejlepší herečku a filmovou hudbu; nominaci na Zlatý globus pro nejlepší zahraniční film; Cena kritiky Syndikátu francouzských filmových kritiků; Cena Národní společnosti filmových kritiků USA pro nejlepší zahraniční film; nominace na Cenu Independent Spirit Award (USA) pro nejlepší zahraniční film; 1993 – Cena Sant Jordi (Barcelona) pro nejlepší zahraniční herečku.

31.1. U konce s dechem (À bout de souffle) Francie 1959 - v 17,00 a 19,30 hodin

Režie: Jean-Luc Godard

Hraji: Jean-Paul Belmondo, Jean Seberg, Daniel Boulanger, Jean-Pierre Melville, Henri-Jacques Huet, Van Doude, Claude Mansard, Jean-Luc Godard, Roger Hanin Legendární nestárnoucí debut klasika francouzské *Nouvelle vague*. První filmový zážitek v originální filmové koláž-děkonstrukci. Nečasný rebel a experimentátor Jean-Luc Godard s pomocí svého druhého kameramana Raoula Coutarda posílá vycházející hvězdu Belmonda na osuduho štáfu v ulicích Paříže. Jednoduchý příběh o krádeži auta, následně vraždě a útěku překvapuje formální vyřiběnosti a bezprostředním vyprávěním a fragmentaritou. Téměř závratné tempo příběhu o přitažlivém rebelovi, okouzlujícím a ležemným vrahů na útěku představuje odvahu mládeže filmáské generace úzkoprsé společnosti. Režisér si nenučeně pohrává s žánrovými klíse a hlásí se k anarchickému okouzlení zločinem, sexem, násilím. Přitom znovu objevuje krásu filmové interpunkce, jak jí definoval Griffith nebo Feuilladův *Fantomas*. Nevyhýbá se kontrapunktnímu srovnání, hříjí širokou paletou nástrojů, od klasického Mozarta, až po odzvony jazz. Snímek má i příznačné poslání bezstarostné jízdy a volného pádu, tak typické pro divoké mládí a bezohlednou upřímnost.

Sotva se totiž Godardův hrdina nadechne, pokud mu to závrtné tempo a těkající kamera umožní, již chcipá na bílé lajné ulice. Vzkříšení filmové řeči a nastartování nových vyjadřovacích možností, které *U konce s dechem* signalizuje, má i dodnes nesnírný vliv, který je možno najít i u tak rozdílného režiséra, jako je Quentin Tarrantino. Přitom jeden z nejvlivnějších a stále svěžích snůmků světové kultury není jen dílem jednotlivce. Ďábelský koktejl a manifest *Nové vlny* o rychlé jízdě, vraždě, bezstarostné mládeži, pop-ikonách západní kultury totiž pomáhali namíchat tehdy ještě nepříliš známé osobnosti jako režiséři François Truffaut, Claude Chabrol nebo Jean-Pierre Melville.

Obrázek č. 54–58²⁴⁵

Upozorňujeme členy Klubu náročného diváka, že stávajícím členským průkazům končí platnost 31. prosince 2005 a na další kalendářní rok je třeba si zakoupit nové členské průkazy. Vedení Domu kultury města Ostravy a vedení kina Art vychází vstříc našim členům KND a určilo cenu průkazu na 25,- Kč. Prodej bude zahájen v lednu 2006.

Vážený respondente!

Do rukou se Vám dostává dotazník, který slouží k zjištění Vašich názorů k provozu kina ART. Prosím zatrhněte příslušnou odpověď.

- | | | |
|---|-----|----|
| 1) Jak se Vám líbí interiér kina Art? | Ano | Ne |
| 2) Jak jste spokojeni se zvukem v kinosále? | Ano | Ne |
| 3) Jak jste spokojeni s dramaturgií kina Art? | Ano | Ne |
| 4) Jak jste spokojeni s propagací kina Art: | Ano | Ne |
| a) s programovým plakátem kina | | |
| b) reklamními panely na budově | | |
| c) na internetu (stránka Domu kultury města Ostravy a.s.) | Ano | Ne |
| 5) Jak jste spokojeni s prodejem vstupenek? | Ano | Ne |
| 6) Vyhovují Vám začátky představení (17.00 a 19.30 hod.)? | Ano | Ne |
| 7) Zajímáte se o Klub náročného diváka? | Ano | Ne |
| 8) Kde si obvykle vyhledáte program kina Art? | Ano | Ne |
| a) na plakátu | | |
| b) v měsíčním programu Domu kultury města Ostravy | | |
| c) v novinách a časopisech | | |
| d) na internetu | | |
| 9) Vaše další připomínky a návrhy: | | |

V případě, že chcete ponechat kontakt pro vylosování odpovědí, Vylosování účastníci ankety získají katalog Febiofestu 2005 a budou zveřejnění v reklamní skřínce kina Art.

Obrázek č. 59²⁴⁶

²⁴⁵ Obrázek č. 54–58: Letáky vydávané Klubem náročného diváka. Zdroj: Soukromý archiv Vladimíra Holaně.

²⁴⁶ Obrázek č. 59: Anketa Klubu náročného diváka. Zdroj: Soukromý archiv Vladimíra Holaně.

POPRVÉ V OSTRAVĚ
DŮM KULTURY MĚSTA OSTRAVY, A.S.
K I N O A R T

FILM
FESTIVAL
ZLÍN
MEZINÁRODNÍ FESTIVAL FILMŮ PRO DĚTI A MLÁDEŽ

30.5. 2005 - **Pozor! Vstupenky zdarma pro děti a dospělé u pokladny DKMO!**

- 8.00 hod. HRDINOVÉ Z ŘÍŠE GAJA - USA
Pohádková říše Gaja je v ohrožení. Malí hrdinové a jejich obrovské dobrodružství. Animace ve stylu *Shreka*. Film je v českém znění.
Pozor! Vstupenky zdarma pro děti a dospělé u pokladny DKMO!
- 10.00 hod. HRDINOVÉ Z ŘÍŠE GAJA - USA
Pohádková říše Gaja je v ohrožení. Malí hrdinové a jejich obrovské dobrodružství. Animace ve stylu *Shreka*. Film je v českém znění.
Pozor! Vstupenky zdarma pro děti a dospělé u pokladny DKMO!
- 12.00 hod. HRDINOVÉ Z ŘÍŠE GAJA - USA
Pohádková říše Gaja je v ohrožení. Malí hrdinové a jejich obrovské dobrodružství. Animace ve stylu *Shreka*. Film je v českém znění.
Pozor! Vstupenky zdarma pro děti a dospělé u pokladny DKMO!
- 15.00 hod. HRDINOVÉ Z ŘÍŠE GAJA - USA
Pohádková říše Gaja je v ohrožení. Malí hrdinové a jejich obrovské dobrodružství. Animace ve stylu *Shreka*. Film je v českém znění.
Pozor! Vstupenky zdarma pro děti a dospělé u pokladny DKMO!
- 17.00 hod. TAJEMSTVÍ OCELOVÉHO MĚSTA - ČR
Velmi úspěšné zpracování dobrodružného románu Julese Verna natočil režisér Ludvík Ráža.
Pozor! Vstupenky zdarma pro děti a dospělé u pokladny DKMO!
- 19.00 hod. PŘÍBĚH O UPLAKANÉM VELBLOUDOVI - Německo/Mongolsko
Kouzelný filmový příběh o skutečném malém velbloudovi-albinovi, který se vyskytuje pouze velmi vzácně. Film byl nominován na Evropskou filmovou cenu a byl uveden na mnoha prestižních filmových festivalech. Velký úspěch měl i u diváků.
Pozor! Vstupenky zdarma pro děti a dospělé u pokladny DKMO!

Obrázek č. 60²⁴⁷

²⁴⁷ Obrázek č. 60: Program Ozvěn Mezinárodního filmového festivalu filmů pro děti a mládež ve Zlíně. Zdroj: Soukromý archiv Vladimíra Holaně.